

Gemeente Den Haag

OS&P

Onderzoek, Strategie & Projecten

Rapport

Vitaliteitsscan sportverenigingen 2014

Januari 2015

Vitaliteitsscan sportverenigingen 2014

De vitaliteit en maatschappelijke functie van Haagse sportverenigingen

Uitgave

Gemeente Den Haag
Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn
Stafgroep Onderzoek, Strategie en Projecten
Januari 2015

Redactie

Marlies Diepeveen

Inlichtingen

Marlies Diepeveen (0703535386) /marlies.diepeveen@denhaag.nl

Dit rapport is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid opgesteld. Toch kan het voorkomen dat bepaalde informatie niet (geheel) juist wordt weergegeven. U kunt geen rechten ontleen aan de teksten en cijfers uit dit rapport.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING EN CONCLUSIES	- 3 -
1 INLEIDING	- 7 -
1.1 Achtergrond	- 7 -
1.2 Doel en vraagstelling	- 7 -
1.3 Leeswijzer	- 7 -
2 OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK	- 9 -
2.1 Definities, indicatoren en vragenlijst	- 9 -
2.2 Uitvoering van het onderzoek	- 11 -
2.3 Beschrijving deelnemende verenigingen	- 11 -
2.3.1 Grootte van de verenigingen	- 11 -
2.3.2 De sporttakken die verenigingen aanbieden	- 12 -
2.3.3 Verenigingen in de stadsdelen	- 13 -
2.3.4 De accommodaties die verenigingen gebruiken	- 13 -
3 DE STAND VAN ZAKEN IN 2014	- 15 -
3.1 Beleid	- 15 -
3.1.1 Beleidsplannen	- 15 -
3.1.2 Toekomstplannen	- 17 -
3.1.3 Meerjarenonderhoudsplanning	- 19 -
3.2 Leden en activiteiten	- 19 -
3.2.1 Ledenaantallen	- 19 -
3.2.2 Activiteiten voor ledenbinding	- 21 -
3.3 Kader en vrijwilligers	- 22 -
3.3.1 Bestuursleden	- 22 -
3.3.2 Commissies	- 22 -
3.3.3 Functieprofielen en taakomschrijvingen	- 23 -
3.3.4 Vrijwilligers	- 24 -
3.4 Financiën	- 27 -
3.4.1 Financiële situatie, laatste seizoen	- 27 -
3.4.2 De begroting en reserves	- 28 -
3.5 Maatschappelijke functie van de verenigingen	- 29 -
3.5.1 Beleid en visie	- 30 -
3.5.2 Maatschappelijke activiteiten	- 30 -
3.5.3 Kader	- 31 -
3.5.4 Gebruik van de accommodatie	- 31 -
3.5.5 Aangepast sportaanbod	- 32 -
3.5.6 Samenwerking met andere organisaties	- 33 -
3.5.7 Invulling van de maatschappelijke functie	- 35 -
4 VITALITEIT	- 39 -
4.1 Vitale sportverenigingen	- 39 -
4.2 Vitaliteit en maatschappelijke functie	- 42 -
4.3 Knelpunten in de indicatoren	- 43 -
5 VERANDERINGEN NA 2012	- 47 -
5.1 De indicatoren	- 47 -
5.2 Vitaliteit en maatschappelijke functie	- 50 -
LITERATUUR	- 53 -
BIJLAGEN	- 55 -

Samenvatting en conclusies

Achtergrond

In 2012 heeft de gemeente Den Haag voor het eerst onderzoek gedaan naar de vitaliteit van de sportverenigingen in de stad en de mate waarin zij een maatschappelijke functie vervullen. In 2014 hebben we dit onderzoek herhaald en in het rapport dat voor u ligt, beschrijven we hiervan de uitkomsten.

Sport is een belangrijk onderdeel van de Haagse samenleving, het verbindt mensen met elkaar, bevordert een gezonde levensstijl en draagt bij aan een positief beeld van Den Haag door (inter)nationale sportevenementen. Goed functionerende sportverenigingen spelen daarbij een cruciale rol. Als vrijwilligersorganisaties bieden zij veel Hagenaars een zinvolle vrijetijdsbesteding en een sociale structuur die de onderlinge betrokkenheid en positie van Hagenaars in de samenleving versterkt. Bovendien wordt de maatschappelijke rol van sportverenigingen in de stad steeds belangrijker. Sportaccommodaties zijn steeds meer een ontmoetingsplaats in de buurt, waar sportverenigingen, scholen en vrijwilligersorganisaties thuis zijn en activiteiten organiseren, het Buurthuis van de Toekomst. Voor een vereniging is een bepaalde mate van vitaliteit noodzakelijk om zo'n brede maatschappelijke functie te kunnen vervullen. Daarom is er binnen de gemeente behoefte aan inzicht in de vitaliteit van de sportverenigingen in Den Haag en de mate waarin zij momenteel een maatschappelijke functie vervullen. Dit onderzoek biedt dat inzicht en in dit rapport doen we verslag van de uitkomsten van de bevindingen.

Aan het onderzoek hebben 179 verenigingen meegedaan. In totaal zijn er 271 verenigingen in Den Haag, dus dat is een respons van 66 procent. Door de hoge respons geeft dit onderzoek een goed beeld van de stand van zaken bij de Haagse sportverenigingen. De lezer moet er echter rekening mee houden dat de kleine verenigingen, verenigingen waar de gemeente geen contact mee heeft en niet-vitale verenigingen zijn ondervertegenwoordigd in het onderzoek. Doordat in 2014 niet dezelfde verenigingen hebben meegedaan als in 2012, is een directe vergelijking van de resultaten uit 2012 en 2014 niet mogelijk. In een apart hoofdstuk (hoofdstuk 5) besteden we aandacht aan de veranderingen die zich sinds het onderzoek in 2012 hebben voorgedaan. We kijken dan alleen naar de verenigingen die zowel in 2012 als in 2014 hebben meegedaan.

Vitaliteit en maatschappelijke functie

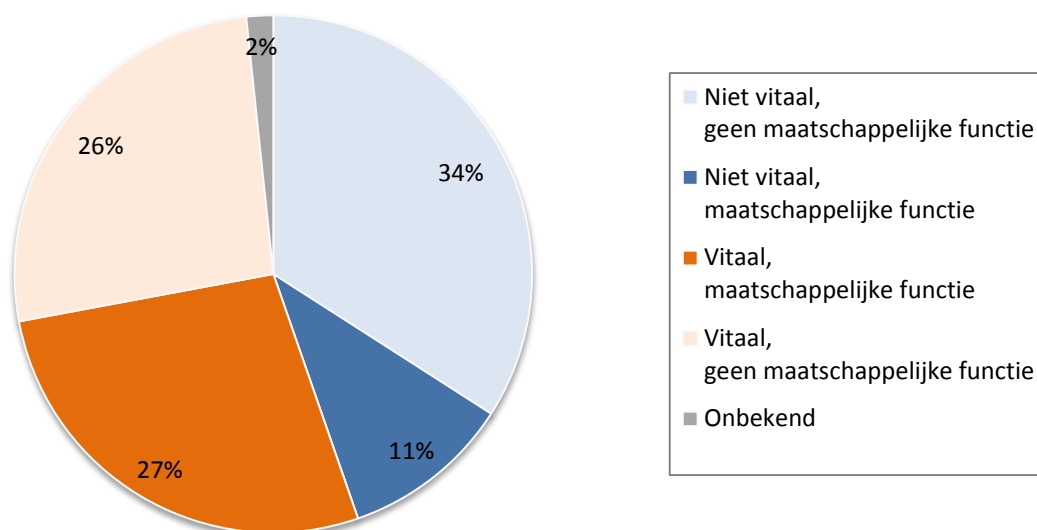
Vitaliteit hebben we gedefinieerd als het vermogen van een vereniging om nu en in de toekomst de eigen sporten aan te kunnen bieden aan eigen en potentiële leden. We hebben achttien indicatoren opgesteld die ten grondslag liggen aan vitaliteit. Deze indicatoren zijn verdeeld over vijf thema's: de leden van de vereniging, het kader, het beleid en de visie, de accommodatie en de financiën.

Een vereniging heeft een **brede maatschappelijke functie** als zij activiteiten onderneemt die gericht zijn op mensen van buiten de vereniging en/of wanneer de vereniging samenwerkt met andere organisaties. Aan deze maatschappelijke functie liggen zes indicatoren ten grondslag die iets zeggen over de mate waarin de maatschappelijke functie is opgenomen in het beleid. We trekken in dit onderzoek een grens en spreken daarom van verenigingen met en zonder een maatschappelijke functie, maar uiteindelijk vervullen alle verenigingen een maatschappelijke functie in de stad.

In het onderzoek worden verenigingen in groepen verdeeld, zoals niet-vitaal en vitaal. We zijn ons er echter van bewust dat er binnen de gecreëerde groepen verschillen zijn tussen de verenigingen. Zo gaat het bij de niet-vitale verenigingen voor een deel daadwerkelijk om kwetsbare verenigingen, maar voor een deel gaat het ook om verenigingen die organisatorisch niet sterk lijken, maar het verder wel prima doen. In dat laatste geval zijn het vaak kleine verenigingen.

Hieronder is te zien hoe het volgens deze definities en indicatoren gesteld is met de vitaliteit en maatschappelijke functie van de verenigingen die meededen aan het onderzoek.

Figuur S.1 Vitaliteit en maatschappelijke functie bij Haagse sportverenigingen

In totaal is iets meer dan de helft van de verenigingen in Den Haag vitaal (licht- en donkeroranje bij elkaar). Bijna vier op de tien verenigingen heeft een maatschappelijke functie binnen de stad (donkeroranje en donkerblauw bij elkaar). Wanneer we dat met elkaar combineren, blijkt een kwart van de verenigingen vitaal te zijn én een maatschappelijke functie te vervullen. Een derde van de verenigingen is niet vitaal en vervult ook geen maatschappelijke functie. Helaas is voor een klein deel van de verenigingen niet alle informatie bekend, daardoor weten we van deze verenigingen niet of ze een maatschappelijke functie vervullen.

Wanneer we inzoomen op de verschillen tussen vitale en niet-vitale verenigingen, blijkt dat niet-vitale verenigingen op een aantal indicatoren aanzienlijk lager scoren dan vitale verenigingen. Het gaat om de volgende punten (de indicatoren waarop het verschil tussen vitaal en niet-vitaal het grootst is, staan bovenaan):

- Acties uit beleidsplannen uitgevoerd
- Beleidsplannen aanwezig
- Accommodatiecommissie aanwezig
- Cursussen/bijeenkomsten gevolgd door vrijwilligers
- Voldoende commissies
- Voldoende bestuursleden
- Functieprofielen op schrift voor de bestuursfuncties
- Meerjarenonderhoudsplanning voor accommodatie

Niet-vitale verenigingen hebben met deze punten relatief veel moeite. Dit zijn vooral indicatoren die binnen de thema's 'kader' en 'beleid' vallen en opvallend is dat met name bij het thema 'financiën' de verschillen tussen vitale en niet-vitale verenigingen juist relatief klein zijn. Kennelijk hebben ook niet-vitale verenigingen hun financiën over het algemeen redelijk op orde.

Hieronder zullen we per thema de huidige stand van zaken bij de verenigingen beschrijven. De onderwerpen komen vaak overeen met de indicatoren die we gebruiken om de vitaliteit en maatschappelijke functie van de verenigingen vast te stellen. Een overzicht van de gebruikte indicatoren vindt u in hoofdstuk 2.

Het beleid van de verenigingen

Drie kwart van de verenigingen heeft hun beleid op papier gezet in een of meer beleidsplan(nen). De meeste verenigingen hebben een algemeen beleidsplan op papier gezet. Maar ook beleidsplannen over het jeugdbeleid, sporttechnische plannen en teksten over normen en waarden vinden we bij veel verenigingen terug. Bij een vijfde van de verenigingen is er specifiek een beleidsplan op schrift gesteld over de maatschappelijke functie van de vereniging. Ruim de helft van de verenigingen is bezig beleidsplannen te formuleren. Vervolgens brengt drie kwart van de verenigingen de acties die zij opgesteld hebben in de beleidsplannen ook ten uitvoer.

17 procent van de verenigingen is de voorgaande twee jaar met een nieuwe sporttak begonnen. 14 procent van de verenigingen heeft dat niet gedaan, maar is het wel van plan op korte termijn (binnen twee jaar). De overige verenigingen (bijna 70 procent) zijn niet bezig (geweest) met de ontwikkeling van een nieuwe sporttak.

61 procent van de verenigingen werkt regelmatig samen met een of meer andere organisaties. Het gaat dan vooral om andere sportverenigingen en scholen. De helft van de verenigingen werkt iets minder vaak, incidenteel, met andere organisaties samen. Naast andere sportorganisaties en scholen is er ook incidentele samenwerking met buurt- en welzijnsorganisaties en met jeugdorganisaties als de scouting.

Leden en georganiseerde activiteiten

Gemiddeld hebben de verenigingen in het onderzoek 342 leden. De kleinste vereniging heeft vijf leden en de grootste 1.980. Ongeveer een derde van de verenigingen is klein, met 100 leden en nog eens een derde heeft 100 tot 300 leden. 16 procent van de verenigingen heeft 300 tot 500 leden en bijna een kwart van de verenigingen heeft meer dan 500 leden.

Bij een derde van de verenigingen is het ledental de afgelopen twee jaar min of meer gelijk gebleven. De helft heeft te maken met een kleine toe- of afname (tot 25 procent). Bij 8 procent van de verenigingen is de afname flink geweest, meer dan 25 procent. En 14 procent van de verenigingen heeft hun ledental flink zien toenemen (meer dan 25 procent).

Een derde van de verenigingen organiseert activiteiten die niet op de leden zijn gericht, maar op buurtbewoners. Daarbij moet gedacht worden aan huiswerkbegeleiding, maaltijdvoorziening, kaartavonden of fysiotherapie. Vier op de tien verenigingen heeft in hun sportaanbod extra aandacht voor bepaalde doelgroepen, zoals ouderen, mensen met een beperking, niet-westerse Hagenaars, kinderen of volwassenen met overgewicht. Het gaat dan om een specifieke trainingsgroep of trainingsuur voor bepaalde doelgroepen.

Bestuur en vrijwilligers

Bij de meeste verenigingen zijn de functie van voorzitter, penningmeester en secretaris in het algemeen bestuur vervuld. Slechts een enkele vereniging heeft geen van deze functies vervuld. De functieprofielen van deze drie bestuursfuncties zijn door meer dan de helft van de verenigingen (60 procent) op papier gezet.

Bij ruim de helft van de verenigingen is er iemand verantwoordelijk voor de maatschappelijke activiteiten van de vereniging. Het gaat dan bijvoorbeeld om de samenwerking met welzijnsinstellingen, scholen of naschoolse opvang of de ontwikkeling van sportaanbod voor nieuwe doelgroepen.

Het aantal vrijwilligers bij de verenigingen in dit onderzoek loopt uiteen van nul tot 800. Een derde van de verenigingen geeft aan dat zij voldoende vrijwilligers hebben. Bij 39 procent van de verenigingen is een tekort, maar dit tekort is beheersbaar. Voor bijna een kwart van de verenigingen vormt het tekort aan vrijwilligers een (ernstig) knelpunt. Als verenigingen vrijwilligers te kort komen, is dat vaak voor sponsoring, de bardienst en voor ledenwerving.

Financiën

Negen op de tien verenigingen heeft het afgelopen seizoen aan alle financiële verplichtingen kunnen voldoen en iets minder dan drie kwart van de verenigingen geeft aan dat het financiële resultaat over het afgelopen seizoen niet negatief was. Bijna alle verenigingen werken met een actuele begroting. Bijna drie kwart van de verenigingen heeft een eigen vermogen en zeven op de tien verenigingen heeft geld gespaard met een specifiek doel. Meestal gaat het dan om een spaarpot voor de aanschaf van sportmaterialen of voor het onderhoud van de accommodatie.

Veranderingen na 2012

Om de situatie in 2014 met die van 2012 te vergelijken, hebben we alleen gekeken naar de verenigingen die aan beide onderzoeken hebben meegedaan, dit zijn 134 verenigingen. Tussen 2012 en 2014 zijn er verschuivingen geweest: verenigingen die voorheen vitaal waren en nu niet meer vitaal zijn en andersom. Per saldo heffen die verschuivingen elkaar op, waardoor in totaal het aantal vitale en niet-vitale verenigingen nagenoeg gelijk gebleven is ten opzichte van 2012. Zo zijn er ook verenigingen die voorheen geen maatschappelijke functie hadden en nu wel én verenigingen die de maatschappelijke functie zijn kwijtgeraakt. Per saldo is het aantal verenigingen met een maatschappelijke functie wel licht toegenomen. Wanneer we vitaliteit en maatschappelijke functie combineren, blijkt dat met name het aantal verenigingen dat vitaal is én een maatschappelijke functie vervult, is toegenomen. Het aantal niet-vitale verenigingen dat wel een maatschappelijke functie vervult, is licht toegenomen. Het aantal vitale verenigingen zonder maatschappelijke functie is afgenomen en het aantal niet-vitale verenigingen zonder maatschappelijke functie bleef ongeveer gelijk.

Op het niveau van de indicatoren scoren de verenigingen in 2014 met name op de kader-indicatoren wat beter. Het aantal verenigingen met uitbreidingsplannen is gedaald. Dit is niet per se negatief: verenigingen die de accommodatie in de afgelopen tijd hebben aangepast, zullen voor de komende tijd geen uitbreidingsplannen meer hebben. Verder valt op dat het aantal verenigingen met een sportaanbod voor specifieke doelgroepen flink is toegenomen. Ook de samenwerking met partners uit andere sectoren is duidelijk toegenomen. Voor de overige indicatoren zijn wel verschuivingen te zien, maar die heffen elkaar per saldo op waardoor het totaalbeeld niet anders is dan in 2012.

Conclusies

Een belangrijke conclusie uit het onderzoek is dat de situatie bij de Haagse verenigingen over het algemeen vrij stabiel is. De vitaliteit is in 2014 nagenoeg gelijk aan de vitaliteit in 2012 en de brede maatschappelijke functie is enigszins toegenomen bij de verenigingen. Daardoor is het met name de combinatie van vitaliteit met een maatschappelijke functie die we in 2014 wat vaker zien bij verenigingen dan in 2012. En deze toename is niet ten koste van de vitaliteit bij verenigingen gegaan.

De gemeente heeft de afgelopen twee jaar veel inzet gepleegd om de maatschappelijke functie van verenigingen te bevorderen en dat zien we terug in de resultaten van dit onderzoek. Daarnaast biedt de gemeente veel ondersteuning voor de werving en het behoud van het kader, zoals cursussen, projectmanagement en informatiebijeenkomsten. Dit zien we ook terug in de resultaten, omdat de verenigingen er met name op de kader-indicatoren op vooruit zijn gegaan.

Verder laat het onderzoek een duidelijk verschil zien tussen verenigingen met en zonder eigen accommodatie. Verenigingen met een eigen accommodatie zijn vaker vitaal dan verenigingen zonder eigen accommodatie. Het is goed om te zien dat de verenigingen die verantwoordelijk zijn voor een accommodatie goed scoren op vitaliteit.

Opvallend is dat de verenigingen in Den Haag het in het algemeen goed doen op financieel gebied. Ook de niet-vitale verenigingen hebben over het algemeen hun financiën goed op orde. In een financieel onzekere tijd waarin het moeilijk is om sponsors binnen te halen, is dit een opvallend resultaat.

1 Inleiding

1.1 ACHTERGROND

In 2012 heeft de gemeente Den Haag voor het eerst onderzoek gedaan naar de vitaliteit en maatschappelijke functie van de sportverenigingen binnen de gemeente. In 2014 is dit onderzoek herhaald. Vitaliteit en de maatschappelijke functie van sportverenigingen heeft politiek nog steeds veel aandacht. Het Haagse college geeft in het coalitieakkoord 'Vertrouwen op Haagse Kracht 2014 – 2018' aan dat sportaccommodaties en sportverenigingen ontmoetingsplaatsen zijn in de stad en dat zij de stad een sociale structuur bieden. Het college wil daarom de 'maatschappelijke rol van sportverenigingen vergroten door te investeren in vitale en open verenigingen die zich ontwikkelen tot buurthuis voor jong en oud.' Het concept Buurthuis van de Toekomst is de afgelopen jaren succesvol gebleken en hun aantal neemt nog steeds gestaag toe, binnenkort wordt het 40^e Buurthuis van de Toekomst geopend. Binnen de gemeente is het vitaliteitsonderzoek bovendien een onderdeel van de aanpak 'versterken wijkfunctie van sport', om de vitaliteit en maatschappelijke functie van de verenigingen in Den Haag te stimuleren.

Gezien het belang van vitaliteit en de maatschappelijke rol van sportverenigingen, heeft de gemeente het vitaliteitsonderzoek opgezet om inzicht te geven in deze twee aspecten. In dit rapport kunt u lezen hoe de situatie bij verenigingen momenteel is. In het laatste hoofdstuk maken we een vergelijking met de situatie van twee jaar geleden.

1.2 DOEL EN VRAAGSTELLING

Het doel van het onderzoek is tweeledig:

- 1) Het onderzoek brengt de vitaliteit van Haagse sportverenigingen in beeld en de ontwikkeling daarvan in de laatste twee jaar.
- 2) Het onderzoek biedt zicht op de vitaliteit van individuele sportverenigingen en op de ontwikkeling daarvan in de afgelopen twee jaar.

In dit rapport beschrijven we de huidige stand van zaken aangaande de vitaliteit en maatschappelijke functie van de sportverenigingen in Den Haag. In het laatste hoofdstuk maken we een vergelijking met de resultaten van het onderzoek uit 2012.

De vragen die in dit rapport beantwoord zullen worden:

Hoe vitaal zijn Haagse sportverenigingen op dit moment?

Hoe heeft vitaliteit zich de afgelopen twee jaar ontwikkeld?

De resultaten op individueel niveau zijn alleen beschikbaar voor medewerkers van de gemeente die contact hebben met de verenigingen over ondersteuning door de gemeente of de toekenning van subsidies. Verenigingen die mee hebben gedaan aan het onderzoek hebben een individuele rapportage ontvangen waarin de resultaten uit 2012 en 2014 gepresenteerd worden en waarin aangegeven wordt waar zij staan ten opzichte van andere verenigingen in Den Haag als het gaat om vitaliteit en maatschappelijke functie. In [bijlage II](#) vindt u een voorbeeld van het soort rapportage dat de verenigingen hebben ontvangen.

1.3 LEESWIJZER

In het volgende hoofdstuk (hoofdstuk 2) gaan we in op de opzet van het onderzoek en de manier waarop het is uitgevoerd. Ook geven we een korte beschrijving van de verenigingen die mee hebben gedaan aan het onderzoek. In hoofdstuk 3 beschrijven we de huidige stand van zaken bij de verenigingen aan de hand van de thema's die ten grondslag liggen aan vitaliteit. In hoofdstuk 4 gaan we in op de vitaliteit van de verenigingen die meededen aan het onderzoek. Daar leggen we ook een koppeling met de maatschappelijke functie die verenigingen hebben. In hoofdstuk 5 maken we tot slot een vergelijking met de resultaten uit het onderzoek dat in 2012 is uitgevoerd.

In de figuren en tekst zullen we steeds percenteren op het totaal aantal verenigingen dat mee heeft gedaan aan het onderzoek. Een uitzondering hierop zijn de figuren die betrekking hebben op de accommodatie, daarin zijn de verenigingen zonder accommodatie buiten beschouwing gelaten.

2 Opzet en uitvoering van het onderzoek

In dit hoofdstuk gaan we eerst in op de definities die we in dit onderzoek hanteren en de indicatoren die we hebben gebruikt om de vitaliteit en maatschappelijke functie bij verenigingen te bepalen. Daarbij leggen we ook uit hoe we vitaliteit en maatschappelijke functie gemeten hebben. Daarna gaan we kort in op de uitvoering van het onderzoek en we besluiten het hoofdstuk met een korte beschrijving van de verenigingen die mee hebben gedaan aan het onderzoek. In [bijlage III](#) gaan we meer uitgebreid in op de manier waarop het onderzoek is uitgevoerd.

2.1 DEFINITIES, INDICATOREN EN VRAGENLIJST

We hebben vitaliteit als volgt gedefinieerd:

Vitaliteit is het vermogen van een vereniging om nu en in de toekomst de eigen sporten aan te kunnen bieden aan eigen en potentiële leden.

Maatschappelijke functie is als volgt gedefinieerd:

Een vereniging heeft een brede maatschappelijke functie als zij activiteiten onderneemt die gericht zijn op mensen van buiten de vereniging en/of wanneer zij samenwerkt met andere organisaties.

In dit onderzoek gaan we er van uit dat er vijf thema's ten grondslag liggen aan vitaliteit:

- Leden
- Kader
- Beleid en visie
- Accommodatie
- Financiën.

Per thema is een aantal indicatoren opgesteld, in totaal waren dat er achttien.

Voor de maatschappelijke functie van een vereniging kijken we in hoeverre een sportvereniging bezig is met andere activiteiten dan alleen hun eigen tak van sport. Dat stellen we, net als bij vitaliteit, vast met een aantal indicatoren. Deze indicatoren geven aan in welke mate de maatschappelijke functie is opgenomen in het beleid van de vereniging. Omdat we een grens wilden trekken, spreken we in dit onderzoek van verenigingen met en zonder maatschappelijke functie, maar in de praktijk hebben natuurlijk alle sportverenigingen in de stad een maatschappelijke functie.

De vragen in de vragenlijst leveren informatie op over de mate waarin verenigingen aan de indicatoren voldoen. De vraagstelling wijkt hier en daar af van de vraagstelling in 2012 en één indicator is anders gedefinieerd dan in 2012. De gebruikte vragenlijst is opgenomen in [bijlage I](#) en de gebruikte indicatoren en bijbehorende scoringsmethodiek vindt u terug in [bijlage IV](#). In beide bijlagen geven we aan wat de wijzigingen zijn ten opzichte van het onderzoek uit 2012.

Binnen de thema's die ten grondslag liggen aan vitaliteit en de maatschappelijke functie van een vereniging hebben we een aantal indicatoren vastgesteld die in totaal volgens ons iets zeggen over de vitaliteit en de maatschappelijke functie bij verenigingen. Op de volgende pagina zijn de gebruikte indicatoren weergegeven.

Vitaliteit	
<i>Leden</i>	
Indicator 1:	Ledenaantal afgelopen drie jaar stabiel of stijgend
Indicator 2:	Onderneemt activiteiten voor ledenbinding
<i>Kader</i>	
Indicator 3:	Minimaal twee commissies (grote verenigingen met meer dan 300 leden: minimaal vijf)
Indicator 4 ¹ :	Algemeen bestuur bestaat minimaal uit een voorzitter, penningmeester en secretaris
Indicator 5:	Voldoende vrijwilligers of een beheersbaar tekort
Indicator 6:	Beschreven functieprofielen voor de bestuursfuncties
Indicator 7:	Aanwezig bij cursussen, trainingen of informatiebijeenkomsten
<i>Beleid en visie</i>	
Indicator 8:	Beleidsplan aanwezig op minimaal twee terreinen, waaronder een algemeen beleidsplan
Indicator 9:	Acties uit minimaal twee beleidsplannen worden uitgevoerd
Indicator 10:	Afgelopen twee jaar nieuwe sporttak begonnen of plannen daarvoor binnen twee jaar
Indicator 11:	Plannen om uit te breiden of de accommodatie aan te passen
<i>Accommodatie</i>	
Indicator 12:	Er is een meerjarenonderhoudsplanung aanwezig
Indicator 13:	Er wordt gereserveerd voor onderhoud
Indicator 14:	Er is een accommodatiecommissie aanwezig
<i>Financiën</i>	
Indicator 15:	Begroting aanwezig
Indicator 16:	Vereniging kan laatste drie jaar aan alle verplichtingen voldoen
Indicator 17:	Financiële resultaat is de afgelopen drie jaar niet negatief
Indicator 18:	Eigen vermogen

Maatschappelijke functie	
<i>Leden</i>	
Plus-indicator 1:	Organisatie van andere activiteiten dan reguliere sportactiviteiten, gericht op niet-leden. Zo niet: concrete plannen hiervoor.
<i>Kader</i>	
Plus-indicator 2:	Er is iemand verantwoordelijk voor ontwikkeling van maatschappelijke activiteiten
<i>Beleid en visie</i>	
Plus-indicator 3:	Beleidsplan aanwezig voor maatschappelijke functie van vereniging
<i>Accommodatie</i>	
Plus-indicator 4:	Sport-, club- of kleedaccommodatie wordt gebruikt door andere organisaties dan alleen de sportvereniging
<i>Maatschappelijke activiteiten en contacten in de buurt</i>	
Plus-indicator 5:	Aanbod voor specifieke doelgroepen (ouderen, mensen met een beperking) of concrete plannen hiervoor
Plus-indicator 6:	Structurele samenwerking met een of meer partners uit zorg, welzijn of onderwijs (buiten gebruik van de accommodatie). Zo niet: concrete plannen hiervoor óf oppervlakkige, incidentele contacten

Verenigingen krijgen, afhankelijk van hun situatie, geen, een halve of een hele punt per indicator. Deze punten worden bij elkaar opgeteld. Op basis van het totaal aantal punten wordt bepaald of ze al dan niet vitaal zijn en een maatschappelijke functie vervullen. Voor vitaliteit gelden daarnaast ook nog drie absolute voorwaarden, waarvan wij vinden dat verenigingen daar in elk geval aan moeten voldoen:

- Voorwaarde 1: Het algemeen bestuur bestaat minimaal uit een voorzitter, penningmeester en secretaris
- Voorwaarde 2: Er is een actuele begroting aanwezig
- Voorwaarde 3: De vereniging kan het laatste jaar aan alle financiële verplichtingen voldoen.

Verenigingen moeten dus een minimaal aantal punten halen én aan alle drie bovenstaande voorwaarden voldoen om als vitaal aangemerkt te worden. Voor verenigingen die verantwoordelijk zijn voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie geldt een hoger minimaal aantal punten dan voor verenigingen die niet verantwoordelijk zijn voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie. Bij het bepalen van de maatschappelijke functie maken we een onderscheid tussen verenigingen met en verenigingen zonder zeggenschap over het medegebruik van de accommodatie. In [bijlage IV](#) kunt u zien aan welke vragen de indicatoren gekoppeld zijn en hoeveel punten de verenigingen per indicator konden scoren. In het rapport geven we bij het betreffende onderwerp steeds aan hoe de verenigingen hebben gescoord op de bijbehorende indicator(en).

¹ Deze indicator is gewijzigd ten opzichte van het onderzoek van 2012: toen stelden we dat verenigingen minimaal drie bestuursleden moesten hebben, nu hebben we dat aangescherpt.

Uiteindelijk hebben we op basis van de indicatoren de volgende vierdeling gemaakt:

- A: niet-vitale vereniging zonder maatschappelijke functie
- A+: niet-vitale vereniging met maatschappelijke functie
- B: vitale vereniging zonder maatschappelijke functie
- B+: vitale vereniging met maatschappelijke functie

2.2 UITVOERING VAN HET ONDERZOEK

In 2012 deden we voor het eerst onderzoek naar de vitaliteit en maatschappelijke functie van verenigingen. Voor de vergelijkbaarheid zijn we in de opzet van het onderzoek dit jaar zo dicht mogelijk bij die van 2012 gebleven. Voortschrijdend inzicht maakte het echter noodzakelijk een paar aanpassingen te doen. In [bijlage I](#) en [IV](#) gaan we in op de wijzigingen die we hebben doorgevoerd in de vragenlijst, in de opzet van het onderzoek en in de scoringsmethodiek.

Alle 271 sportverenigingen in Den Haag zijn via de mail benaderd met het verzoek om mee te doen aan het onderzoek, er is dus geen steekproef getrokken. Zij hadden alleen de mogelijkheid om de vragenlijst via internet in te vullen (in 2012 kon dat ook nog schriftelijk). Uiteindelijk heeft 66 procent van de verenigingen meegedaan aan het onderzoek, dat zijn 179 verenigingen. We zien dat ten opzichte van 2012 vooral de vitale verenigingen van toen hebben meegedaan aan het onderzoek en de verenigingen waarmee de gemeente al regelmatig contact heeft. Dit rapport geeft dus vooral een beeld van de huidige stand van zaken bij de meer actieve verenigingen waarmee de gemeente regelmatig contact heeft. In [bijlage III](#) vindt u een uitgebreide beschrijving van de dataverzameling, respons en representativiteit van het onderzoek.

In het onderzoek van 2012 kwamen de individuele uitkomsten voor vitaliteit en maatschappelijke functie overeen met het beeld dat medewerkers van de gemeente die contact hadden met de verenigingen, van de betreffende verenigingen hadden. Dit jaar hebben we deze manier om vitaliteit en maatschappelijke functie vast te stellen dus ook gebruikt.

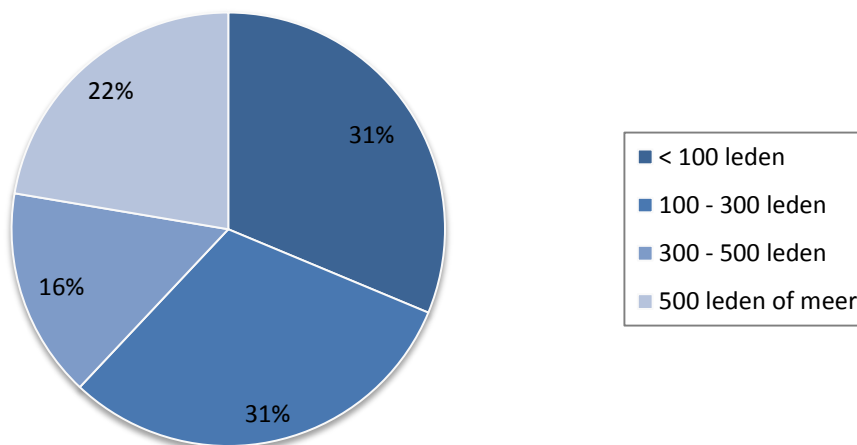
2.3 BESCHRIJVING DEELNEMENDE VERENIGINGEN

In deze paragraaf geven we een korte beschrijving van een aantal kenmerken van de verenigingen die mee hebben gedaan aan het onderzoek. We gaan achtereenvolgens in op

- de grootte van de verenigingen,
- de sporttakken die zij aanbieden,
- het stadsdeel waar zij actief zijn en
- de accommodatie die verenigingen gebruiken.

2.3.1 Grootte van de verenigingen

Figuur 2.1 Grootte van verenigingen die meededen aan het onderzoek (179 verenigingen)

Gemiddeld hebben de verenigingen die meededen aan het onderzoek 342 leden. De kleinste vereniging in het onderzoek heeft vijf leden en de grootste 1.980 leden. In de figuur is te zien dat ongeveer een derde van de verenigingen minder dan 100 leden heeft. Nog eens een derde heeft 100 tot 300 leden. De rest van de verenigingen heeft meer dan 300 leden. Ruim een vijfde is groot met meer dan 500 leden.

2.3.2 De sporttakken die verenigingen aanbieden

Tabel 2.1 De sporttakken die verenigingen aanbieden, in het onderzoek en in heel Den Haag*

	Verenigingen in het onderzoek		Alle verenigingen in Den Haag	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Badminton	7	4%	8	3%
Beach, branding en watersporten	12	7%	13	5%
Biljart	1	1%	7	3%
Cricket	7	4%	8	3%
Denksport	14	8%	27	10%
Hockey**	9	5%	12	4%
Jeu de boules	7	4%	7	3%
Korfbal	10	6%	11	4%
Tennis	23	13%	30	11%
Turnen en dans	5	3%	6	2%
Voetbal	40	22%	54	20%
Volleybal	7	4%	10	4%
Zelfverdediging/vechtsport	14	8%	37	14%
Zwemmen	11	6%	21	8%
Overige balsporten	22	12%	27	10%
Overige binnensporten	6	3%	9	3%
Overige sporten	22	12%	26	10%
Totaal	179	100%	271	100%

* Omdat verenigingen binnen meerdere sporttakken actief kunnen zijn, is de som groter dan het totaal in de tabel.

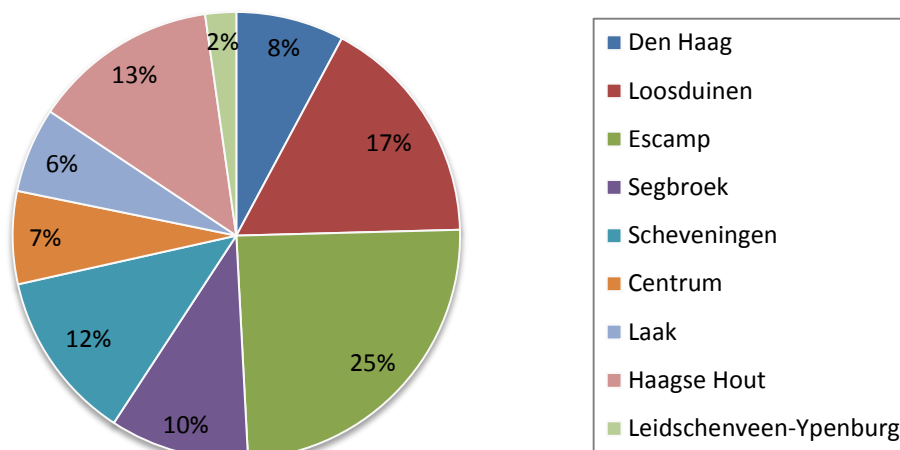
** Dit is inclusief rolhockey en ijshockey.

In bovenstaande tabel is te zien hoe de verenigingen die mee hebben gedaan aan het onderzoek verdeeld zijn over de diverse sporttakken (linkerkant van de tabel). Bij een op de vijf verenigingen in het onderzoek wordt gevoetbald en bij 13 procent wordt getennist. Dit zijn de meest voorkomende sporten in het onderzoek. Rechts in de tabel staat de situatie voor alle verenigingen in Den Haag. Wanneer we naar de percentages kijken, blijken de verschillen met de verenigingen in het onderzoek klein te zijn. Het meest opvallend is dat verenigingen die vechtsport of zelfverdediging aanbieden relatief weinig hebben meegedaan aan het onderzoek, net als verenigingen waar gebiljart wordt. In [bijlage V](#) kunt u terugvinden welke sporten onder bovenstaande sporttakken vallen.

Als we naar de sporttak kijken en een uitsplitsing maken naar kleine en grote verenigingen (we leggen de grens bij 300 leden) valt een paar dingen op. Verenigingen die aan denksport doen, zijn bijna altijd kleine verenigingen. Badmintonverenigingen, verenigingen die beach- en watersporten aanbieden, korfbalverenigingen, volleybalverenigingen en verenigingen die vechtsporten aanbieden zijn meestal kleine verenigingen, maar er zijn binnen die sporten ook een paar verenigingen met meer dan 300 leden. De cricketverenigingen, hockeyclubs en verenigingen voor turnen en dansen zijn vaker grote verenigingen. Voor een aantal sporttakken zijn er zowel grote als kleine verenigingen: jeu de boules, tennis, voetbal en zwemmen.

2.3.3 Verenigingen in de stadsdelen

Figuur 2.2 Aantal verenigingen in het onderzoek per stadsdeel (179 verenigingen)

Uit alle stadsdelen hebben verenigingen meegedaan aan het onderzoek. De stadsdelen waar veel verenigingen zijn gevestigd, zoals Loosduinen en Escamp, zijn ook in dit onderzoek oververtegenwoordigd. Een deel van de verenigingen is niet aan een stadsdeel gebonden, maar door de hele stad verspreid. Voor het merendeel gaat het hier om zwemverenigingen. In de volgende tabel is te zien hoe de verdeling over de stadsdelen in het onderzoek zich verhoudt tot de verdeling van alle verenigingen in Den Haag over de stadsdelen.

Tabel 2.1 De sporttakken die verenigingen aanbieden, in het onderzoek en in heel Den Haag

	Verenigingen in het onderzoek		Alle verenigingen in Den Haag	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Den Haag	14	7,8%	24	8,9%
Loosduinen	30	16,8%	37	13,7%
Escamp	44	24,6%	67	24,7%
Segbroek	18	10,1%	28	10,3%
Scheveningen	22	12,3%	35	12,9%
Centrum	12	6,7%	24	8,9%
Laak	11	6,1%	13	4,8%
Haagse Hout	24	13,4%	36	13,3%
Leidschenveen-Ypenburg	4	2,2%	7	2,6%
Totaal	179	100%	271	100%

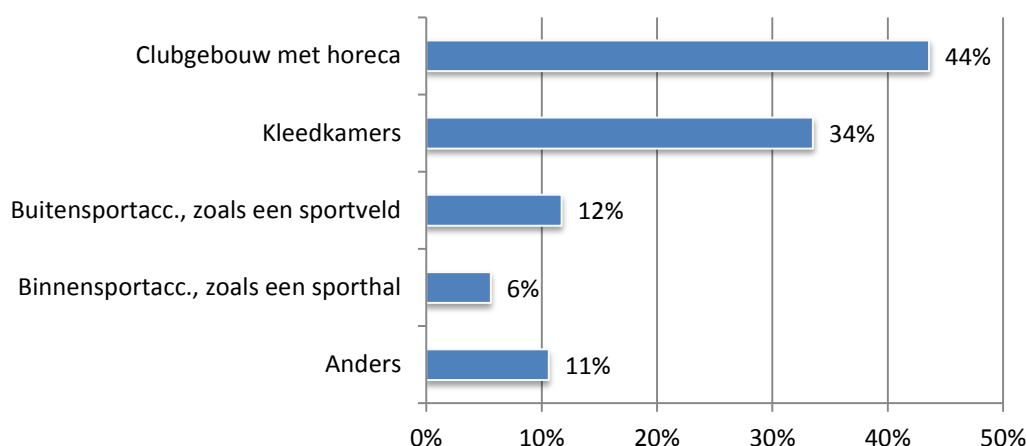
Uit de tabel blijkt dat de verdeling van de verenigingen over de stadsdelen in het onderzoek overeen komt met de verdeling van alle verenigingen in Den Haag over de stadsdelen. De stadsdelen zijn dus evenredig vertegenwoordigd in het onderzoek.

2.3.4 De accommodaties die verenigingen gebruiken

De helft van de verenigingen geeft aan verantwoordelijk te zijn voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie. Onder de grote sportverenigingen ligt het percentage dat verantwoordelijk is voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie aanzienlijk hoger dan onder de kleine sportverenigingen. Verder zijn verenigingen die beach- en watersporten aanbieden, jeu de boules- en korfbalverenigingen bijna allemaal verantwoordelijk voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie. Van de tennis- en voetbalverenigingen is ook een groot deel verantwoordelijk voor het meerjarenonderhoud. Onder de verenigingen die denksport aanbieden, de volleybalverenigingen, verenigingen voor vechtsport en zwemverenigingen zijn weinig verenigingen verantwoordelijk voor het onderhoud van een accommodatie.

In onderstaande figuur is te zien voor welk type accommodatie verenigingen verantwoordelijk zijn (gepercenteerd op het totaal aantal verenigingen).

Figuur 2.3 Typen accommodatie waarvoor verenigingen verantwoordelijk zijn (179 verenigingen)

* Verenigingen kunnen voor meerdere typen accommodatie verantwoordelijk zijn, dus de percentages tellen op tot meer dan 100.

Iets minder dan de helft van de verenigingen geeft aan verantwoordelijk te zijn voor het onderhoud van een clubgebouw met een horecafunctie. Daarnaast geeft een derde van de verenigingen aan dat ze verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van de kleedkamers. Omdat grote verenigingen veel vaker verantwoordelijk zijn voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie, liggen de percentages voor al deze typen accommodatie onder grote verenigingen aanzienlijk hoger dan onder kleine verenigingen.

Afgezien van de verantwoordelijkheid voor het onderhoud, geeft 45 procent van de verenigingen aan dat zij zelf kunnen bepalen of andere organisaties gebruik maken van de accommodatie die zij gebruiken. Uiteraard is er veel overlap met de verantwoordelijkheid voor het onderhoud: de meeste verenigingen die verantwoordelijk zijn voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie, hebben ook de zeggenschap over het medegebruik van de accommodatie en andersom. Ook hier ligt het percentage verenigingen met zeggenschap over het medegebruik van de accommodatie onder grote verenigingen aanzienlijk hoger dan onder kleine verenigingen. Het zijn vooral de verenigingen die beach- en watersporten, jeu de boules, korfbal, tennis, voetbal en overige balsporten aanbieden die zeggenschap hebben over het medegebruik van de accommodatie die zij gebruiken. Dit zijn ook de sporttakken waarin veel verenigingen verantwoordelijk zijn voor het meerjarenonderhoud van de accommodatie (zie hierboven).

De helft van de verenigingen heeft inkomsten uit het gebruik van een kantine. Ook dit geldt vooral voor verenigingen die verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van een accommodatie (met name als dit een gebouw is met een horecafunctie) en verenigingen die zeggenschap hebben over het medegebruik van de accommodatie. Net als hierboven is het percentage verenigingen met inkomsten uit het gebruik van een kantine onder grote verenigingen aanzienlijk hoger dan onder kleine verenigingen. Vooral verenigingen voor jeu de boules, korfbal-, tennis- en voetbalverenigingen hebben vaker inkomsten van een kantine. Verenigingen die denksport, vechtsport of zwemmen aanbieden, hebben minder vaak inkomsten uit een kantine.

3 De stand van zaken in 2014

In dit hoofdstuk zullen we de uitkomsten van het onderzoek bespreken. We gaan achtereenvolgens in op het beleid dat de verenigingen voeren, de leden, de activiteiten die ze organiseren, het kader, de vrijwilligers, de financiën en de maatschappelijke functie. Aan het eind van elke paragraaf zullen we een overzicht geven van hoe de verenigingen het doen op de indicatoren die bij het betreffende onderwerp horen.

3.1 BELEID

3.1.1 Beleidsplannen

Verenigingen kunnen beleid ontwikkelen en deze beleidsplannen vervolgens al dan niet op papier zetten. De onderwerpen waarop de beleidsplannen betrekking kunnen hebben, zijn zeer uiteenlopend. In de volgende tabel kunt u zien hoeveel verenigingen een visie of hun beleid op schrift hebben gesteld, hoeveel verenigingen daar mee bezig zijn en hoeveel verenigingen het beleid dat zij op schrift hebben gesteld actief uitvoeren.

Tabel 3.1 Verenigingen die werken met/aan een of meer beleidsplannen

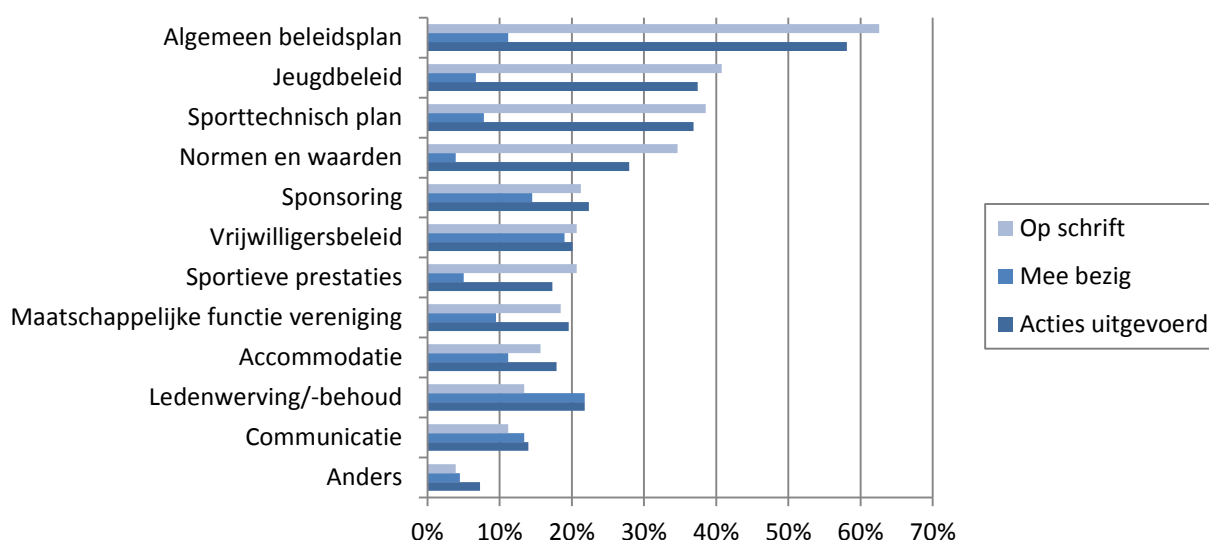
	Aantal*	Percentage
Beleidsplan(nen) op schrift	138	77%
Bezig met beleidsplan(nen)	102	57%
Acties uit beleidsplan(nen) uitgevoerd	141	79%
Geen beleidsplan(nen)	28	16%
Totaal	179	100%

* Er is overlap tussen de aantallen (en percentages): verenigingen kunnen zowel een beleidsplan op schrift hebben gesteld als bezig zijn met een ander beleidsplan. De som telt niet op tot het totaal in de tabel.

Drie kwart van de verenigingen heeft hun beleid of visie op schrift gesteld in een of meer beleidsplan(nen). Ruim de helft van de verenigingen is bezig met een of meer beleidsplannen. Nog eens drie kwart van de verenigingen brengt de acties die in de plannen staan ook ten uitvoer. Een klein deel van de verenigingen heeft geen beleid op schrift gezet en is daar ook niet mee bezig. Grote verenigingen hebben vaker beleidsplannen op schrift gezet dan kleine verenigingen. Ook het percentage verenigingen dat bezig is met een beleidsplan en dat acties uit de beleidsplannen uitvoert, is hoger onder grote verenigingen. De verenigingen die geen beleidsplannen hebben, zijn allemaal kleine verenigingen. Binnen de meeste sporttakken hebben de verenigingen beleidsplannen op schrift gezet of zijn daar mee bezig. Uitzonderingen zijn verenigingen voor denksport en vechtsport. Van deze verenigingen heeft ongeveer de helft een visie of beleidsplan op schrift gesteld en de meeste van deze verenigingen zijn daar niet mee bezig.

In de volgende figuur laten we zien op welke onderwerpen de beleidsplannen betrekking hebben.

Figuur 3.1 Beleidsplannen naar onderwerp (179 verenigingen)

In de figuur is te zien dat met name een algemeen beleidsplan door veel verenigingen op schrift wordt gesteld. Ook plannen over jeugdbeleid, sporttechnische plannen en beleid omtrent normen en waarden worden door veel verenigingen vastgelegd. Overige beleidsplannen worden minder vaak op papier gezet.

De percentages verenigingen die met een beleidsplan bezig zijn, liggen aanzienlijk lager. De hoogste percentages zijn voor plannen met betrekking tot ledenwerving en –behoud en vrijwilligersbeleid: 20 procent van de verenigingen is bezig een beleidsplan op papier te zetten over deze onderwerpen.

In de figuur is te zien dat de meeste verenigingen die hun beleid op papier hebben gezet of daarmee bezig zijn, ook de acties uitvoeren die in die plannen genoemd worden. Het percentage verenigingen dat acties uitvoert, ligt nauwelijks lager dan het percentage verenigingen dat zaken op papier heeft gezet over het betreffende onderwerp.

Indicatoren

Indicator 8

50 procent van de verenigingen heeft beleidsplannen op schrift staan op minimaal twee terreinen, waaronder een algemeen beleidsplan.

32 procent van de verenigingen heeft dat niet, maar heeft op één terrein iets op schrift gezet óf is daarmee bezig voor minimaal twee terreinen.

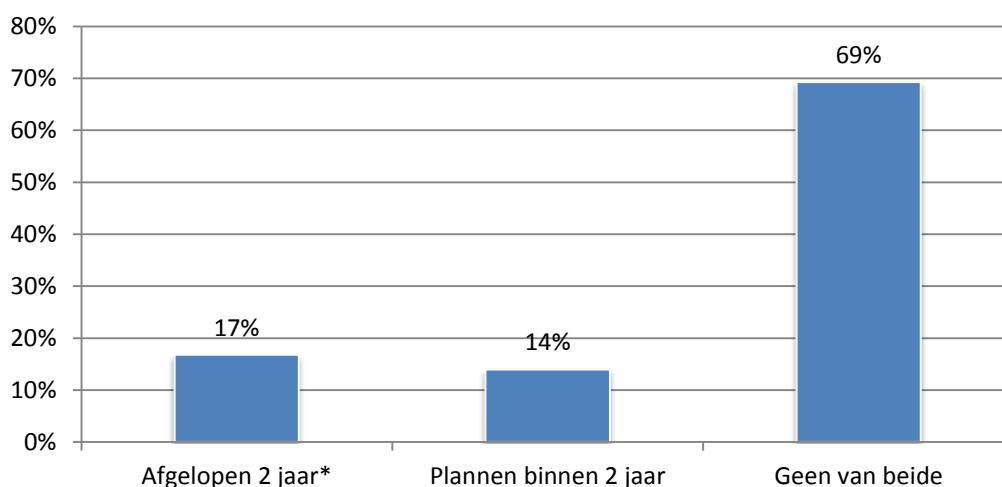
Indicator 9

59 procent van de verenigingen heeft acties uitgevoerd uit minimaal twee beleidsplannen.

3.1.2 Toekomstplannen

Sommige verenigingen besluiten op een gegeven moment een nieuwe sporttak aan te bieden, naast de sporttak waar ze al actief in zijn. In de volgende figuur is te zien hoe vaak dat voorkomt.

Figuur 3.2 Verenigingen met een nieuwe sporttak of plannen daartoe (179 verenigingen)

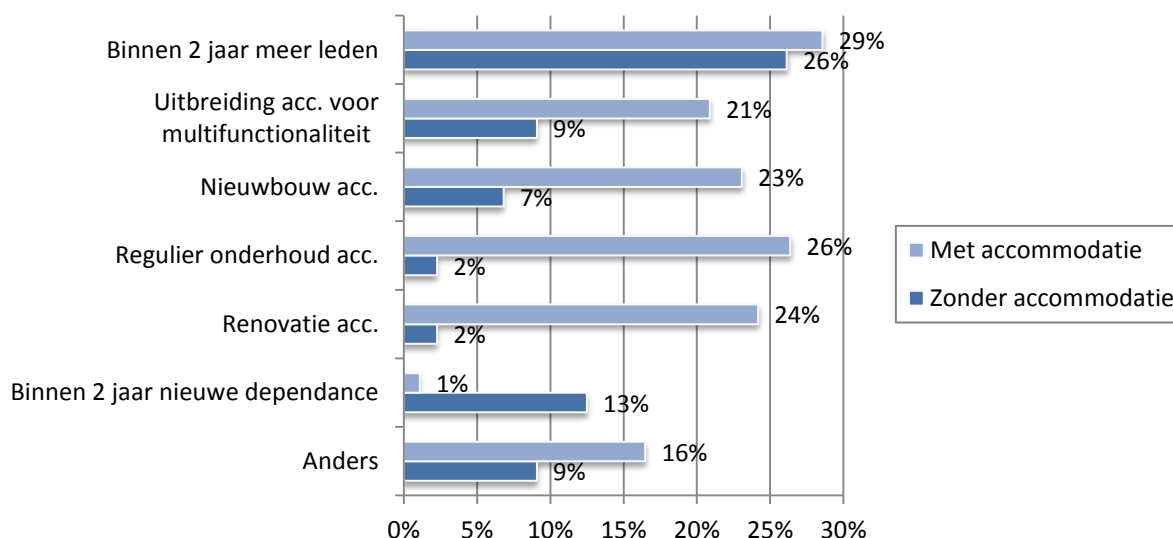
* 5 procent van de verenigingen gaf aan dat ze met een nieuwe sporttak begonnen waren én plannen hadden dat de komende twee jaar weer te gaan doen. Zij tellen mee in de linker kolom.

17 procent van de verenigingen is de afgelopen twee jaar met een nieuwe sporttak begonnen. Iets minder, 14 procent van de verenigingen, is van plan om binnen twee jaar een nieuwe sporttak aan te bieden. De meeste verenigingen (ongeveer twee derde) zijn hier helemaal niet mee bezig. De grootte van de vereniging maakt weinig verschil voor de start van een nieuwe sporttak in de afgelopen twee jaar. Wel zien we dat er onder de grote verenigingen meer verenigingen zijn die van plan zijn om met een nieuwe sporttak te beginnen de komende twee jaar. Onder de verenigingen die een nieuwe sporttak zijn begonnen, zijn relatief veel voetbal- en korfbalverenigingen en verenigingen die overige (bal)sporten aanbieden. Verenigingen die denksport aanbieden, zijn juist niet bezig (geweest) met de ontwikkeling van een nieuwe sporttak. Sporttakken waar men plannen heeft om binnen twee jaar een nieuwe sporttak op te zetten: hockey, jeu de boules, tennis, turnen en dans, voetbal en zelfverdediging.

De helft van de verenigingen (51 procent) geeft aan plannen te hebben om binnen twee jaar uit te breiden of de accommodatie aan te passen. Grote verenigingen hebben vaker (64 procent) dan kleine verenigingen (45 procent) plannen om uit te breiden. Onder een paar sporttakken zijn wat meer verenigingen met uitbreidingsplannen: de beach- en watersporten, hockey, voetbal en de overige balsporten. Denksport en zwemmen zijn sporttakken waar juist minder vaak uitbreidingsplannen worden gemaakt. Verenigingen met een eigen accommodatie hebben vaker uitbreidingsplannen (65 procent) dan verenigingen zonder eigen accommodatie (38 procent).

In de volgende figuur laten we zien wat de uitbreidingsplannen inhouden (gepercenteerd op het totaal aantal verenigingen). Omdat veel van de uitbreidingsplannen betrekking hebben op de accommodatie, maken we in de figuur onderscheid tussen verenigingen met en zonder eigen accommodatie.²

Figuur 3.3 Uitbreidingsplannen van de verenigingen*, met en zonder accommodatie (resp. 91 en 88 verenigingen)

* Omdat verenigingen meerdere uitbreidingsplannen kunnen hebben, tellen de percentages niet op tot 100 procent.

Ongeveer een kwart van de verenigingen is van plan ervoor te zorgen dat zij binnen twee jaar meer leden hebben, dit is onder verenigingen met en zonder accommodatie min of meer hetzelfde. De overige uitbreidingsplannen hebben vooral betrekking op de accommodatie en worden door verenigingen met een accommodatie dan ook veel vaker genoemd: verenigingen willen uitbreiden in verband met de multifunctionaliteit van de vereniging (Buurthuis van de Toekomst), ze willen nieuwbouw of zijn van plan regulier onderhoud te plegen of de accommodatie te renoveren. Een uitzondering hierop zijn de plannen voor een nieuwe dependance, verenigingen zonder accommodatie hebben hier vaker plannen voor dan verenigingen met een accommodatie.

Indicatoren

Indicator 10

17 procent van de verenigingen is de afgelopen twee jaar met een nieuwe sporttak begonnen.

14 procent van de verenigingen heeft dat niet gedaan, maar heeft wel plannen om binnen twee jaar een nieuwe sporttak aan te bieden.

Indicator 11

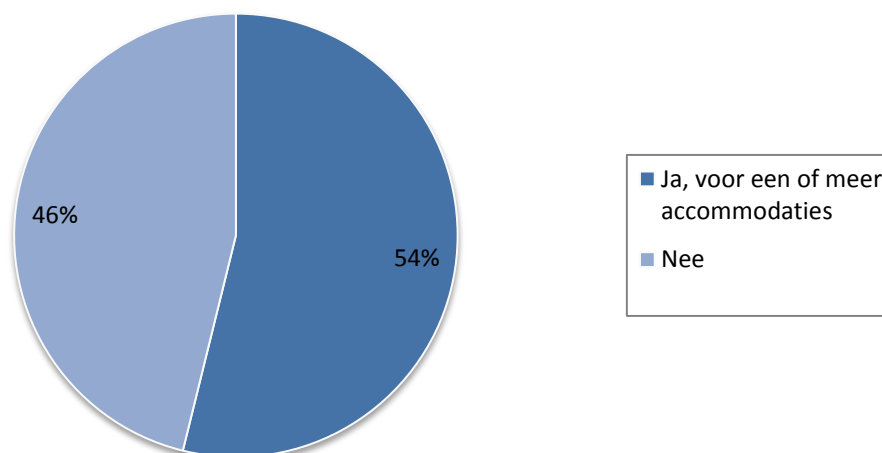
51 procent van de verenigingen heeft plannen om binnen twee jaar uit te breiden of de accommodatie aan te passen.

² Het al dan niet hebben van een accommodatie hebben we als volgt bepaald. We gaan er van uit dat verenigingen die in de vragenlijst aangeven verantwoordelijk te zijn voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie een eigen accommodatie hebben. Verenigingen zonder die verantwoordelijkheid hebben geen eigen accommodatie. Dit hebben we getoetst bij de medewerkers binnen de gemeente die de verenigingen goed kennen, wat tot een paar wijzigingen heeft geleid.

3.1.3 Meerjarenonderhoudsplanning

Er zijn 91 verenigingen die verantwoordelijk zijn voor het meerjarenonderhoud van een of meer accommodaties. Zoals we ook al in paragraaf 2.3.4 zagen, zijn dit vooral grote verenigingen en verenigingen die beach- en watersporten aanbieden, jeu de boules-, korfbal-, tennis- en voetbalverenigingen. Hieronder kunt u zien of deze verenigingen een meerjarenonderhoudsplanning hebben voor hun accommodatie (gepercenteerd op de verenigingen die verantwoordelijk zijn voor het onderhoud).

Figuur 3.4 Meerjarenonderhoudsplanning aanwezig (91 verenigingen)

Iets meer dan de helft van de verenigingen die verantwoordelijk is voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie heeft hiervoor een actuele meerjarenonderhoudsplanning, grote verenigingen iets meer dan kleine verenigingen.

Indicator

Indicator 12

54 procent van de verenigingen die verantwoordelijk zijn voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie, heeft daarvoor een actuele meerjarenonderhoudsplanning.

3.2 LEDEN EN ACTIVITEITEN

3.2.1 Ledenaantallen

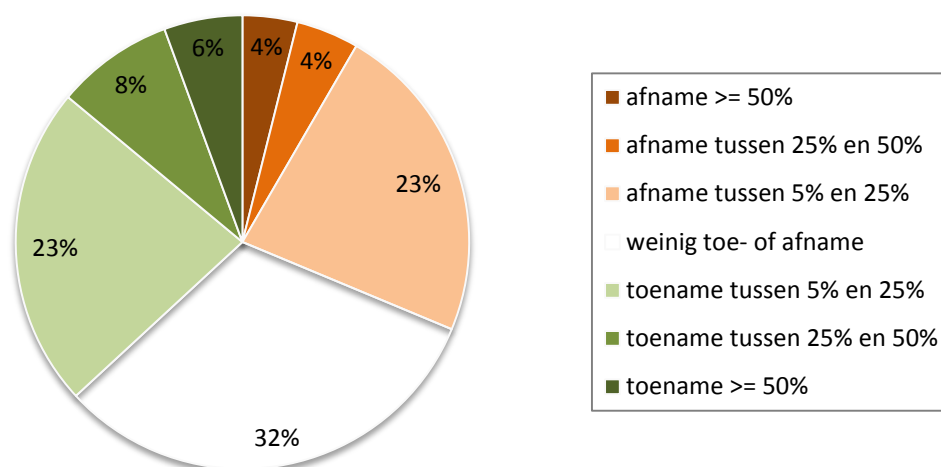
Tabel 3.2 Aantal leden per vereniging, voorjaar 2014

	Aantal verenigingen	Percentage
< 50 leden	29	16%
50 - 150 leden	38	21%
150 - 300 leden	44	25%
300 - 600 leden	37	21%
600 - 1000 leden	17	10%
> 1000 leden	14	8%
Totaal	179	100%

Gemiddeld hebben de verenigingen in het onderzoek 342 leden. De kleinste vereniging heeft vijf leden en de grootste 1.980. In de tabel is te zien dat 16 procent van de verenigingen erg klein is en minder dan 50 leden heeft. 8 procent van de verenigingen is erg groot en heeft meer dan 1.000 leden. Zes op de tien verenigingen heeft minder dan 300 leden en vier op de tien heeft er meer dan 300.

In de volgende figuur is te zien bij hoeveel verenigingen er de afgelopen twee jaar sprake is geweest van een toename en van een daling van het aantal leden.

Figuur 3.5 Toe- en afname ledenaantallen ten opzichte van twee jaar geleden (179 verenigingen)

Ongeveer drie van de tien verenigingen (31 procent) heeft de afgelopen twee jaar te maken gehad met een daling van het ledenaantal. Iets meer, 37 procent van de verenigingen, heeft het ledenaantal zien toenemen. Bij een derde van de verenigingen bleef het aantal leden gelijk of ging het om een kleine verschuiving in het aantal leden. Wanneer we naar de afname in het ledenaantal kijken, blijkt dat de meeste verenigingen met een relatief kleine afname te maken hadden, tot maximaal 25 procent. Een klein percentage zag het ledenaantal flink dalen, met een afname van 25 tot 50 procent of zelfs van meer dan 50 procent. Bij de toename van het ledenaantal blijkt dat de meeste verenigingen een kleine toename tot 25 procent in hun ledental hadden. Een klein deel van de verenigingen zag het ledenaantal flink toenemen met 25 tot 50 procent of met meer dan 50 procent. Omdat een verschuiving in het ledental voor kleine verenigingen procentueel grotere gevolgen heeft dan voor grote verenigingen zien we bij kleine verenigingen vaker een grote toe- of afname van het ledenaantal dan bij grote verenigingen. De procentuele toe- of afname van het ledenaantal hangt dus automatisch sterk samen met de omvang van de verenigingen. Wanneer we naar de verschillende sporttakken kijken, valt op dat bij de verenigingen voor zelfverdediging en vechtsport de ledenaantallen flink zijn toegenomen ten opzichte van twee jaar geleden.

In de volgende tabel is het aantal leden dat de verenigingen per leeftijdsgroep hebben opgegeven, gesommeerd over de verenigingen. We maken in de tabel een vergelijking met de bevolkingsopbouw in de betreffende leeftijdscategorieën.

Tabel 3.3 Aantal leden per leeftijdsgroep en aantal verenigingen (173 verenigingen)

	Totaal aantal leden*	Percentage	Haagse bevolking vanaf 6 jaar (1/1/2014)
6 t/m 12 jaar	16.084	28%	9%
13 t/m 18 jaar	9.363	16%	7%
19 t/m 44 jaar	15.843	27%	43%
45 t/m 64 jaar	11.353	19%	27%
65 jaar en ouder	5.582	10%	15%

* Mensen kunnen lid van meerdere verenigingen zijn, daarom zitten hier dubbeltellingen in. Omdat onbekend is om hoeveel dubbeltellingen het gaat, kunnen we hier niet voor corrigeren.

Links in de tabel vindt u het totaal aantal leden in een bepaalde leeftijdscategorie, gesommeerd over alle verenigingen die meedoen aan het onderzoek.³ Daarnaast is de procentuele verdeling weergegeven. Bij de verenigingen die meedoen aan het onderzoek staan ruim 61.000 leden ingeschreven.⁴ Kinderen tussen 6 en 12 jaar en volwassenen tussen 19 en 44 jaar zijn de grootste

³ Niet alle verenigingen hebben deze vraag compleet ingevuld. Wanneer niet bij alle leeftijdsgroepen een aantal was ingevuld, zijn we er van uitgegaan dat de betreffende vereniging in deze leeftijdscategorie geen leden had. Zes verenigingen hebben deze vraag helemaal niet ingevuld; zij zijn buiten deze analyse gelaten.

⁴ Doordat niet iedereen de ledenaantallen uitgesplitst heeft naar leeftijd, komt dit cijfer niet overeen met het totaal van de tabel.

ledengroepen bij de verenigingen in het onderzoek. Ouderen vormen de kleinste ledengroep met 10 procent van het totaal aantal leden. Ter vergelijking hebben we rechts in de tabel een kolom opgenomen met de verdeling van de verschillende leeftijdsgroepen onder de Haagse bevolking. Wanneer we die kolom vergelijken met de procentuele verdeling van de leden blijkt dat de jeugd vaak lid is van een sportvereniging, met name kinderen van 6 tot en met 12 jaar. Veel vaker dan volwassenen. Met name volwassenen tussen 19 en 44 jaar zijn relatief weinig lid van een sportvereniging. Omdat mensen lid kunnen zijn van meerdere verenigingen en dit ook verwerkt zit in de aantallen en het percentage, betekent het waarschijnlijk ook dat kinderen vaker lid zijn van meerdere verenigingen dan de andere leeftijdsgroepen. In grote lijnen komt dit overeen met de uitkomsten van het onderzoek 'Hagenaars en sport'. Daaruit blijkt dat de jeugd tot en met 17 jaar veel vaker lid is van een sportvereniging dan volwassenen (OS&P, Den Haag, 2014)

Indicator

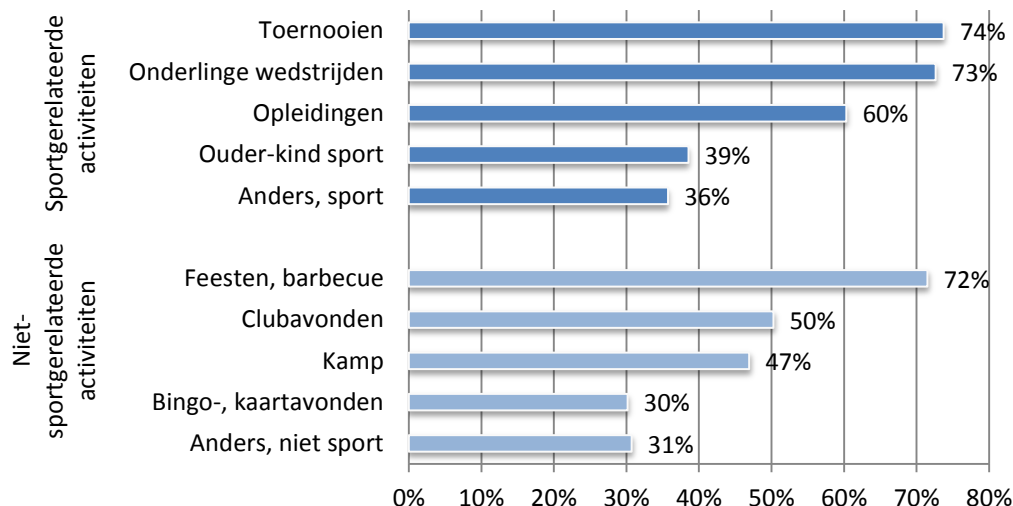
Indicator 1

Bij 75 procent van de verenigingen is het ledenaantal ten opzichte van twee jaar eerder gestegen, gelijk gebleven of licht gedaald (een daling kleiner dan vijf procent of minder dan vijf leden).

3.2.2 Activiteiten voor ledenbinding

Slechts één vereniging geeft aan géén activiteiten te ondernemen om de leden aan de vereniging te binden. Alle overige verenigingen doen dat wel. 169 verenigingen (94 procent) organiseren sportgerelateerde activiteiten en 162 verenigingen (91 procent) organiseren niet aan sport gerelateerde activiteiten voor hun leden. Hieronder kunt u zien welke activiteiten verenigingen organiseren.

Figuur 3.6 Activiteiten* bij verenigingen voor ledenbinding (179 verenigingen)

* Verenigingen konden hier meerdere antwoorden geven, dus de percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

In bovenstaande figuur is te zien dat de meeste verenigingen toernooien en onderlinge wedstrijden organiseren voor hun leden. Ook zorgt een aanzienlijk deel van de verenigingen ervoor dat hun leden opleidingen (bijvoorbeeld voor scheidsrechter of trainer) kunnen volgen. Als het om niet-sportgerelateerde activiteiten gaat, blijkt dat de meeste verenigingen feesten of barbecues organiseren voor hun leden. Clubavonden en een kamp voor de leden worden door ongeveer de helft van de verenigingen georganiseerd. Grote verenigingen organiseren meer activiteiten dan kleine verenigingen. En als we naar de verschillende sporttakken kijken, blijkt dat hockeyverenigingen relatief veel sportgerelateerde activiteiten organiseren en korfbalverenigingen het vaakst niet-sportgerelateerde activiteiten organiseren.

Indicator

Indicator 2

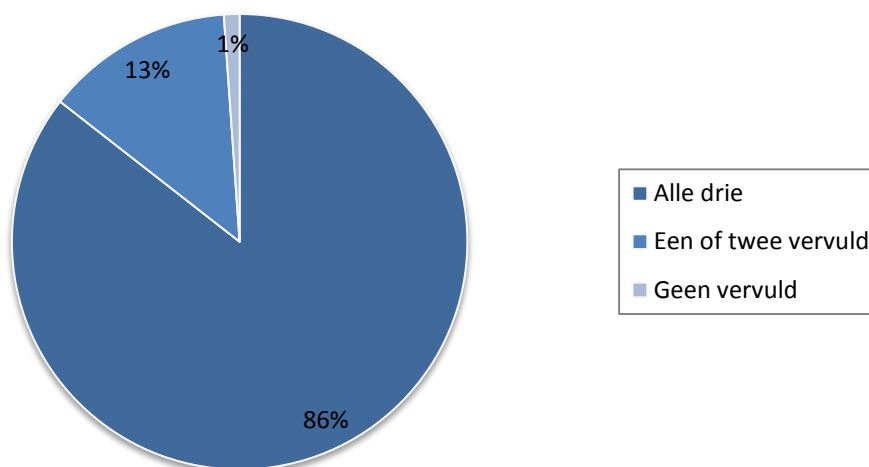
86 procent van de verenigingen onderneemt drie of meer activiteiten om de leden aan zich te binden.

3.3 KADER EN VRIJWILLIGERS

3.3.1 Bestuursleden

Aan de verenigingen is gevraagd of in hun algemeen bestuur de functies van voorzitter, penningmeester en secretaris vervuld zijn. In de volgende figuur wordt dat weergegeven.

Figuur 3.7 Functie van voorzitter, penningmeester en secretaris vervuld (179 verenigingen)

Bij het grootste deel van de verenigingen zijn alle drie de bestuursfuncties vervuld. Bij de meeste verenigingen waar dit niet het geval is, is toch een of meer van de bestuursfuncties vervuld. Er is hierin geen verschil tussen kleine en grote verenigingen.

Indicator

Indicator 4

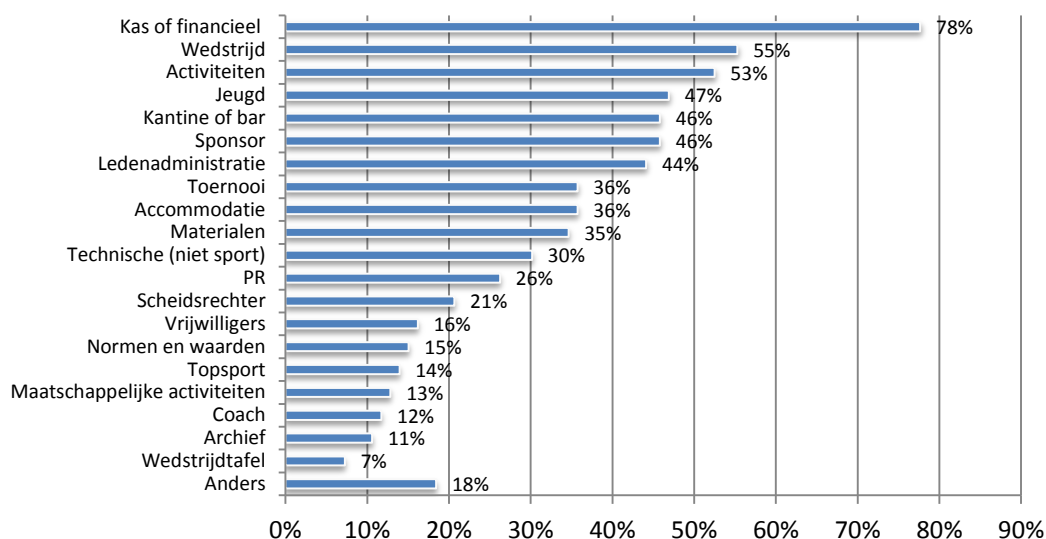
86 procent van de verenigingen heeft minimaal een voorzitter, penningmeester en een secretaris in het algemeen bestuur.

3.3.2 Commissies

Verenigingen hebben vaak commissies om de werkzaamheden te organiseren. Die commissies hebben hun eigen specifieke taken en die zijn zeer uiteenlopend. Negen van de tien verenigingen in het onderzoek hebben een of meer commissies, bijna tien procent van de verenigingen heeft geen commissies. Gemiddeld over alle verenigingen zijn er bijna 7 commissies per vereniging. Ongeveer drie kwart van de verenigingen heeft drie commissies of meer, de helft van de verenigingen heeft er zes of meer en een kwart heeft tien of meer commissies. Het aantal commissies hangt uiteraard sterk samen met de omvang van de verenigingen: hoe groter de vereniging, des te groter het aantal commissies. Er is één vereniging met twintig commissies, het hoogste aantal; dit is inderdaad een zeer grote vereniging. Binnen een aantal sporttakken hebben de verenigingen over het algemeen veel commissies: hockey, korfbal, cricket en voetbal. Bij verenigingen voor denksport, zwemmen en

vechtsport zijn juist relatief weinig commissies aanwezig. In de volgende figuur ziet u welke commissies er zijn bij de verenigingen (gepercenteerd op alle verenigingen).

Figuur 3.8 Aanwezige commissies bij verenigingen* (179 verenigingen)

* Omdat er vaak meerdere commissies bij een vereniging aanwezig zijn, tellen de percentages op tot meer dan 100.

De meeste verenigingen hebben een kas- of financiële commissie. Bij ongeveer de helft van de verenigingen is een wedstrijdcommissie aanwezig, een activiteitencommissie, een jeugdcommissie, een kantinecommissie, een sponsorcommissie en/of een commissie voor de ledenadministratie. Speciale wedstrijdtafel-, archief- of coachcommissies vind je bij weinig verenigingen terug, maar ook een commissie speciaal voor maatschappelijke activiteiten is bij weinig verenigingen aanwezig.

Indicatoren

Indicator 3

78 procent van de kleine verenigingen (300 leden of minder) heeft minimaal twee commissies en 87 procent van de grote verenigingen (meer dan 300 leden) heeft minimaal vijf commissies. In totaal heeft 81 procent van de verenigingen voldoende commissies.

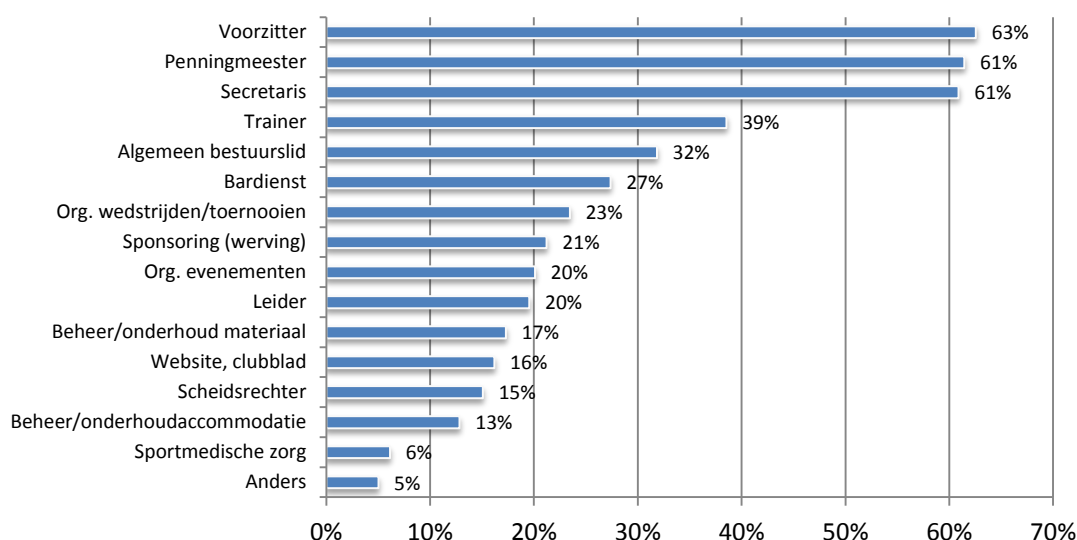
Indicator 14

63 procent van de verenigingen die verantwoordelijk zijn voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie, heeft een accommodatiecommissie.

3.3.3 Functieprofielen en taakomschrijvingen

Voor bepaalde functies of activiteiten zetten verenigingen profielen of taakomschrijvingen op papier. Zeven op de tien verenigingen heeft dit gedaan en twee op de tien heeft geen functieprofielen of taakomschrijvingen op schrift gezet. Een op de tien verenigingen is daar op het moment van het onderzoek mee bezig. In de volgende figuur is te zien welke functies en activiteiten verenigingen op schrift zetten.

Figuur 3.9 Functies en activiteiten met profielen/omschrijvingen op schrift* (179 verenigingen)

* Verenigingen hebben meerdere functies/activiteiten op schrift gesteld, dus de percentages tellen niet op tot 100%.

De functieprofielen van de bestuursfuncties worden veruit het vaakst op papier gezet (door bijna twee derde van de verenigingen). Overige functies of activiteiten worden aanzienlijk minder vaak op papier gezet. Grote verenigingen zetten vaker omschrijvingen of profielen op schrift dan kleine verenigingen. Voor alle functies en/of activiteiten geven grote verenigingen over het algemeen vaker een beschrijving op papier dan kleine verenigingen. De verenigingen voor denksport vallen op omdat zij minder vaak dan verenigingen binnen andere sporttakken functieprofielen of taakomschrijvingen op schrift hebben gezet.

Indicator

Indicator 6

60 procent van de verenigingen heeft functieprofielen voor de bestuursfuncties (voorzitter, penningmeester en secretaris) op schrift gezet.

3.3.4 Vrijwilligers

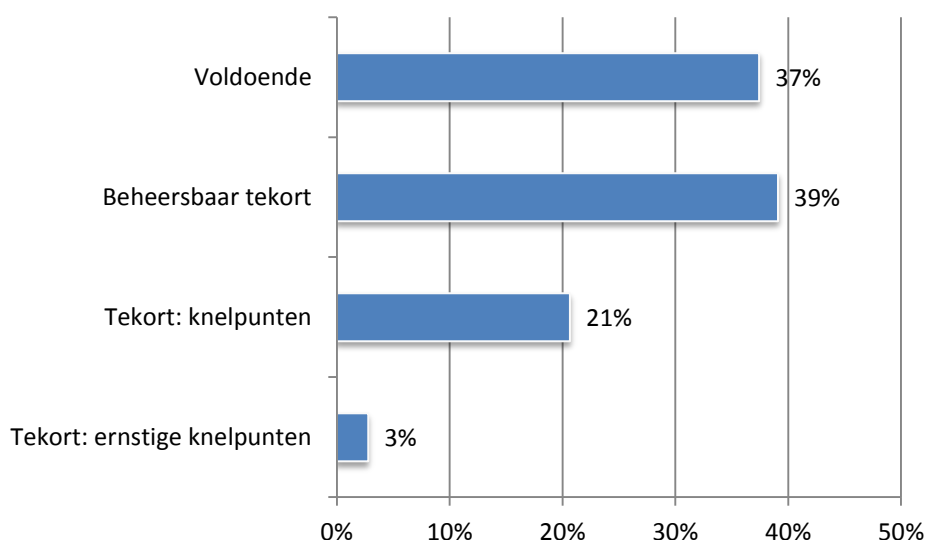
Het aantal vrijwilligers dat zich inzet bij de verenigingen loopt zeer uiteen. In ons onderzoek varieert het tussen de 0 en 800 vrijwilligers. Uiteraard hangt het aantal vrijwilligers sterk samen met de omvang van de vereniging. Wanneer we naar de verschillende sporttakken kijken, zien we dat bij de hockeyverenigingen veruit de meeste vrijwilligers actief zijn. Ook cricketverenigingen hebben relatief veel vrijwilligers. Beide sporttakken hebben gemiddeld ook veruit de grootste ledenaantallen.⁵ Bij verenigingen die vechtsport aanbieden zijn weinig vrijwilligers actief (het gemiddelde ledenaantal ligt hier ook relatief laag).

Gemiddeld is ongeveer een kwart van de leden als vrijwilliger actief bij de vereniging. Bij kleine verenigingen is dit percentage hoger (bijna 30 procent) en bij grote verenigingen is het lager (rond 17 procent). Bij korfbal- en volleybalverenigingen is ongeveer vier van de tien leden als vrijwilliger actief, terwijl bij verenigingen voor vechtsport één op de tien leden als vrijwilliger actief is.

In de volgende figuur is te zien hoeveel verenigingen voldoende vrijwilligers hebben en hoeveel verenigingen vrijwilligers te kort komen. In de figuur is ook aangegeven hoe ernstig het tekort is. De figuur is gepercenteerd op het totaal aantal verenigingen.

⁵ Er is veel overlap tussen verenigingen die cricket en hockey aanbieden, bij verenigingen die cricket aanbieden, kan vaak ook gehockeyd worden.

Figuur 3.10 Aantal vrijwilligers en knelpunten bij tekort (179 verenigingen)

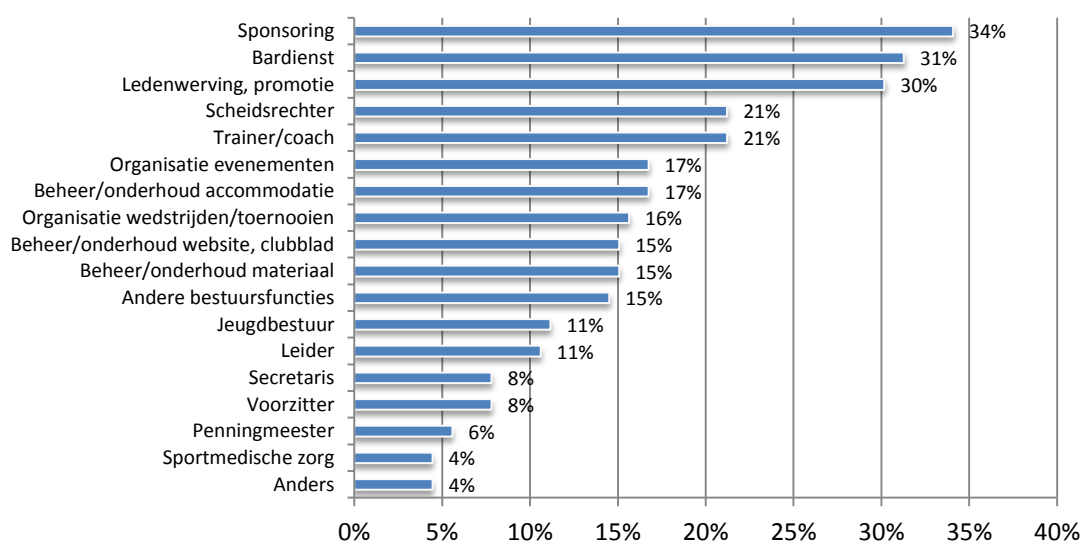

In bovenstaande figuur is te zien dat 37 procent van de verenigingen voldoende vrijwilligers heeft. Bij de helft van de verenigingen is de situatie wisselend: soms wel, soms niet voldoende vrijwilligers en 13 procent van de verenigingen heeft onvoldoende vrijwilligers (niet in de figuur). Wanneer we kijken of de tekorten knelpunten opleveren, blijkt dat een kwart van de verenigingen (ernstige) knelpunten ervaart door het tekort aan vrijwilligers. Er is geen verschil tussen grote en kleine verenigingen in de mate waarin zij bij een tekort aan vrijwilligers hierdoor knelpunten ondervinden.

Verenigingen met een tekort aan vrijwilligers komen gemiddeld 30 procent vrijwilligers te kort naar verhouding tot het aantal aanwezige vrijwilligers. Bij grote verenigingen met een tekort is dit percentage een stuk lager (20 procent) dan bij kleine verenigingen die vrijwilligers te kort komen (36 procent).

In de volgende figuur geven we weer voor welke functies en taken verenigingen vrijwilligers te kort komen.

Figuur 3.11 Functies/taken* waarvoor vrijwilligers te kort (179 verenigingen)

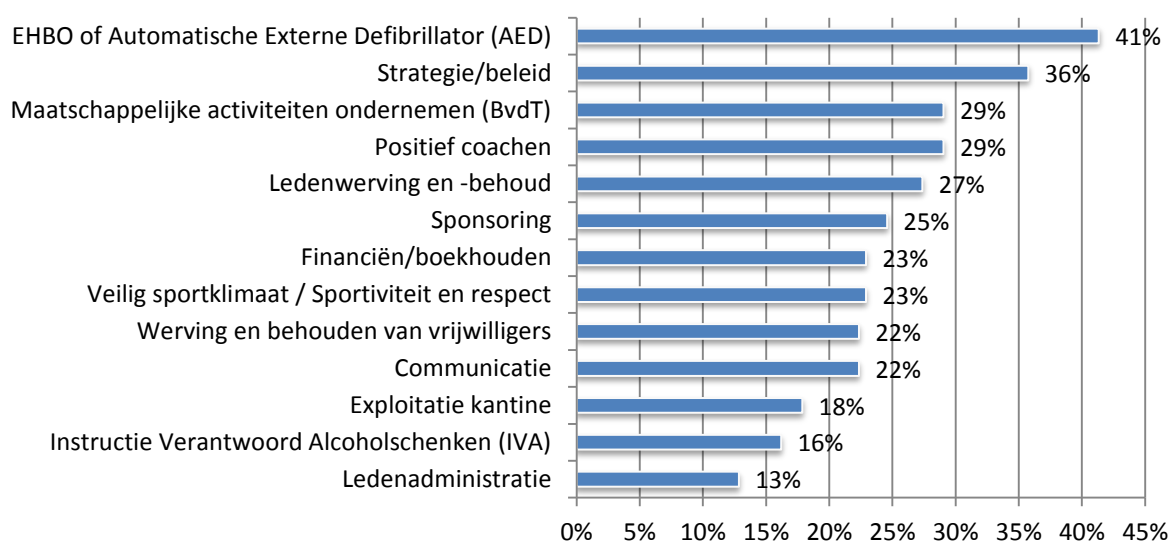
* Verenigingen konden hier meerdere functies of taken aankruisen, dus de percentages tellen niet op tot 100.

Er is het meest een tekort aan vrijwilligers voor de sponsoring, voor de bardienst en voor ledenwerving of promotie van de vereniging. Voor functies als scheidsrechter, trainer of coach komen verenigingen ook regelmatig vrijwilligers te kort. Zoals ook al bleek in paragraaf 3.3.1 is in de figuur ook te zien dat de bestuursfuncties over het algemeen wel vervuld zijn. Grote verenigingen komen wat vaker dan

kleine verenigingen vrijwilligers te kort voor het jeugdbestuur, voor leiders, scheidsrechters en voor de bardienst.

Verschillende organisaties, waaronder de gemeente en sportbonden, verzorgen verschillende cursussen en bijeenkomsten voor verenigingen om de bestuursleden en vrijwilligers bij te scholen of op te leiden. Daarnaast organiseert de gemeente informatiebijeenkomsten over uiteenlopende onderwerpen die van belang kunnen zijn voor verenigingen. Drie kwart van de verenigingen geeft aan dat vrijwilligers van de vereniging bij een of meer van deze cursussen of bijeenkomsten aanwezig zijn geweest. Grote verenigingen zijn vaker bij dergelijke bijeenkomsten aanwezig geweest dan kleine verenigingen. Wanneer we naar de verschillende sporttakken kijken, zien we dat alle hockey- en jeu de boulesverenigingen een of meer bijeenkomsten hebben bezocht. Door verenigingen die denksport of vechtsport aanbieden, zijn de bijeenkomsten juist weinig bezocht. Hieronder is te zien welke cursussen en/of bijeenkomsten de verenigingen bezocht hebben.

Figuur 3.12 Cursussen en bijeenkomsten waar verenigingen zijn geweest (179 verenigingen)

EHBO- of AED-cursussen worden het meest bezocht door verenigingen. Bijeenkomsten over het uitzetten van een strategie of het ontwikkelen van beleid zijn ook populair bij verenigingen. Op de derde plaats staan bijeenkomsten over het ondernemen van maatschappelijke activiteiten, het Buurthuis van de Toekomst, en bijeenkomsten over positief coachen. Bijeenkomsten over de ledenadministratie, over verantwoord alcoholschenken (IVA) en over de exploitatie van de kantine worden relatief weinig bezocht door verenigingen. Alle bijeenkomsten worden door grote verenigingen vaker bezocht dan door kleine verenigingen. Bijna een kwart van de verenigingen heeft geen van deze bijeenkomsten of cursussen bezocht.

Indicatoren

Indicator 5

77 procent van de verenigingen heeft voldoende vrijwilligers of een tekort dat beheersbaar is.

Indicator 7

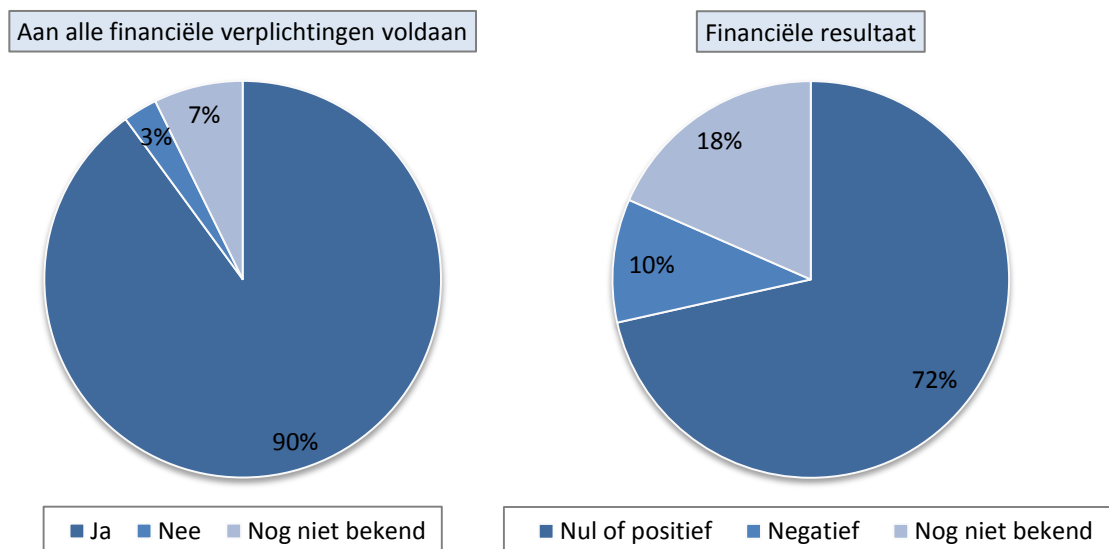
Van 78 procent van de verenigingen is er de voorgaande twee jaar iemand aanwezig geweest bij cursussen of informatiebijeenkomsten.

3.4 FINANCIËN

3.4.1 Financiële situatie, laatste seizoen

In de volgende figuur geven we aan in hoeverre verenigingen in het laatste seizoen aan hun financiële verplichtingen hebben kunnen voldoen (links) en wat het financiële resultaat was van de vereniging (rechts).

Figuur 3.13 Financiële situatie bij verenigingen, seizoen 2013/2014 (179 verenigingen)

Het merendeel van de verenigingen geeft aan dat ze het afgelopen seizoen aan alle financiële verplichtingen konden voldoen. Bij een klein deel van de verenigingen (7 procent) is op het moment van het onderzoek nog niet bekend of zij aan de financiële verplichtingen hebben kunnen voldoen. Bij de meeste van deze verenigingen is dat in het seizoen daarvóór wel goed gegaan. Slechts een klein deel van de verenigingen (3 procent) geeft aan dat ze niet aan de financiële verplichtingen hebben kunnen voldoen in dit seizoen. Wanneer we naar de laatste drie seizoenen kijken, blijkt dat 92 procent van de verenigingen de laatste drie seizoenen aan alle financiële verplichtingen kon voldoen. Er is geen verschil tussen grote en kleine verenigingen in de mate waarin zij het afgelopen seizoen aan hun financiële verplichtingen hebben kunnen voldoen.

Bij bijna drie kwart van de verenigingen is het financiële resultaat in het laatste seizoen (2013/2014) niet negatief. Bij een deel van de verenigingen (18 procent) is het financiële resultaat nog niet bekend en bij een op de tien verenigingen is het resultaat wel negatief. Twee derde van de verenigingen geeft aan de laatste drie seizoenen geen negatief resultaat te hebben behaald. Ook hier is geen verschil tussen grote en kleine verenigingen.

Indicatoren

Indicator 16

92 procent van de verenigingen heeft de laatste drie seizoenen aan alle financiële verplichtingen kunnen voldoen.

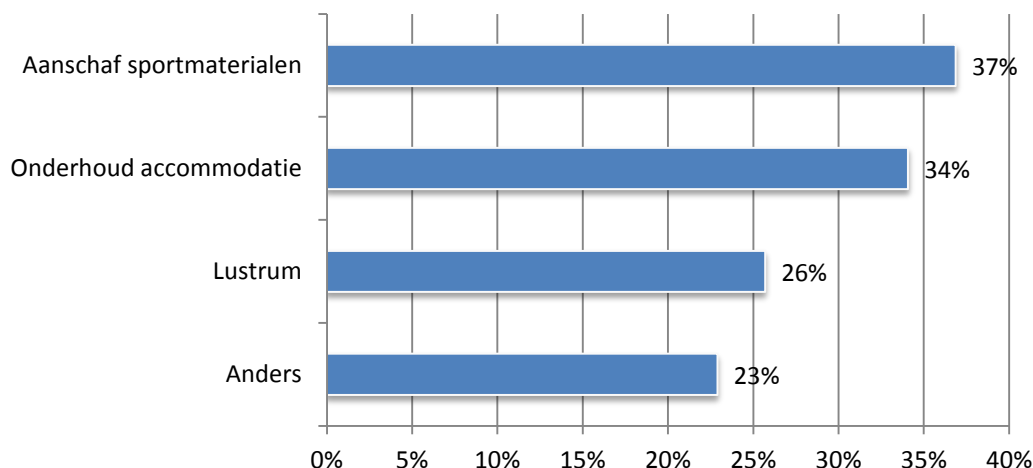
Indicator 17

Bij 67 procent van de verenigingen is het financiële resultaat de afgelopen drie seizoenen niet negatief geweest.

3.4.2 De begroting en reserves

Bijna alle verenigingen (93 procent) hebben een begroting gemaakt voor het huidige seizoen (2013/2014). Bijna drie kwart van de verenigingen heeft eigen vermogen en zeven op de tien verenigingen heeft geld gespaard met een bepaald doel of een bepaalde bestemming. Hier zijn wel verschillen tussen grote en kleine verenigingen: grote verenigingen hebben vaker een begroting, vaker eigen vermogen en vaker geld gespaard voor een bepaald doel.

Figuur 3.14 Bestemming van spaargeld* (179 verenigingen)

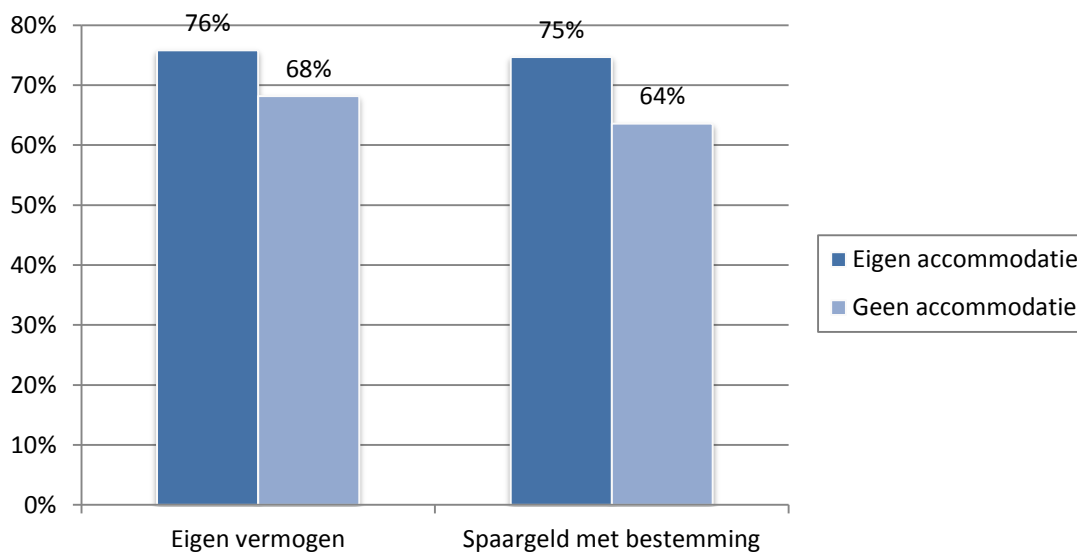

* Sommige verenigingen zetten voor meerdere doelen geld opzij, daarom tellen de percentages niet op tot 100.

Als verenigingen geld opzij zetten met een bepaald doel is dat vaak voor de aanschaf van sportmaterialen of voor het onderhoud van de accommodatie. Het gebeurt wat minder vaak dat verenigingen sparen voor een lustrum of iets anders. Andere zaken die genoemd worden, zijn nieuwbouw, de huur van de accommodatie, opleidingen of een algemene buffer. Een verschil tussen grote en kleine verenigingen zien we vooral bij het sparen voor het onderhoud van de accommodatie: grote verenigingen doen dat vaker dan kleine verenigingen.

Wat betreft de reserves die bij verenigingen aanwezig zijn, maken we een onderscheid tussen verenigingen met en zonder eigen accommodatie. Omdat verenigingen met een accommodatie financieel meer risico lopen, is het van belang dat ze financiële reserves hebben. In de volgende figuur worden verenigingen met en zonder accommodatie met elkaar vergeleken voor wat betreft het eigen vermogen en het spaargeld met een specifieke bestemming.

Figuur 3.15 Financiële reserves van verenigingen met en zonder eigen accommodatie (179 verenigingen)

Er is een klein verschil in de financiële reserves van verenigingen met en zonder eigen accommodatie. Verenigingen met een eigen accommodatie hebben wat vaker eigen vermogen en ook wat vaker spaargeld met een specifieke bestemming dan verenigingen zonder eigen accommodatie, maar dit verschil is niet groot. Wanneer we naar de bestemming van het spaargeld kijken, zien we een verschil: verenigingen met een eigen accommodatie sparen uiteraard veel vaker voor het onderhoud van de accommodatie. Voor wat betreft het sparen voor de aanschaf van sportmaterialen, een lustrum of een andere bestemming is er weinig verschil tussen verenigingen met en zonder accommodatie.

Indicatoren

Indicator 15

Bij 93 procent van de verenigingen is een actuele begroting aanwezig.

Indicator 18

72 procent van de verenigingen heeft een financiële buffer of eigen vermogen.

Indicator 13

64 procent van de verenigingen die verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van een accommodatie heeft geld gespaard voor het onderhoud van de accommodatie.

3.5 MAATSCHAPPELIJKE FUNCTIE VAN DE VERENIGINGEN

Voor het bepalen van de maatschappelijke functie van de verenigingen is een zestal indicatoren opgesteld. Deze hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

- beleid en visie: in hoeverre is de maatschappelijke functie opgenomen in het beleid;
- maatschappelijke activiteiten: in hoeverre organiseert de vereniging niet aan sport gebonden activiteiten voor niet-leden;
- kader: in hoeverre zijn taken belegd in de organisatie;
- gebruik van de accommodatie: in hoeverre wordt de accommodatie gedeeld met andere organisaties;
- aangepast sportaanbod: in hoeverre is dat aanwezig voor specifieke doelgroepen;
- samenwerking: in hoeverre werken verenigingen samen met andere organisaties.

Deze paragraaf is ingedeeld naar deze thema's. Tot slot van deze paragraaf geven we aan hoeveel verenigingen op basis van deze indicatoren een maatschappelijke functie vervullen. Uiteraard is dit een kunstmatige grens die wij gebruiken om een indeling te kunnen maken. In de praktijk vervullen alle sportverenigingen een belangrijke maatschappelijke functie in de stad.

3.5.1 Beleid en visie

Iets minder dan een vijfde van de verenigingen heeft een beleidsplan op schrift over de maatschappelijke functie van de vereniging. Bijna 10 procent heeft dat niet, maar is wel bezig met een dergelijk beleidsplan.

Grote verenigingen hebben vaker een beleidsplan over de maatschappelijke functie van de vereniging op schrift gesteld dan kleine verenigingen. Binnen een aantal sporttakken is een dergelijk beleidsplan vaker aanwezig dan binnen andere sporttakken: verenigingen die badminton, jeu de boules, turnen en dans en overige balsporten aanbieden, hebben vaker dan gemiddeld een beleidsplan over de maatschappelijke functie van de vereniging op papier gezet. Maar heel weinig verenigingen voor beach- en watersporten, voor denksport en zwemverenigingen hebben zo'n beleidsplan op papier staan.

Indicator

Plus-indicator 3

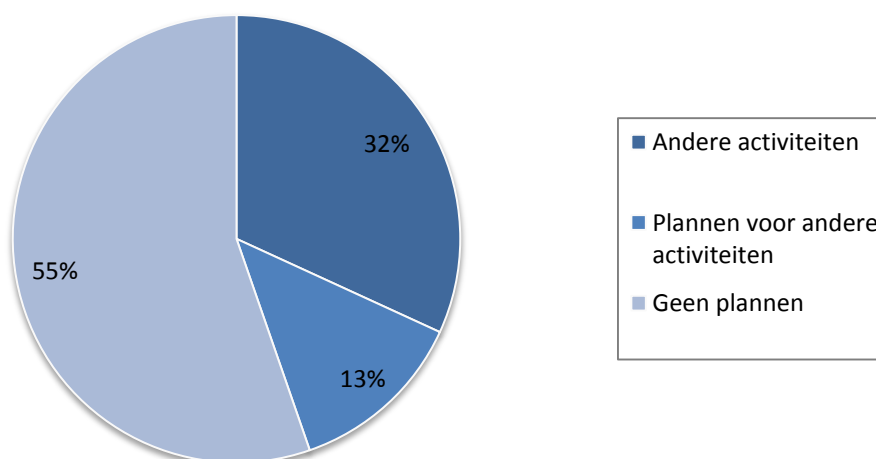
18 procent van de verenigingen heeft een beleidsplan op schrift gezet voor de maatschappelijke functie van de vereniging.

10 procent heeft dit nog niet, maar is bezig met zo'n beleidsplan.

3.5.2 Maatschappelijke activiteiten

Soms organiseren verenigingen andere activiteiten dan de reguliere sportactiviteiten, die zijn gericht op niet-leden. Daarbij moet u bijvoorbeeld denken aan huiswerkbegeleiding, maaltijdvoorziening, kaartavonden of fysiotherapie. Hieronder kunt u zien in hoeverre verenigingen dergelijke activiteiten organiseren.

Figuur 3.17 Organisatie van andere activiteiten dan regulier (179 verenigingen)

Een derde van de verenigingen geeft aan dergelijke activiteiten te organiseren. 13 procent van de verenigingen organiseert dergelijke activiteiten niet, maar heeft wel plannen om binnen twee jaar zulke activiteiten te gaan organiseren. Ruim de helft van de verenigingen organiseert dergelijke activiteiten niet en heeft hier ook geen plannen voor.

Grote verenigingen organiseren dergelijke activiteiten vaker (44 procent) dan kleine verenigingen (25 procent). Wanneer we naar de verschillende sporttakken kijken, blijkt dat hockey-, korfbal en voetbalverenigingen relatief vaak andere activiteiten organiseren, buiten de reguliere sportactiviteiten om.

Wanneer we de organisatie van extra activiteiten apart bekijken voor verenigingen met en zonder een eigen accommodatie, zien we dat verenigingen mét een accommodatie dergelijke activiteiten aanzienlijk vaker organiseren (46 procent) dan verenigingen zonder accommodatie (17 procent).

Indicator

Plus-indicator 1

32 procent van de verenigingen organiseert andere activiteiten dan de reguliere sportactiviteiten, gericht op niet-leden.

13 procent van de verenigingen doet dit niet, maar is van plan dit de komende twee jaar wel te gaan organiseren.

3.5.3 Kader

Bij ruim de helft van de verenigingen is er iemand verantwoordelijk voor de maatschappelijke activiteiten van de vereniging. Het gaat dan bijvoorbeeld om de samenwerking met welzijnsinstellingen, scholen of naschoolse opvang of om de ontwikkeling van sportaanbod voor nieuwe doelgroepen (mensen met een beperking, senioren, kinderen met overgewicht). Het is een opvallend verschil dat bij de helft van de verenigingen iemand bezig is met de ontwikkeling van maatschappelijke activiteiten van de vereniging, terwijl een vijfde van de verenigingen hierover een beleidsplan ontwikkeld heeft (zie [paragraaf 3.5.1](#)).

Er is een duidelijk verschil tussen grote en kleine verenigingen: bij 78 procent van de grote verenigingen is er iemand verantwoordelijk voor de maatschappelijke activiteiten van de vereniging, terwijl dat bij 47 procent van de kleine verenigingen het geval is. Binnen een aantal sporttakken is er relatief vaak iemand bij de vereniging aanwezig die de maatschappelijke activiteiten organiseert: turnen en dans, jeu de boules, korfbal en voetbal.

Ook tussen verenigingen met en zonder eigen accommodatie is er een duidelijk verschil: 70 procent van de verenigingen met een eigen accommodatie heeft iemand die verantwoordelijk is voor de maatschappelijke activiteiten van de vereniging. Bij de verenigingen zonder eigen accommodatie is dat 46 procent.

Indicator

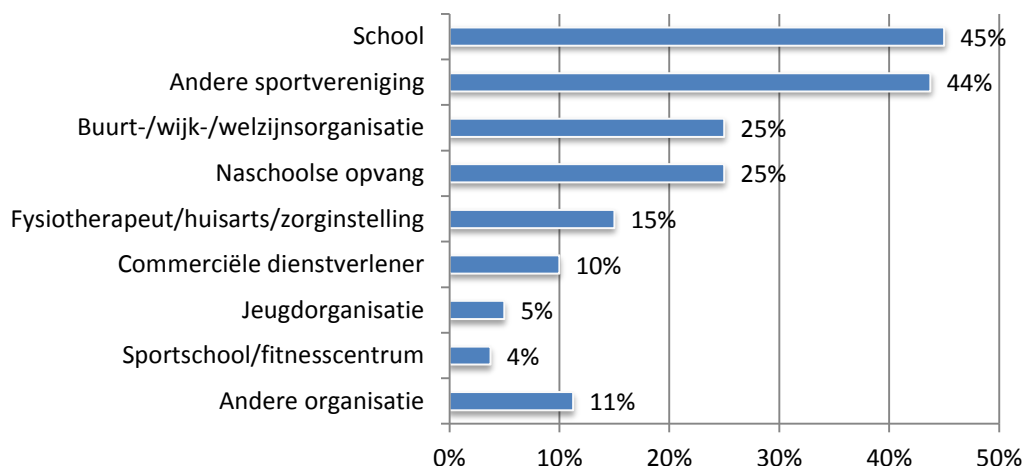
Plus-indicator 2

Bij 58 procent van de verenigingen is er iemand verantwoordelijk voor de maatschappelijke activiteiten van de vereniging.

3.5.4 Gebruik van de accommodatie

45 procent van de verenigingen geeft aan dat zij zelf kunnen bepalen of andere organisaties ook gebruik kunnen maken van de accommodatie die zij zelf gebruiken (zie ook [paragraaf 2.3.4](#)). Zoals we eerder zagen, zijn dat vooral grote verenigingen en verenigingen die beach- en watersporten, jeu de boules, korfbal, tennis, voetbal en overige balsporten aanbieden. Bij ongeveer drie kwart van deze verenigingen maakt een andere organisatie ook inderdaad gebruik van hun sport-, club- of kledingaccommodatie. In de volgende figuur kunt u zien welke organisaties de accommodatie gebruiken (gepercenteerd op de verenigingen die zeggenschap hebben over het medegebruik).

Figuur 3.18 Organisaties die gebruik maken van accommodatie van de vereniging (80 verenigingen)

* Sommige verenigingen tellen dubbel mee, wanneer meerdere organisaties gebruik maken van de accommodatie. Daarom tellen de percentages niet op tot 100.

De accommodatie van verenigingen (die zeggenschap hebben over het medegebruik van de accommodatie) wordt het meest gebruikt door scholen en andere sportverenigingen. Organisaties als commerciële dienstverleners, jeugdorganisaties en sportscholen zien we niet vaak als gebruiker van de accommodaties van verenigingen. De accommodatie van grote verenigingen wordt aanzienlijk vaker gebruikt door scholen, naschoolse opvang, fysiotherapeuten of andere zorginstellingen, commerciële dienstverleners en sportscholen dan de accommodatie van kleine verenigingen. Wat betreft de overige organisaties is er geen of weinig verschil in het gebruik van de accommodatie van grote en kleine verenigingen.

Indicator

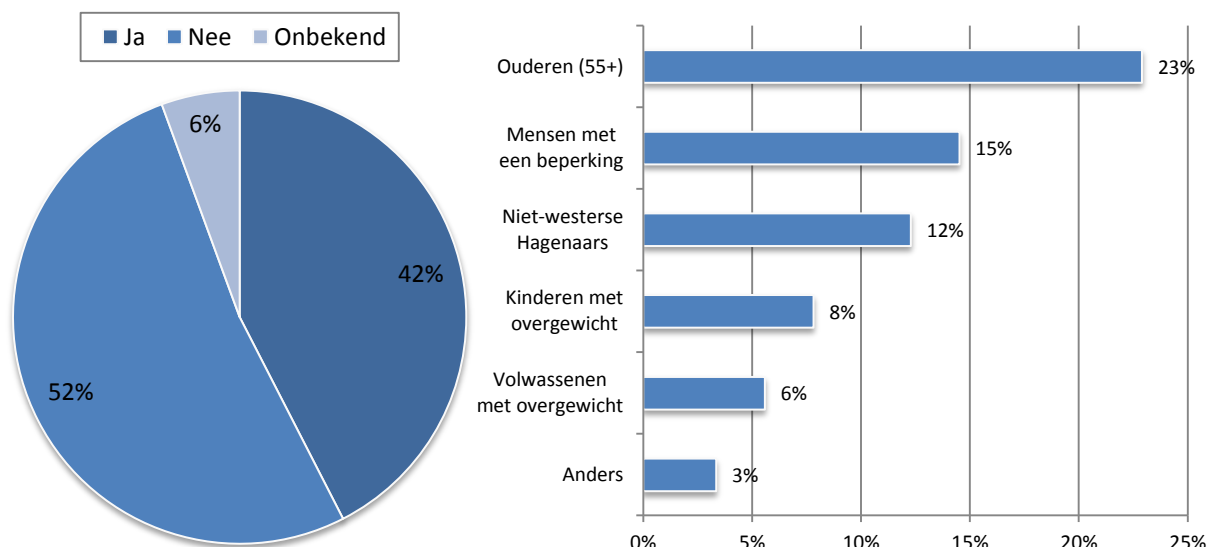
Plus-indicator 4

Bij 78 procent van de verenigingen die daar zeggenschap over hebben, wordt de sport-, club- of kleeaccommodatie gebruikt door andere organisaties dan alleen de sportvereniging.

3.5.5 Aangepast sportaanbod

Soms hebben verenigingen in hun sportaanbod extra aandacht voor bepaalde doelgroepen, zoals ouderen, mensen met een beperking, niet-westerse Hagenaars, kinderen of volwassenen met overgewicht. Het gaat dan om een trainingsgroep of trainingsuur dat georganiseerd wordt specifiek voor deze doelgroepen. In de volgende figuur wordt links aangegeven in hoeverre verenigingen sportmogelijkheden aanbieden specifiek voor deze doelgroepen. In het rechter gedeelte staat om welke doelgroepen het gaat. In beide figuren zijn de percentages gebaseerd op het totaal aantal verenigingen.

Figuur 3.19 Sportaanbod voor specifieke doelgroepen (179 verenigingen)

Vier op de tien verenigingen hebben in hun sportaanbod extra aandacht voor bepaalde doelgroepen. De meeste aandacht is er met een gericht sportaanbod voor 55-plussers. Daarnaast is er ook aandacht voor mensen met een beperking en niet-westerse Hagenaars. Voor kinderen of volwassenen met overgewicht wordt het minst vaak speciaal sportaanbod georganiseerd. De helft van de verenigingen heeft geen sportaanbod voor specifieke doelgroepen. Slechts een klein deel daarvan heeft wel plannen om de komende twee jaar een dergelijk sportaanbod te gaan verzorgen (13 procent van het totaal aan verenigingen).

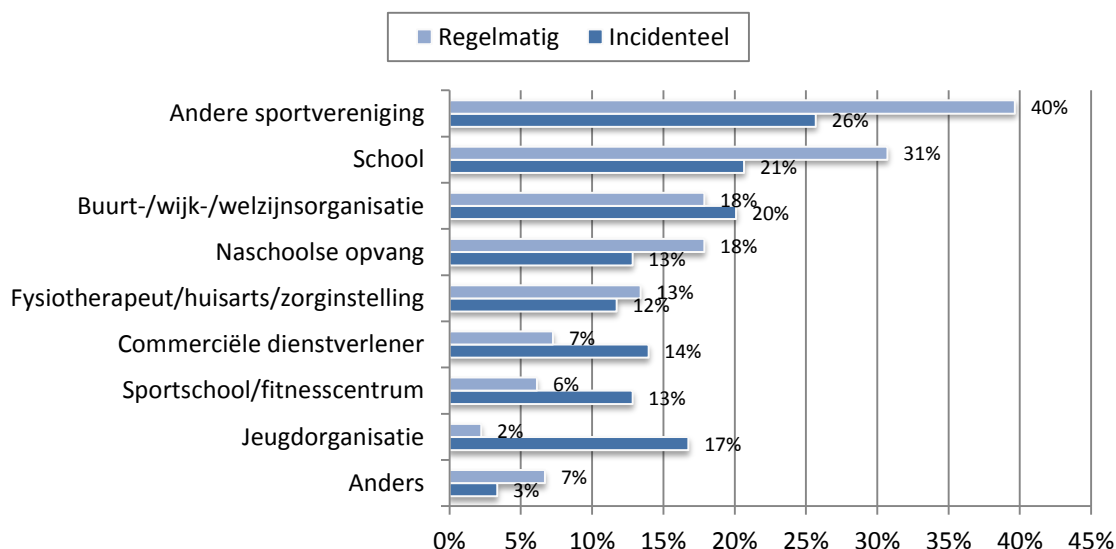
Grote verenigingen hebben vaker (54 procent) een sportaanbod voor specifieke doelgroepen dan kleine verenigingen (36 procent). Dat beperkt zich bij grote verenigingen tot extra aanbod voor ouderen en mensen met een beperking: dit bieden zij aanzienlijk vaker aan dan kleine verenigingen. Voor de andere doelgroepen is er geen verschil tussen het aanbod van grote en kleine verenigingen. Korfbalverenigingen, verenigingen voor turnen en dans, hockey-, badminton-, cricket-, jeu de boules- en volleybalverenigingen hebben vaker dan de andere sporttakken een sportaanbod voor specifieke doelgroepen.

Er is een klein verschil tussen verenigingen met en zonder accommodatie: verenigingen met accommodatie hebben wat vaker een sportaanbod voor bepaalde doelgroepen (48 procent) dan verenigingen zonder accommodatie (36 procent). Verenigingen met een eigen accommodatie hebben vaker een aanbod specifiek voor ouderen en mensen met een beperking. Verenigingen zonder accommodatie hebben weer wat vaker een aanbod gericht op niet-westerse Hagenaars en volwassenen met overgewicht.

3.5.6 Samenwerking met andere organisaties

Verenigingen werken soms meer of minder intensief samen met andere organisaties in de stad. Het blijkt dat 61 procent van de verenigingen regelmatig (vijf keer per jaar of vaker) samenwerkt met een of meer andere organisaties. De helft (51 procent) van de verenigingen werkt incidenteel met andere organisaties samen. Het gaat om samenwerking buiten het gezamenlijke gebruik van de accommodatie om. Het kan daarbij om van alles gaan, gezamenlijk sportaanbod organiseren, maar ook geheel andere activiteiten organiseren voor de buurtbewoners. Een kwart van de verenigingen geeft aan helemaal niet samen te werken met andere organisaties. In de volgende figuur is te zien met welke organisaties verenigingen samenwerken.

Figuur 3.20 Organisaties waarmee regelmatig en/of incidentele samenwerking (179 verenigingen)

* Verenigingen kunnen met meerdere organisaties samenwerken, dus de percentages tellen niet op tot 100.

Verenigingen werken het meest met andere sportverenigingen samen, zowel regelmatig als incidenteel. Ook met scholen wordt regelmatig én incidenteel samengewerkt. Opvallend is dat de samenwerking met commerciële dienstverleners, sportscholen en jeugdorganisaties, zoals de scouting, vaker op incidentele basis is. Onder de verenigingen die niet regelmatig samenwerken met andere organisaties is twee op de tien wel van plan de komende twee jaar regelmatig met andere organisaties te gaan samenwerken (niet in de figuur).

Grote verenigingen werken vaker (79 procent) regelmatig samen met andere organisaties dan kleine verenigingen (51 procent). Grote verenigingen werken dan vooral vaker samen met andere sportverenigingen, scholen, buurt- of welzijnsorganisaties, naschoolse opvang, fysiotherapeuten of andere zorginstellingen en commerciële dienstverleners. Regelmatige samenwerking met de overige organisaties verschilt niet voor kleine en grote verenigingen. Ook incidentele samenwerking met andere organisaties komt bij grote verenigingen vaker (56 procent) voor dan bij kleine verenigingen (48 procent), maar dit verschil is kleiner. Het gaat dan vooral om de incidentele samenwerking met scholen, buurt- en welzijnsorganisaties en sportscholen. Incidentele samenwerking met de overige organisaties verschilt weinig bij grote en kleine verenigingen. Wanneer we naar verenigingen met verschillende sporttakken kijken, zien we dat hockey-, korfbal-, jeu de boules-, voetbalverenigingen en verenigingen voor turnen en dans vaker regelmatig samenwerken met andere organisaties dan andere sporttakken. Denksportverenigingen en verenigingen die overige sporten aanbieden, doen dat juist minder vaak. Wat betreft de incidentele samenwerking met andere organisaties valt op dat daar bij korfbal- en volleybalverenigingen relatief vaak sprake van is, terwijl beach- en watersportverenigingen minder vaak incidenteel samenwerken met andere organisaties.

Incidentele samenwerking met andere organisaties is voor verenigingen met en zonder accommodatie hetzelfde, maar wat betreft de regelmatige samenwerking is er wel een verschil: verenigingen met een accommodatie werken vaker (74 procent) regelmatig samen met andere organisaties dan verenigingen zonder eigen accommodatie (48 procent). Het gaat dan vooral om samenwerking met andere sportverenigingen, scholen, naschoolse opvang en fysiotherapeuten of andere zorginstellingen.

Indicatoren

Plus-indicator 5

42 procent van de verenigingen heeft een vast sportaanbod voor specifieke doelgroepen.

13 procent van de verenigingen heeft dat niet, maar is van plan dat binnen twee jaar wel aan te bieden.

Plus-indicator 6

61 procent van de verenigingen werkt structureel samen met een of meer partners uit zorg, welzijn of onderwijs, buiten het gebruik van de accommodatie.

17 procent werkt niet structureel samen, maar heeft wel concrete plannen om dit binnen twee jaar te gaan doen óf heeft oppervlakkige contacten met andere organisaties.

3.5.7 Invulling van de maatschappelijke functie

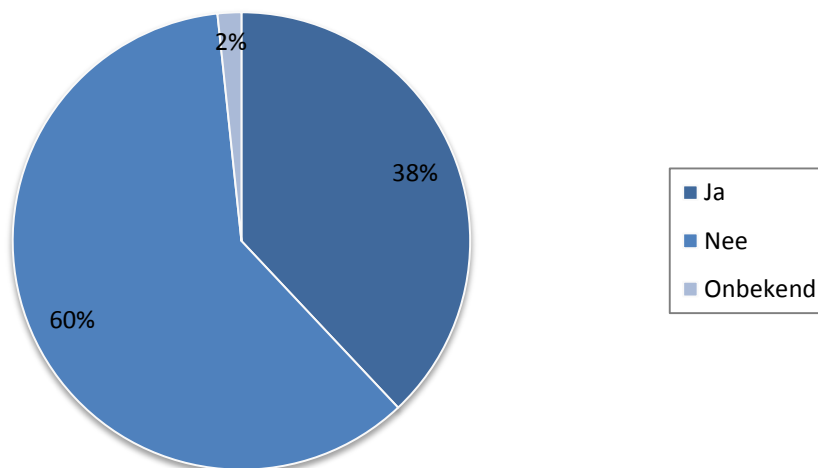
Alle verenigingen hebben een maatschappelijke functie in de stad. Omdat het de bedoeling is van deze meting om te kijken in hoeverre verenigingen die maatschappelijke functie vervullen, hebben we een grens gesteld. Met die grens bepalen we welke verenigingen volgens onze definitie een brede maatschappelijke functie vervullen en welke niet. Dat is dus een kunstmatige grens die we gebruiken voor dit onderzoek, maar dat doet niets af aan de maatschappelijke functie die alle verenigingen in Den Haag vervullen. In onderstaande tabel zetten we de scores van de verenigingen op de zes indicatoren nog even op een rijtje.

Tabel 3.3 Scores verenigingen op indicatoren maatschappelijke functie

Indicatoren	Percentage verenigingen	Totaal aantal verenigingen
1. Organisatie van andere activiteiten dan reguliere sportactiviteiten, gericht op niet-leden. Zo niet: concrete plannen hiervoor.	32% 13%	179
2. Er is iemand verantwoordelijk voor ontwikkeling van maatschappelijke activiteiten.	58%	179
3. Beleidsplan aanwezig voor maatschappelijke functie van vereniging. Zo niet: bezig met beleidsplan voor maatschappelijke functie vereniging.	18% 10%	179
4. Sport-, club- of kleeaccommodatie wordt gebruikt door andere organisaties dan alleen de sportvereniging.	78%	80
5. Aanbod voor specifieke doelgroepen (ouderen, mensen met een beperking). Zo niet: concrete plannen hiervoor.	42% 13%	179
6. Structurele samenwerking met een of meer partners uit zorg, welzijn of onderwijs (buiten gebruik van de accommodatie). Zo niet: concrete plannen hiervoor óf oppervlakkige, incidentele contacten	61% 17%	179

Per indicator konden verenigingen geen, een halve of een hele punt krijgen, afhankelijk van hun situatie. In totaal konden verenigingen maximaal zes punten halen. Verenigingen die geen zeggenschap hadden over het medegebruik van de accommodatie (indicator 4) konden maximaal vijf punten halen. We zeggen dat verenigingen een brede maatschappelijke functie vervullen wanneer zij minimaal vier respectievelijk minimaal drie punten hebben voor de indicatoren.

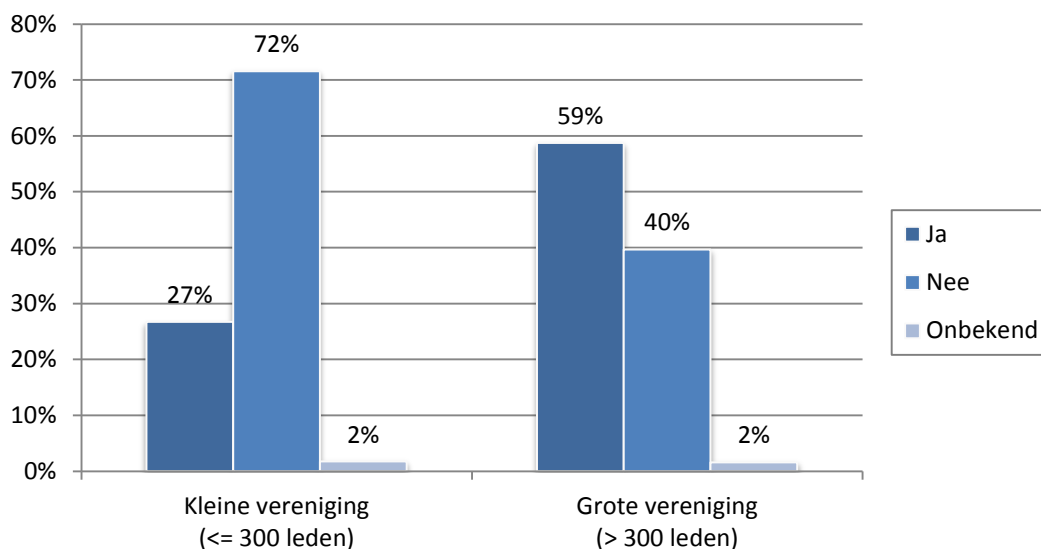
Figuur 3.21 Brede maatschappelijke functie (179 verenigingen)

Vier van de tien verenigingen in het onderzoek heeft een brede maatschappelijke functie en zes op de tien verenigingen heeft dat niet. Van een paar verenigingen is niet bekend of zij een brede maatschappelijke functie vervullen, omdat niet alle benodigde informatie bekend is.

Eerder in deze paragraaf bleken kleine en grote verenigingen op een aantal indicatoren van elkaar te verschillen, dus het verbaast niet dat ook de invulling van de brede maatschappelijke functie voor kleine en grote verenigingen anders is. In de volgende figuur is dat te zien.

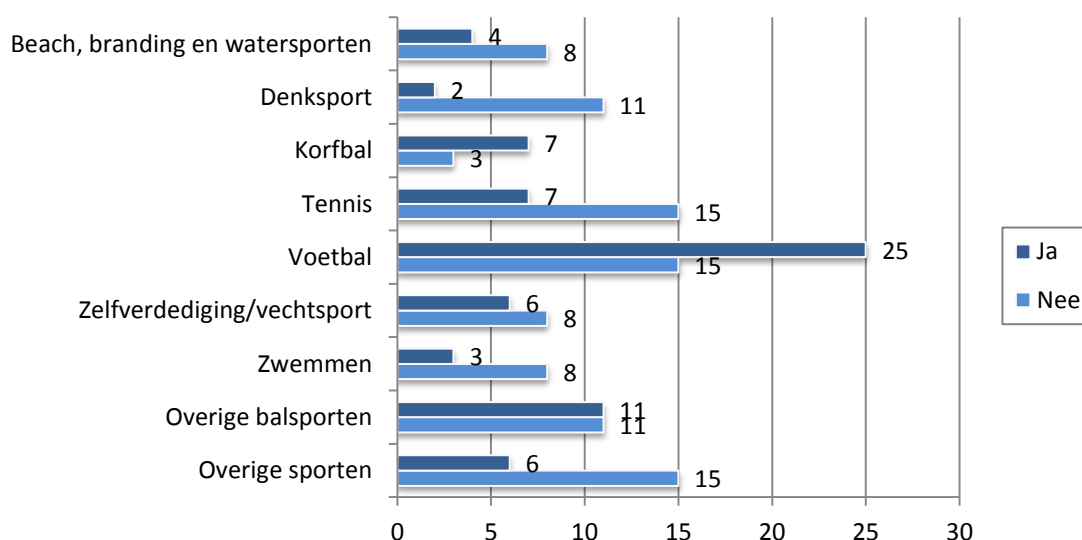
Figuur 3.22 Brede maatschappelijke functie voor kleine en grote verenigingen (respectievelijk 116 en 63 verenigingen)

In de figuur is te zien dat van de kleine verenigingen een kwart een brede maatschappelijke functie vervult, van de grote verenigingen vervult meer dan de helft van de verenigingen een brede maatschappelijke functie.

Ook tussen de verschillende sporttakken is er een verschil. In de volgende figuur hebben we alleen die sporttakken meegenomen die door meer dan tien verenigingen in het onderzoek worden aangeboden.

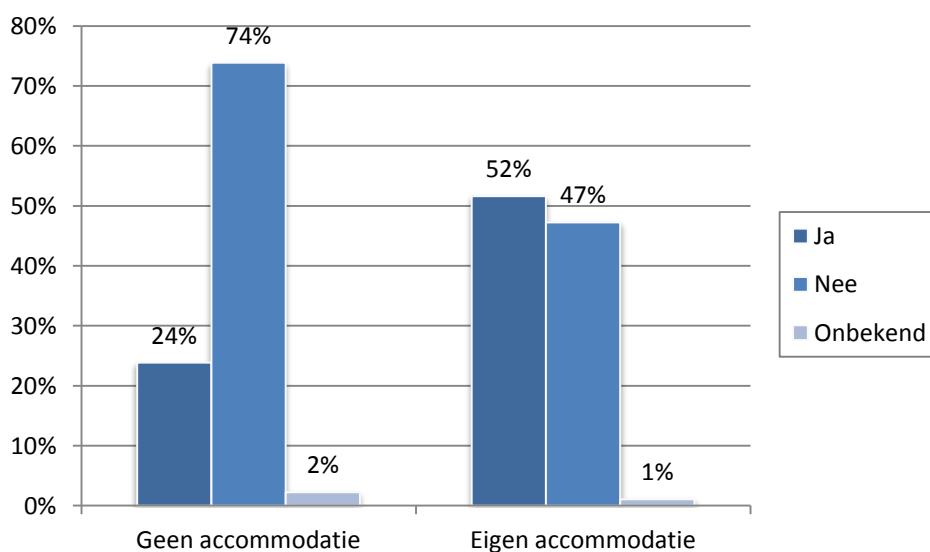
Figuur 3.23 Brede maatschappelijke functie voor verschillende sporttakken (aantal verenigingen)

Onder de korfbal- en voetbalverenigingen zijn relatief veel verenigingen die een brede maatschappelijke functie vervullen. Onder de verenigingen met beach- en watersporten, denksport, tennis, zwemmen en overige sporten zijn minder vaak verenigingen met een brede maatschappelijke functie.

Tot slot kijken we naar het onderscheid tussen verenigingen met en zonder een eigen accommodatie. In de volgende figuur wordt dit weergegeven.

Figuur 3,24 Brede maatschappelijke functie voor verenigingen zonder en met eigen accommodatie (respectievelijk 88 en 91 verenigingen)

In de figuur is te zien dat onder de verenigingen met een eigen accommodatie het aantal verenigingen met en zonder een brede maatschappelijke functie ongeveer gelijk is. Dat is een groot verschil met de verenigingen die geen eigen accommodatie hebben: daar vervult ongeveer een kwart van de verenigingen een brede maatschappelijke functie.

4 Vitaliteit

In dit hoofdstuk laten we eerst zien hoe vitaal de Haagse sportverenigingen in 2014 zijn. Daarna maken we een combinatie met de maatschappelijke functie van verenigingen en tot slot zullen we kijken bij welke indicatoren de problemen liggen voor verenigingen die niet vitaal zijn.

4.1 VITALE SPORTVERENIGINGEN

Zoals in [paragraaf 2.1](#) uitgelegd is, zijn er in dit onderzoek achttien indicatoren die iets zeggen over de vitaliteit van een vereniging. Daarnaast zijn er drie voorwaarden waar verenigingen in elk geval aan moeten voldoen om vitaal genoemd te worden. Hieronder zetten we op een rij hoe de verenigingen in het onderzoek scoren op de indicatoren.

Tabel 4.1 Scores verenigingen op indicatoren en voorwaarden vitaliteit

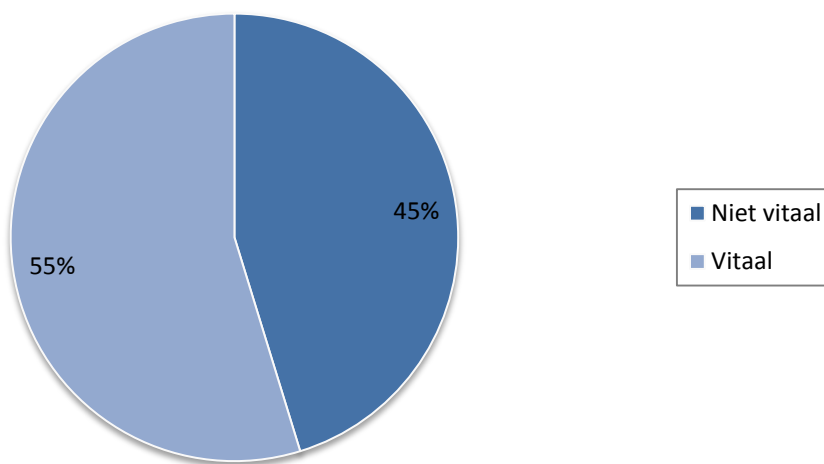
Indicatoren	Percentage verenigingen	Totaal aantal verenigingen
<i>Leden</i>		
1. Ledenaantal afgelopen drie jaar stabiel.	75%	179
2. Onderneemt activiteiten voor ledenbinding.	86%	179
<i>Kader</i>		
3. Minimaal twee commissies (grote verenigingen met meer dan 300 leden: minimaal vijf).	81%	179
4. Algemeen bestuur bestaat minimaal uit een voorzitter, penningmeester en secretaris.	86%	179
5. Voldoende vrijwilligers of een beheersbaar tekort.	77%	179
6. Beschreven functieprofielen voor de bestuursfuncties.	60%	179
7. Aanwezig bij cursussen, trainingen of informatiebijeenkomsten.	78%	179
<i>Beleid en visie</i>		
8. Beleidsplan aanwezig op minimaal twee terreinen, waaronder een algemeen beleidsplan. Zo niet: minimaal één beleidsplan of bezig met twee.	50% 32%	179
9. Acties uit minimaal twee beleidsplannen worden uitgevoerd.	59%	179
10. Afgelopen twee jaar nieuwe sporttak begonnen. Zo niet: plannen daarvoor binnen twee jaar.	17% 14%	179
11. Plannen om uit te breiden of de accommodatie aan te passen.	51%	179
<i>Accommodatie</i>		
12. Er is een meerjarenonderhoudsplanning aanwezig.	54%	91
13. Er wordt gereserveerd voor onderhoud.	64%	91
14. Er is een accommodatiecommissie aanwezig	63%	91
<i>Financiën</i>		
15. Begroting aanwezig.	93%	179
16. Vereniging kan laatste drie jaar aan alle verplichtingen voldoen.	92%	179
17. Financiële resultaat is de afgelopen drie jaar niet negatief.	67%	179
18. Eigen vermogen.	72%	179

Vervolg Tabel 4.1

Voorwaarden	Percentage verenigingen	Totaal aantal verenigingen
1. Het algemeen bestuur bestaat minimaal uit een voorzitter, penningmeester en secretaris.	86%	179
2. Er is een actuele begroting aanwezig.	93%	179
3. De vereniging kan het laatste jaar aan alle financiële verplichtingen voldoen.	96%	179
Voldoet aan alle drie de voorwaarden	80%	179

Verenigingen die verantwoordelijk zijn voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie kunnen maximaal 17,5 punten krijgen voor vitaliteit en verenigingen die die verantwoordelijkheid niet hebben, kunnen maximaal 14,5 punten krijgen. Om vitaal genoemd te worden, moeten verenigingen ten eerste aan de drie bovenstaande voorwaarden voldoen. Ten tweede moeten ze een minimaal aantal punten halen op de indicatoren: voor verenigingen met verantwoordelijkheid voor het meerjarenonderhoud is dit minimaal twaalf punten en voor verenigingen zonder die verantwoordelijkheid is dit minimaal tien punten.

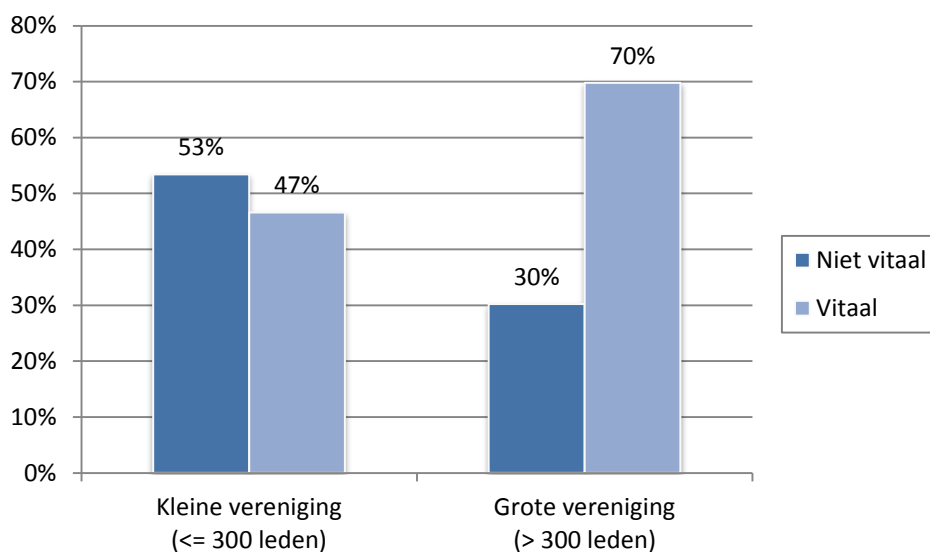
Figuur 4.1 Vitaliteit (179 verenigingen)

Iets meer dan de helft van de verenigingen is vitaal volgens de door ons gehanteerde definitie. Iets minder dan de helft van de verenigingen is niet vitaal.

In de volgende figuur is te zien wat het verschil is in vitaliteit van grote en kleine verenigingen.

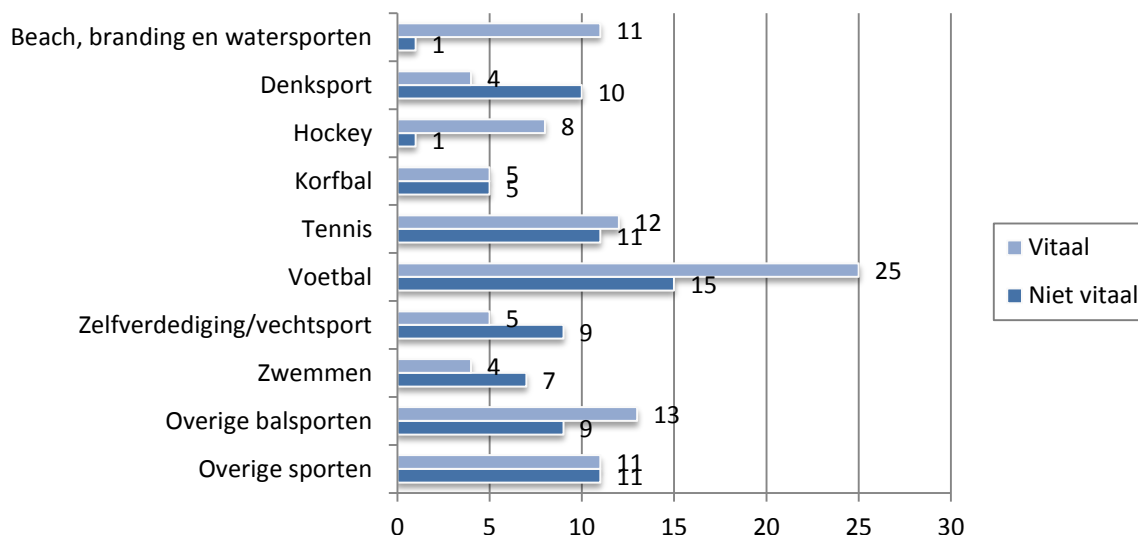
Figuur 4.2 Vitaliteit bij kleine en grote verenigingen (respectievelijk 116 en 63 verenigingen)

In de figuur is te zien dat bij de kleine verenigingen de verdeling tussen niet-vitale en vitale verenigingen ongeveer gelijk opgaat. Dat is een groot verschil met de grote verenigingen, waar zeven op de tien verenigingen vitaal zijn. We moeten hier een kanttekening plaatsen dat de context waarin kleine verenigingen werken vaak een heel andere is dan die waarin grote verenigingen opereren. Voor veel kleine verenigingen is het niet nodig om beleid te ontwikkelen om goed te kunnen functioneren.

In de volgende figuur kijken we naar de verschillende sporttakken. In de figuur nemen we alleen die sporttakken op die door voldoende verenigingen (minimaal negen) in het onderzoek aangeboden worden.

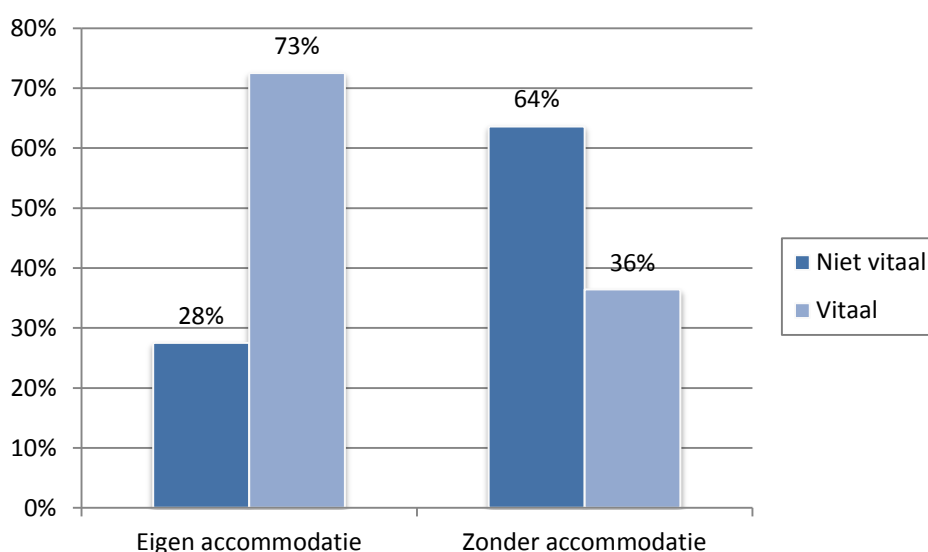
Figuur 4.3 Vitaliteit bij de verschillende sporttakken (aantal verenigingen)

Het valt op dat er vooral onder de verenigingen voor beach- en watersport en de hockey- en voetbalverenigingen veel vitale verenigingen zijn. Verenigingen voor denksport, vechtsport en zwemmen zijn minder vaak vitaal.

Tot slot in de volgende figuur een beeld van de vitaliteit voor verenigingen met en zonder eigen accommodatie.

Figuur 4.4 Vitaliteit bij verenigingen met en zonder eigen accommodatie (respectievelijk 91 en 88 verenigingen)

Er is een duidelijk verschil tussen verenigingen met en zonder eigen accommodatie. Van de verenigingen met een eigen accommodatie is ongeveer drie kwart vitaal, terwijl bij de verenigingen zonder accommodatie ongeveer een derde het label vitaal krijgt. Net als bij kleine en grote verenigingen is de context waarin verenigingen met een accommodatie opereren heel anders dan die

van verenigingen zonder accommodatie. Verenigingen met een accommodatie hebben meer financiële verantwoordelijkheid en moeten omdat ze vanuit een accommodatie werken meer beleid ontwikkelen en activiteiten organiseren. De gemeente heeft met subsidies veel geïnvesteerd in de accommodaties van verenigingen, dus het is belangrijk dat een groot deel van de verenigingen met een accommodatie vitaal is.

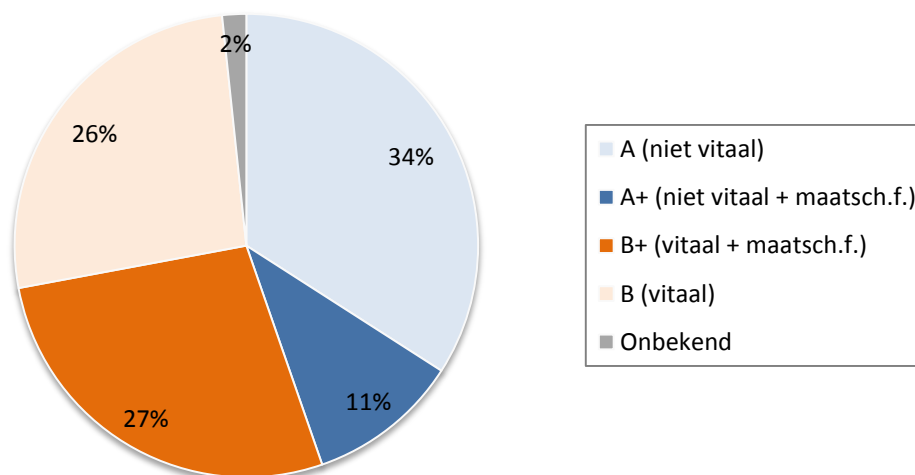
4.2 VITALITEIT EN MAATSCHAPPELIJKE FUNCTIE

Uit het onderzoek blijkt dat 55 procent van de verenigingen vitaal is en 38 procent een maatschappelijke functie vervult. In deze paragraaf zullen we kijken naar de combinatie van vitaliteit en een maatschappelijke functie. Voor het gemak hebben we de vier verschillende categorieën een label gegeven:

- A: niet-vitale vereniging zonder maatschappelijke functie,
- A+: niet-vitale vereniging met maatschappelijke functie,
- B: vitale vereniging zonder maatschappelijke functie,
- B+: vitale vereniging met maatschappelijke functie.

In de volgende figuur geven we weer hoe de verenigingen in Den Haag verdeeld zijn over deze categorieën.

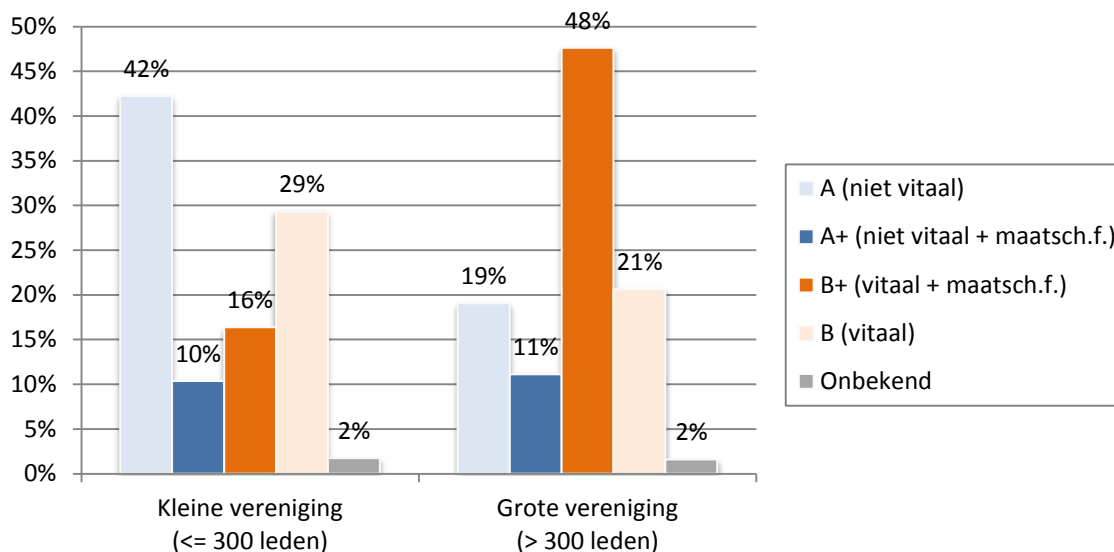
Figuur 4.5 Vitaliteit én maatschappelijke functie (179 verenigingen)

Een derde van de verenigingen is niet vitaal en vervult ook geen brede maatschappelijke functie. Ongeveer een op de tien verenigingen is niet vitaal, maar vervult wel een maatschappelijke functie. Een kwart van de verenigingen is vitaal met een maatschappelijke functie en nog eens een kwart is vitaal, maar dan zonder brede maatschappelijke functie. In de figuur is te zien dat van de vitale verenigingen ongeveer de helft een maatschappelijke functie vervult en van de niet-vitale verenigingen vervult een kwart een maatschappelijke functie.

In de volgende figuur maken we onderscheid tussen kleine en grote verenigingen.

Figuur 4.6 Vitaliteit en maatschappelijke functie bij kleine en grote verenigingen (respectievelijk 116 en 63 verenigingen)

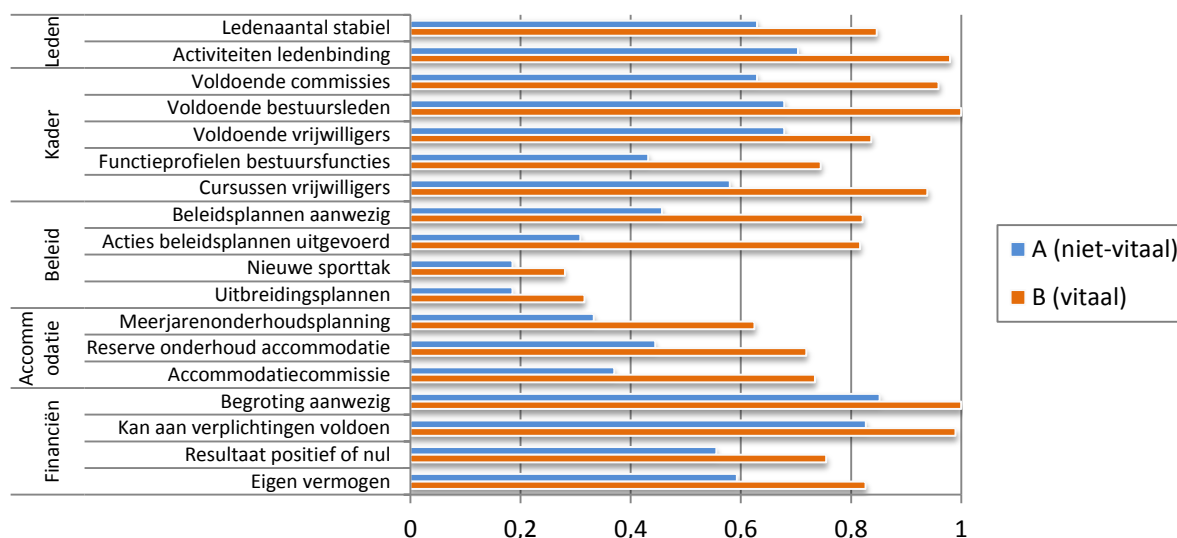

Er is een groot verschil tussen kleine en grote verenigingen in de verdeling van vitaliteit en maatschappelijke functie. Bij de grote verenigingen is bijna de helft van de verenigingen vitaal in combinatie met een brede maatschappelijke functie die zij vervullen. Bij de kleine verenigingen is dat 16 procent en is bijna de helft van de verenigingen niet vitaal. Ook hier speelt de verschillende context waarin grote en kleine verenigingen opereren een grote rol.

4.3 KNELPUNTEN IN DE INDICATOREN

In de volgende figuur laten we zien wat de gemiddelde score is op de indicatoren van de vitale en niet-vitale verenigingen. Op deze manier is te zien op welke indicatoren de niet-vitale verenigingen slechter scoren dan de vitale verenigingen en voor welke indicatoren de verschillen minder groot zijn.

Figuur 4.7 Gemiddelde scores op indicatoren, vitale en niet-vitale verenigingen

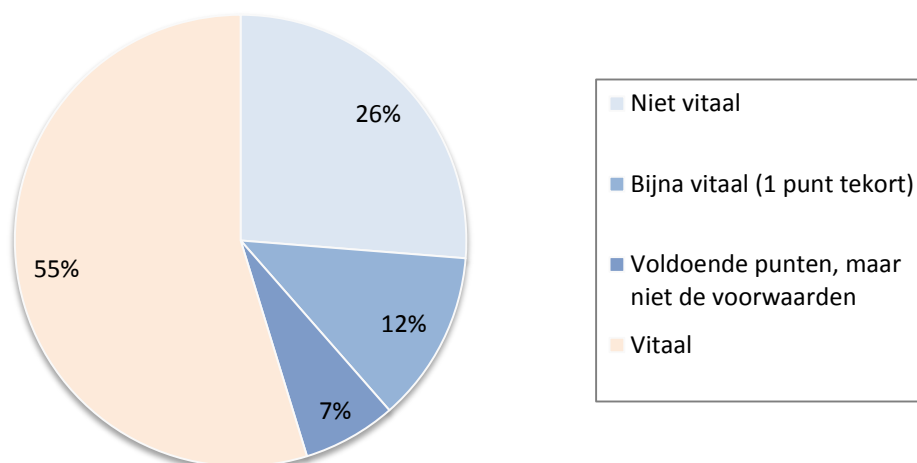
Uiteraard scoren de vitale verenigingen gemiddeld hoger op de afzonderlijke indicatoren dan de niet-vitale verenigingen. Maar voor sommige indicatoren zijn de verschillen groter dan voor andere. Op de volgende indicatoren scoren de vitale verenigingen aanzienlijk hoger dan de niet-vitale verenigingen:

- Acties uit beleidsplannen uitgevoerd
- Beleidsplannen aanwezig
- Accommodatiecommissie aanwezig
- Cursussen/bijeenkomsten gevolgd door vrijwilligers
- Voldoende commissies
- Voldoende bestuursleden
- Functieprofielen op schrift voor de bestuursfuncties
- Meerjarenonderhoudsplanning voor accommodatie

Deze indicatoren bepalen in belangrijke mate het verschil tussen vitaal en niet vitaal, kennelijk hebben niet-vitale verenigingen aanzienlijk meer moeite met deze punten. Het zijn vooral indicatoren die binnen de thema's 'kader' en 'beleid' vallen. Met name bij 'financiën' zijn de verschillen tussen vitale en niet-vitale verenigingen kleiner. In deze financieel lastige tijd, waarin het moeilijk is om sponsoren binnen te halen, is het opvallend dat dit niet een van de grote knelpunten is.

Bijna de helft van de verenigingen is niet vitaal. Deze verenigingen komen punten te kort en/of voldoen niet aan de drie voorwaarden die gesteld zijn voor vitaliteit. Maar een deel van deze verenigingen zit vlak onder de gestelde grens: zij komen net één punt te kort of hebben wel voldoende punten maar voldoen niet aan alle drie de voorwaarden. In de volgende figuur geven we weer hoeveel niet-vitale verenigingen bijna vitaal zijn: zij komen maar één punt te kort of voldoen niet aan de voorwaarden.

Figuur 4.8 Vitaliteit en bijna vitale verenigingen (179 verenigingen)

Twaalf procent van de verenigingen komt één punt te kort voor het label 'vitaal' en nog eens zeven procent heeft wel voldoende punten, maar voldoet niet aan alle drie de voorwaarden. In totaal is negentien procent van de verenigingen dus bijna vitaal te noemen.

Voor verenigingen die één punt te kort komen is er dus op één indicator inspanning nodig om het verschil te maken tussen wel of niet vitaal. Het blijkt dat deze verenigingen in vergelijking met de vitale verenigingen met name slechter scoren op de volgende indicatoren⁶:

- Cursussen vrijwilligers
- Beleidsplannen aanwezig
- Acties uit beleidsplannen uitgevoerd
- Nieuwe sporttak
- Uitbreidingsplannen

Inzet op deze indicatoren kan voor een aantal verenigingen net genoeg zijn om wel een vitale vereniging te zijn.

⁶ De indicatoren met betrekking tot de accommodatie hebben we hier buiten beschouwing gelaten, omdat de aantallen hier te klein zijn voor betrouwbare analyses.

Wanneer we kijken naar de verenigingen die wel voldoende punten hebben, maar niet aan alle drie de voorwaarden voldoen, valt op dat bijna al deze verenigingen niet aan de eerste voorwaarde voldoen en aan de overige twee wel. Ze hebben in het algemeen bestuur dus niet minimaal een voorzitter, penningmeester en secretaris, dit is vaak een tijdelijke situatie.⁷ Kennelijk is het voor een aantal verenigingen op het moment van het onderzoek een probleem om deze drie functies in het algemeen bestuur te vervullen en vallen ze daardoor niet onder de vitale verenigingen.

Wanneer we apart naar de kleine en grote verenigingen kijken, zien we geen verschillen. De kleine en grote verenigingen zijn even sterk vertegenwoordigd onder de verenigingen die bijna vitaal zijn. Voor de verschillende sporttakken zijn ook weinig verschillen te zien, maar twee dingen vallen op: verenigingen voor denksport komen relatief vaak maar één punt tekort voor vitaliteit en zwemverenigingen hebben relatief vaak wel voldoende punten, maar voldoen niet aan de drie voorwaarden.

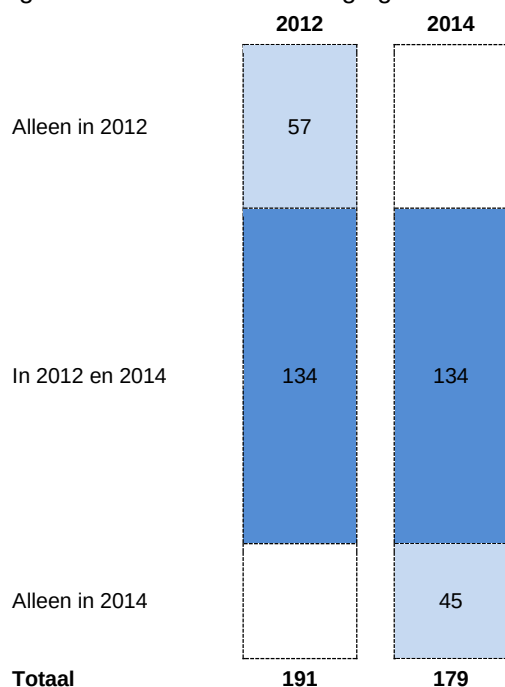
⁷ Deze indicator is aangescherpt ten opzichte van het onderzoek in 2012. Toen was het aandeel verenigingen met voldoende punten, maar niet de drie voorwaarden aanzienlijk kleiner.

5 Veranderingen na 2012

In dit hoofdstuk vergelijken we de resultaten van het onderzoek uit 2012 met de resultaten van het huidige onderzoek. We willen benadrukken dat dit onderzoek geen effectmeting is. Dit onderzoek is niet zo opgezet dat we uitspraken kunnen doen over het effect van specifieke beleidsmaatregelen. Wel kunnen we meer in algemene lijnen concluderen of het beleid van de gemeente op de juiste terreinen wordt ingezet.

In de volgende figuur kunt u zien hoeveel verenigingen er in 2012 en 2014 meededen aan het onderzoek en wat de overlap is.

Figuur 5.1 Aantal verenigingen in de onderzoeken in 2012 en 2014 (absolute aantallen)

134 verenigingen hebben aan beide onderzoeken meegedaan, maar toch ook nog een aanzienlijke groep verenigingen heeft óf in 2012 óf in 2014 meegedaan aan het onderzoek (respectievelijk 57 en 45 verenigingen). Omdat niet dezelfde verenigingen hebben meegedaan is bij de vergelijking van de uitkomsten niet duidelijk of een eventueel geconstateerd verschil toe te schrijven is aan een daadwerkelijke verandering of aan een verschil tussen beide groepen verenigingen. De vergelijking die we in dit hoofdstuk maken tussen de resultaten van het onderzoek uit 2012 en 2014 is daarom gebaseerd op alleen die verenigingen die aan beide onderzoeken hebben meegedaan.⁸ Om verwarring met de andere hoofdstukken in dit rapport te voorkomen, zullen we geen percentages, maar alleen absolute aantallen noemen.

5.1 DE INDICATOREN

In de volgende tabel is te zien in hoeverre de scores op de indicatoren in 2014 veranderd zijn ten opzichte van het onderzoek in 2012. Daaronder staat een tabel met de absolute voorwaarden die gelden bij het vaststellen van vitaliteit. Voor vijf indicatoren en één voorwaarde is de vergelijking met 2012 niet te maken. Door wijzigingen in de vraagstelling of een indicator is het waarschijnlijk dat een

⁸ Dit hoofdstuk gaat alleen over de verenigingen die in 2012 én 2014 meededen aan het onderzoek. Ten opzichte van alle verenigingen die in 2012 aan het onderzoek meededen, zitten in de groep verenigingen in dit hoofdstuk aanzienlijk meer vitale verenigingen, wat meer verenigingen met een brede maatschappelijke functie en de combinatie hiervan komt meer voor. Daardoor zijn er aanzienlijk minder niet-vitale verenigingen zonder maatschappelijke functie onder de verenigingen in dit hoofdstuk. Het zijn dus met name de vitale verenigingen uit 2012 die in 2014 weer mee hebben gedaan aan het onderzoek. Ten opzichte van alle verenigingen die in 2014 meededen, zijn er wat meer vitale verenigingen onder de verenigingen in dit hoofdstuk, met name onder de verenigingen met een maatschappelijke functie.

eventuele verandering in de scores eerder een gevolg is van deze wijzigingen dan van een werkelijke verandering in de situatie. In [bijlage I](#) (over de vragenlijst) en [IV](#) (over de scoringsmethodiek) gaan we uitgebreider in op de wijzigingen ten opzichte van het onderzoek in 2012.

In de tabellen is het absolute aantal verenigingen opgenomen waarvan de score op de betreffende indicator respectievelijk is afgenomen, gelijk is gebleven en is toegenomen. In de rechterkolom hebben we het totale verschil opgenomen: het verschil in het aantal verenigingen dat in 2014 hoger (+) of lager (-) is gaan scoren ten opzichte van 2012. Een voorbeeld: voor dertien verenigingen is het ledenaantal in 2014 niet meer stabiel, terwijl dat in 2012 wel zo was. Andersom zijn er twintig verenigingen waar het ledenaantal momenteel wel stabiel is, terwijl dat in 2012 niet het geval was. Voor 101 verenigingen is de situatie niet veranderd. Per saldo zijn er in 2014 zeven verenigingen méér dan in 2012 waarvan het ledenaantal stabiel is.

Tabel 5.1 Verandering in de indicatoren voor vitaliteit ten opzichte van 2012 (aantal verenigingen)

Indicatoren	Verandering ten opzichte van 2012			Saldo (+ of -)
	-	+/-	+	
1. Ledenaantal afgelopen drie jaar stabiel.	-13	101	+20	+7
2. Onderneemt activiteiten voor ledenbinding.	-9	117	+8	-1
3. Minimaal twee commissies (grote verenigingen met meer dan 300 leden: minimaal vijf).	-13	115	+6	-7
4. Algemeen bestuur bestaat minimaal uit een voorzitter, penningmeester en secretaris.	geen vergelijking mogelijk			
5. Voldoende vrijwilligers of een beheersbaar tekort.	-19	91	+24	+5
6. Beschreven functieprofielen voor de bestuursfuncties.	-21	86	+27	+6
7. Aanwezig bij cursussen, trainingen of informatiebijeenkomsten.	-7	112	+15	+8
8. Beleidsplan aanwezig op minimaal twee terreinen, waaronder een algemeen beleidsplan. Zo niet: minimaal één beleidsplan of bezig met twee.	-27	70	+35	+7
9. Acties uit minimaal twee beleidsplannen worden uitgevoerd.	geen vergelijking mogelijk			
10. Afgelopen twee jaar nieuwe sporttak begonnen. Zo niet: plannen daarvoor binnen twee jaar.	-30	79	+25	-5
11. Plannen om uit te breiden of de accommodatie aan te passen.	-33	81	+20	-13
12. Er is een meerjarenonderhoudsplanning aanwezig.	geen vergelijking mogelijk			
13. Er wordt gereserveerd voor onderhoud.	geen vergelijking mogelijk			
14. Er is een accommodatiecommissie aanwezig	geen vergelijking mogelijk			
15. Begroting aanwezig.	-4	125	+4	0
16. Vereniging kan laatste drie jaar aan alle verplichtingen voldoen.	-4	122	+8	+4
17. Financiële resultaat is de afgelopen drie jaar niet negatief.	-23	91	+20	-3
18. Eigen vermogen.	-9	109	+15	+6

Tabel 5.2 Verandering in de voorwaarden voor vitaliteit ten opzichte van 2012

Voorwaarden	Verandering ten opzichte van 2012			Saldo (+ of -)
	-	+/-	+	
1. Minimaal een voorzitter, penningmeester en secretaris in algemeen bestuur.	geen vergelijking mogelijk			
2. Er is een actuele begroting aanwezig.	-4	125	+4	0
3. De vereniging kan het laatste jaar aan alle financiële verplichtingen voldoen.	-2	127	+5	+3
Voldoet aan alle indicatoren.	-14	109	+10	-4

In bovenstaande tabellen is te zien dat er uiteindelijk op het totaal weinig verschil is tussen de scores van de verenigingen in 2012 en in 2014. Er is één indicator waarop de verenigingen in 2014 echt lager scoren dan in 2012: de uitbreidingsplannen (indicator 11). Dit is niet per definitie een slecht teken: verenigingen die twee jaar terug uitbreidingsplannen hadden en die inmiddels hebben gerealiseerd,

hebben op het moment uiteraard geen plannen meer voor uitbreiding. Verder zien we dat er met name bij de indicatoren met betrekking tot het kader een verbetering te zien is.

Hoewel er per saldo dus weinig veranderingen te zien zijn, zijn er wel grote verschuivingen in het aantal verenigingen dat erop vooruit of achteruit is gegaan. Deze verschuivingen heffen elkaar voor een groot deel weer op in het eindsaldo. Voor de volgende indicatoren zijn er flinke verschuivingen: voldoende vrijwilligers (indicator 5), de functieprofielen (indicator 6), de aanwezigheid van beleidsplannen (indicator 8), een nieuwe sporttak (indicator 10) en het financiële resultaat van de vereniging (indicator 17). Deze grote fluctuaties zijn kenmerkend voor de weerbarstige praktijk waarmee verenigingen geconfronteerd worden. Zij hebben regelmatig te maken met bestuurswisselingen, waardoor de continuïteit van de organisatie niet gewaarborgd is. De fluctuaties kunnen ook het gevolg zijn van een andere respondent in 2014 die net een andere kijk heeft op de vereniging dan de persoon die de vragenlijst in 2012 heeft ingevuld. De uitkomsten bij de andere indicatoren zijn stabiel. Voor de voorwaarden zijn de verschillen tussen 2012 en 2014 betrekkelijk klein.

In de volgende tabel laten we zien wat de verschillen zijn tussen scores op de indicatoren voor de brede maatschappelijke functie die verenigingen vervullen. Hier is één indicator waarvan de uitkomsten in 2014 door een wijziging in de vragenlijst niet te vergelijken zijn met die van 2012.

Tabel 5.3 Verandering in de indicatoren voor maatschappelijke functie ten opzichte van 2012 (aantal verenigingen)

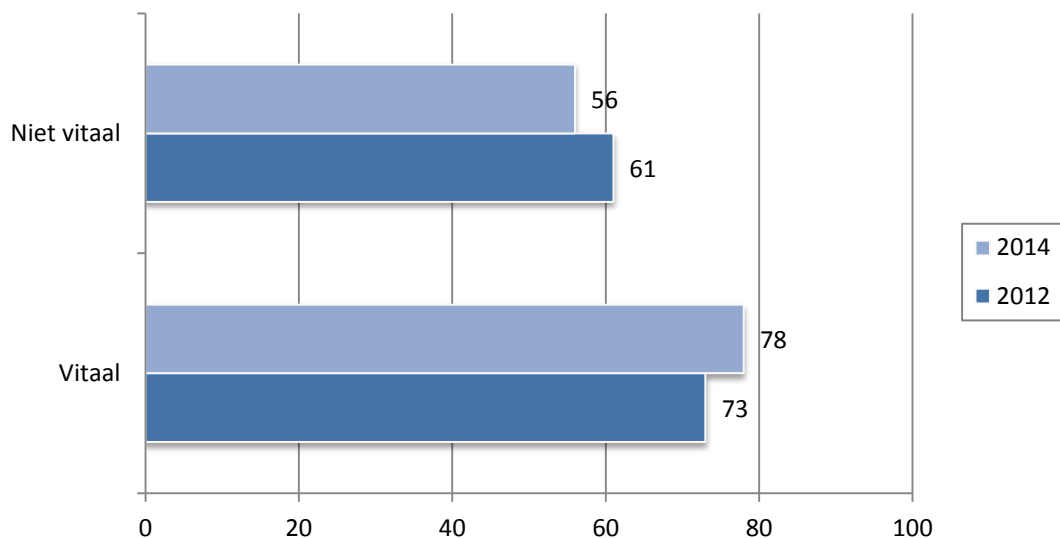
Indicatoren	Verandering ten opzichte van 2012			Saldo (+ of -)
	-	+/-	+	
1. Organisatie van andere activiteiten dan reguliere sportactiviteiten, gericht op niet-leden. Zo niet: concrete plannen hiervoor.	-21	85	+28	+7
2. Er is iemand verantwoordelijk voor ontwikkeling van maatschappelijke activiteiten.	-18	98	+18	0
3. Beleidsplan aanwezig voor maatschappelijke functie van vereniging. Bezig met beleidsplan voor maatschappelijke functie vereniging.	-20	90	+22	+2
4. Sport-, club- of kledacommodatie wordt gebruikt door andere organisaties dan alleen de sportvereniging.	geen vergelijking mogelijk			
5. Aanbod voor specifieke doelgroepen (ouderen, mensen met een beperking). Zo niet: concrete plannen hiervoor.	-12	80	+34	+22
6. Structurele samenwerking met een of meer partners uit zorg, welzijn of onderwijs (buiten gebruik van de accommodatie). Zo niet: concrete plannen hiervoor óf oppervlakkige, incidentele contacten	-26	68	+38	+12

De indicatoren voor de maatschappelijke functie van verenigingen laten meer verschil zien tussen de situatie in 2012 en 2014. Op de laatste twee indicatoren, het aanbod voor specifieke doelgroepen en de structurele samenwerking met partners uit andere sectoren, scoren de verenigingen in 2014 per saldo een stuk hoger dan in 2012. Voor alle indicatoren geldt dat er ook hier flinke verschuivingen zijn in de scores van verenigingen, in positieve en negatieve zin. Voor de eerste drie indicatoren heffen die verschuivingen elkaar per saldo op.

5.2 VITALITEIT EN MAATSCHAPPELIJKE FUNCTIE

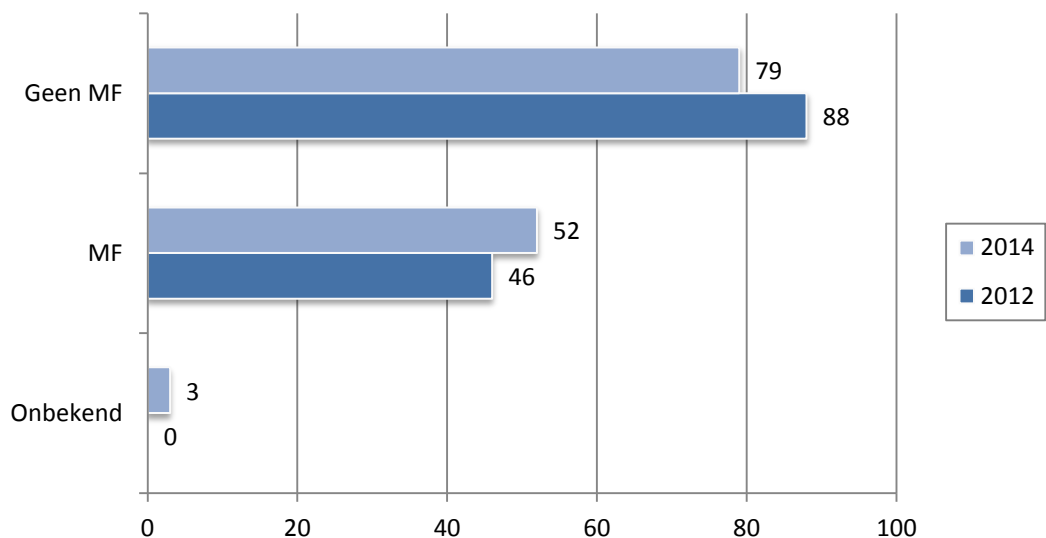
In de volgende figuur is het aantal vitale en niet-vitale verenigingen in 2012 en 2014 te zien.

Figuur 5.2 Vitale en niet-vitale verenigingen, 2012 en 2014 (aantallen)

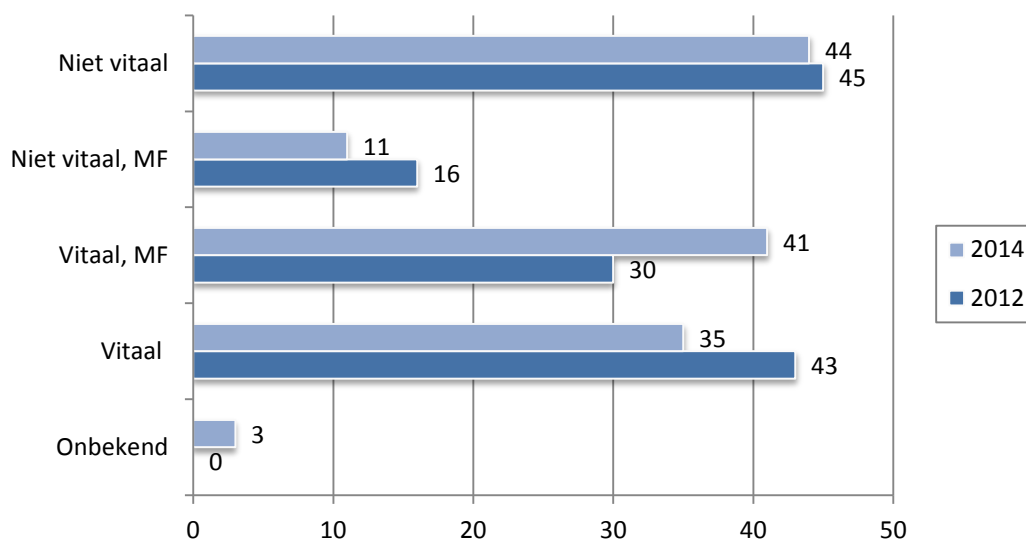
In de figuur is te zien dat onder de verenigingen die beide jaren mee hebben gedaan aan het vitaliteitsonderzoek slechts een klein verschil is tussen het aantal vitale verenigingen in 2012 en in 2014. Hetzelfde geldt voor het aantal verenigingen met een maatschappelijke functie, zoals in onderstaande figuur te zien is.

Figuur 5.3 Wel of geen maatschappelijke functie (MF), in 2012 en 2014 (aantallen)

Wanneer we echter een combinatie maken van vitaliteit en maatschappelijke functie, zien we wel wat verschuivingen. In de volgende figuur wordt dit geïllustreerd.

Figuur 5.2 Vitaliteit en maatschappelijke functie (MF) bij verenigingen in 2012 en 2014 (aantallen)

* De figuur is gebaseerd op de vastgestelde percentages. Omdat deze niet overeenkomen met de percentages elders in het rapport (het gaat tenslotte om een andere groep verenigingen) en om verwarring te voorkomen, nemen we de percentages niet op in de figuur.

In de figuur is te zien dat de verschuiving vooral plaats heeft gevonden bij de vitale verenigingen: er zijn meer vitale verenigingen die een brede maatschappelijke functie vervullen dan in 2012. Dit verschil heeft zich voornamelijk voorgedaan bij de grote verenigingen (300 leden of meer).

De verschillen die we hierboven beschrijven, hebben betrekking op de totale aantallen. Het gaat om het totaal aantal vitale verenigingen dat veranderd is of het totaal aantal verenigingen met een maatschappelijke functie. Op individueel niveau zijn er meer veranderingen geweest, die in de totalen niet zichtbaar zijn. Zo is bij ongeveer 70 procent van de verenigingen de vitaliteit (wel of niet vitaal zijn) niet veranderd ten opzichte van 2012, maar bij 30 procent wel. Bij 13 procent is de vitaliteit afgenomen en bij 17 procent is het toegenomen en dat heft elkaar op in de totalen. Voor de brede maatschappelijke functie geldt iets vergelijkbaars: 10 procent van de verenigingen heeft in 2014 geen brede maatschappelijke functie meer, terwijl ze dat in 2012 wel hadden en 15 procent heeft in 2014 juist wel een brede maatschappelijke functie en in 2012 niet. Deze percentages heffen elkaar op in de totalen hierboven. Het zou interessant zijn om na te gaan wat aan deze verschuivingen ten grondslag ligt, maar dit vereist nader verdiepend onderzoek. Voor de combinatie van vitaliteit en maatschappelijke functie hebben we de verschuivingen in onderstaande tabel gezet.

Tabel 5.4 Percentages verenigingen naar vitaliteit en maatschappelijke functie in 2012 en 2014 (aantal verenigingen)

		2014				
2012		Niet vitaal	Niet vitaal, MF	Vitaal, MF	Vitaal	Totaal
	Niet vitaal	28	2	4	10	44
	Niet vitaal, MF	2	5	8	1	16
	Vitaal, MF	3	2	17	7	29
	Vitaal	11	2	12	17	42
	Totaal	44	11	41	35	131

In de tabel staat aan de linkerkant de situatie in 2012 weergegeven en aan de bovenkant de situatie in 2014. Zo zijn er bijvoorbeeld twee verenigingen die in 2012 niet vitaal waren zonder een maatschappelijke functie en die in 2014 nog steeds niet vitaal zijn, maar inmiddels wel een maatschappelijke functie hebben (tweede cel in de bovenste rij). In de tabel zijn de verenigingen die niet veranderd zijn grijs gemaakt, deze staan op de diagonaal. In totaal gaat het om 67 verenigingen waarin de situatie niet veranderd is ten opzichte van 2012, iets meer dan de helft. Dat betekent dat bij iets minder dan de helft van de verenigingen een verandering is geweest in de vitaliteit en/of maatschappelijke functie. De grotere verschuivingen zijn oranje gearceerd wanneer het om een

'achteruitgang' gaat en lichtgroen bij een stap vooruit. We zien dat er een verschuiving is van vitaal naar niet vitaal en andersom komt ook bij vrij veel verenigingen voor. Er is ook een verschuiving van niet vitaal met een brede maatschappelijke functie naar vitaal met een brede maatschappelijke functie. Verder zien we dat een aantal vitale verenigingen zonder brede maatschappelijke functie in 2012 nu wel een brede maatschappelijke functie vervullen. Andersom komt ook voor, maar dit aantal is lager.

Literatuur

Diepeveen, M., Vitaliteitsscan sportverenigingen 2012. De vitaliteit en maatschappelijke functie van Haagse sportverenigingen. Den Haag, 2012. Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn, Productgroep Onderzoek en Integrale Vraagstukken.

Gemeente Den Haag, Beleidskader versterken wijkfunctie van sport, Den Haag, 2011.

Stafgroep Onderzoek, Strategie en Projecten, Hagens en sport. Onderzoek sportdeelname 2014, Den Haag, december 2014.

Vertrouwen op Haagse Kracht. Coalitieakkoord 2014-2018 D66, PvdA, HSP, VVD en CDA, juni 2014.

Bijlagen

BIJLAGE I VRAGENLIJST

Vragenlijst vitaliteitsscan 2014

CONTACTGEGEVENS

0. Wij beschikken over de volgende gegevens van uw vereniging, wilt u deze gegevens controleren en aanvullingen of missende gegevens rechts invullen? Wilt u ook uw naam en uw functie binnen de vereniging invullen?

	Gegevens in onze administratie		Aanvullingen/verbeteringen	
Naam vereniging	xxx			
Sport(en)	xxx			
Straat en huisnr (postadres)	Xxx	xxx		
Postcode (postadres)	Xxx			
Plaats (postadres)	xxx			
Algemeen mailadres	xxx			

Uw naam (invuller vragenlijst)	
Uw functie	

LEDEN

1. Hoeveel leden heeft uw vereniging momenteel (april/mei 2014)? Dit is inclusief donateurs en niet-spelende / niet-sportende leden.

Als u het precieze aantal niet weet, probeer dan een zo goed mogelijke schatting te geven.

--	--	--	--	--

2. Hoeveel leden had uw vereniging een jaar geleden (incl. donateurs en niet-spelende / niet-sportende leden)?

Als u het precieze aantal niet weet, probeer dan een zo goed mogelijke schatting te geven.

--	--	--	--	--

3. Hoeveel leden had uw vereniging twee jaar geleden (incl. donateurs en niet-spelende / niet-sportende leden)?

Als u het precieze aantal niet weet, probeer dan een zo goed mogelijke schatting te geven.

--	--	--	--	--

4. Hoeveel leden (incl. donateurs en niet-spelende / niet-sportende leden) zijn er momenteel (april/mei 2014) in de leeftijden:

Als u het precieze aantal niet weet, probeer dan een zo goed mogelijke schatting te geven.

	Aantal			
a. 6 t/m 12 jaar:				
b. 13 t/m 18 jaar:				
c. 19 t/m 44 jaar:				
d. 45 t/m 64 jaar:				
e. 65 jaar en ouder:				

5. Welke activiteiten doet uw vereniging om de leden aan uw vereniging te binden?

Het gaat hier om activiteiten buiten de reguliere activiteiten om, dus trainingen en competitie-wedstrijden tellen niet mee.

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Toernooien (ook speciale toernooien met bv een thema)
- ☐ Onderlinge wedstrijden
- ☐ Ouder-kind sportactiviteiten
- ☐ Opleidingen (bv. scheidsrechter, trainer)
- ☐ Andere sportgerelateerde activiteiten, namelijk:
- ☐ Feesten/barbecue
- ☐ Bingo-/kaartavonden
- ☐ Kamp
- ☐ Clubavonden
- ☐ Andere niet-sportgerelateerde activiteiten, namelijk:
- ☐ Geen

KADER

6. Is in het algemeen bestuur van uw vereniging momenteel de functie van voorzitter, penningmeester én secretaris vervuld? (door drie verschillende personen)

- ☐ Ja, alle drie
- ☐ Nee, maar wel één of twee van deze functies
- ☐ Nee, geen van deze functies

7. Is er bij uw vereniging iemand verantwoordelijk voor de maatschappelijke activiteiten van de vereniging?

U kunt hier bijvoorbeeld denken aan de samenwerking met welzijnsinstellingen, scholen of naschoolse opvang of aan de ontwikkeling van sportaanbod voor nieuwe doelgroepen (mensen met een beperking, senioren, kinderen met overgewicht).

- ☐ Ja
- ☐ Nee

8. Kunt u hieronder aangeven welke commissies er bij uw vereniging zijn?

☐ Sponsorcommissie (werving gelden)	☐ Toernooicommissie
☐ Kas-/financiële commissie	☐ Topsportcommissie
☐ Commissie voor ledenadministratie	☐ PR-commissie
☐ Accommodatiecommissie	☐ Archiefcommissie
☐ Technische commissie
(niet sporttechnisch)	☐ Normen en waardencommissie
☐ Wedstrijdcommissie	☐ Vrijwilligerscommissie
☐ Wedstrijdtafelcommissie	☐ Kantine-/barcommissie
☐ Scheidsrechtercommissie	☐ Jeugdcommissie
☐ Coachcommissie	☐ Activiteitencommissie
☐ Materialencommissie	☐ Commissie maatschappelijke activiteiten
☐ Anders, namelijk:	

- ☐ Onze vereniging heeft geen commissies

9. Hoeveel vrijwilligers heeft uw vereniging?

Het gaat hier om alle vrijwilligers, bijvoorbeeld bestuursleden, trainers, leiders, assistenten, ouders die rijden.

Als u het precieze aantal niet weet, probeer dan een zo goed mogelijke schatting te geven.

--	--	--

 personen

10. Heeft de vereniging genoeg vrijwilligers?

- ☐ Voldoende → vraag 14
☐ Soms wel, soms niet genoeg vrijwilligers
☐ Onvoldoende

Als v10 = 2 of 3

11. Is het tekort aan vrijwilligers beheersbaar of levert het tekort knelpunten op in de organisatie?

- ☐ Beheersbaar tekort
☐ Knelpunten
☐ Ernstige knelpunten

Als v10 = 2 of 3

12. Hoeveel vrijwilligers komt de vereniging momenteel tekort bij de werkzaamheden binnen de vereniging?

Als u het precieze aantal niet weet, probeer dan een zo goed mogelijke schatting te geven.

--	--	--

Als v10 = 2 of 3

13. Voor welke functies of activiteiten komt de vereniging (soms) vrijwilligers tekort?

(meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Voorzitter	☐ Beheer/onderhoud materiaal
☐ Penningmeester	☐ Beheer/onderhoud/schoonmaak accommodatie
☐ Secretaris	☐ Organisatie evenementen
☐ Andere bestuursfuncties	☐ Sponsoring (werving)
☐ Jeugdbestuur	☐ Ledenwerving/promotie vereniging
☐ Trainer/coach	☐ Beheer/onderhoud website, clubblad
☐ Leider	☐ Bardienst
☐ Scheidsrechter	☐ Sportmedische zorg
☐ Organisatie wedstrijden/toernooien	
☐ Anders, namelijk:	

14. Zijn vrijwilligers van uw vereniging de afgelopen twee jaar aanwezig geweest bij cursussen, trainingen of informatiebijeenkomsten over de volgende onderwerpen?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Exploitatie kantine
- ☐ Sponsoring (werving)
- ☐ Strategie/beleid
- ☐ Ledenadministratie
- ☐ Communicatie (denk daarbij aan website-communicatie, sociale media)
- ☐ Ledenwerving en -behoud
- ☐ Werving en behouden van vrijwilligers
- ☐ Positief coachen
- ☐ Veilig sportklimaat / Sportiviteit en respect
- ☐ Financiën/boekhouden
- ☐ Maatschappelijke activiteiten ondernemen (Buurthuis van de Toekomst)
- ☐ Instructie Verantwoord Alcoholen (IVA)
- ☐ Eerste Hulp Bij Ongelukken (EHBO) of Automatische Externe Defibrillator (AED)
- ☐ Geen van bovenstaande cursussen

15. Zijn er voor de volgende functies of activiteiten profielen of taakomschrijvingen op schrift gezet?

(meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Voorzitter	☐ Beheer/onderhoud materiaal
☐ Penningmeester	☐ Beheer/onderhoud/schoonmaak accommodatie
☐ Secretaris	☐ Organisatie evenementen
☐ Algemeen bestuurslid	☐ Sponsoring (werving)
☐ Trainer	☐ Beheer/onderhoud website, clubblad
☐ Leider	☐ Bardienst
☐ Scheidsrechter	☐ Sportmedische zorg
☐ Organisatie wedstrijden/toernooien	
☐ Anders, namelijk:	

- ☐ Geen functieprofielen of taakomschrijvingen
- ☐ We zijn bezig functieprofielen en/of taakomschrijvingen op papier te zetten

BELEID EN VISIE

16a. Deze vragen gaan over de visie van uw vereniging op verschillende onderwerpen. Kunt u hier aangeven over welke onderwerpen er een beleidsplan of een visie op schrift aanwezig is?

- ☐ Algemeen beleidsplan
- ☐ Sporttechnisch plan
- ☐ Sportieve prestaties
- ☐ Jeugdbeleid
- ☐ Vrijwilligersbeleid
- ☐ Normen en waarden (Veilig sportklimaat / Sportiviteit en respect)
- ☐ Sponsoring (werving)
- ☐ Communicatie
- ☐ Ledenwerving/-behoud
- ☐ Accommodatie
- ☐ Maatschappelijke functie vereniging (Buurthuis van de Toekomst)
- ☐ Anders, namelijk:

- ☐ Geen beleidsplan of visie op schrift

Alleen voor de onderwerpen die bij vraag 16a niet genoemd zijn:

16b. Van de volgende onderwerpen gaf u aan dat er bij uw vereniging geen beleidsplan aanwezig is. Is uw vereniging bezig met een beleidsplan voor een van deze onderwerpen?

- ☐ Algemeen beleidsplan
- ☐ Sporttechnisch plan
- ☐ Sportieve prestaties
- ☐ Jeugdbeleid
- ☐ Vrijwilligersbeleid
- ☐ Normen en waarden (Veilig sportklimaat / Sportiviteit en respect)
- ☐ Sponsoring (werving)
- ☐ Communicatie
- ☐ Ledenwerving/-behoud
- ☐ Accommodatie
- ☐ Maatschappelijke functie vereniging (Buurthuis van de Toekomst)
- ☐ Anders, namelijk:

- ☐ Nee, we zijn niet bezig met een beleidsplan voor een van deze onderwerpen

Alleen voor de onderwerpen die bij vraag 16a of 16b aangevinkt zijn:

16c. Kunt u hier aangeven of de acties uit de beleidsplannen over de volgende onderwerpen uitgevoerd worden?

- ☐ Algemeen beleidsplan
- ☐ Sporttechnisch plan
- ☐ Sportieve prestaties
- ☐ Jeugdbeleid
- ☐ Vrijwilligersbeleid
- ☐ Normen en waarden (Veilig sportklimaat / Sportiviteit en respect)
- ☐ Sponsoring (werving)
- ☐ Communicatie
- ☐ Ledenwerving/-behoud
- ☐ Accommodatie
- ☐ Maatschappelijke functie vereniging (Buurthuis van de Toekomst)
- ☐ Anders, namelijk:

- ☐ Er worden geen acties uit de beleidsplannen uitgevoerd

17. Is uw vereniging de afgelopen twee jaar met een nieuwe sporttak begonnen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

18. Heeft de vereniging plannen om de komende twee jaar met een nieuwe sporttak te beginnen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

19. Heeft de vereniging plannen om binnen twee jaar uit te breiden of de accommodatie aan te passen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee → vraag 20

19b. Welke uitbreidings- of aanpassingsplannen heeft uw vereniging?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Accommodatie: nieuwbouw
- ☐ Accommodatie: renovatie
- ☐ Accommodatie: regulier onderhoudswerk
- ☐ Accommodatie: uitbreiding voor multifunctionaliteit (Buurthuis van de Toekomst)
- ☐ Binnen twee jaar willen we een nieuwe dependance van de vereniging
- ☐ Binnen twee jaar willen we meer leden
- ☐ Anders, namelijk:

FINANCIËN

20. Heeft uw vereniging een begroting voor het huidige seizoen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

21. Kan de vereniging aan alle financiële verplichtingen voldoen?

a. Dit seizoen	☐ Ja ☐ Nog niet bekend ☐ Nee
b. Een jaar geleden	☐ Ja ☐ Nee
c. Twee jaar geleden	☐ Ja ☐ Nee

22. Hoe is het financiële resultaat van uw vereniging?

a. Dit seizoen	☐ Nul of positief ☐ Nog niet bekend ☐ Negatief
b. Een jaar geleden	☐ Nul of positief ☐ Negatief
c. Twee jaar geleden	☐ Nul of positief ☐ Negatief

23. Heeft de vereniging geld gespaard met een bepaald doel of een bepaalde bestemming?

- ☐ Ja
☐ Nee → vraag 25

Als v23 = 1

24. Welke bestemming heeft dit geld?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Onderhoud accommodatie
☐ Aanschaf sportmaterialen
☐ Lustrum
☐ Anders, namelijk:

25. Heeft de vereniging (daarnaast) een financiële buffer (eigen vermogen)?

- ☐ Ja
☐ Nee

ACCOMMODATIE**26.0 Is uw vereniging verantwoordelijk voor het meerjarenonderhoud van de volgende typen accommodatie?**

Bij meerjarenonderhoud moet u bijvoorbeeld denken aan de vervanging van de CV-ketel, van de kozijnen of het schilderen van de buitengevels. Het gaat dus niet om dagelijks onderhoud zoals het vervangen van lampen, van hang- en sluitwerk of het schilderen van de binnenkozijnen.

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Buitensportaccommodatie, zoals een sportveld
☐ Binnensportaccommodatie, zoals een sporthal
☐ Clubgebouw met horeca
☐ Kledkamers
☐ Anders, namelijk:

- ☐ Niet verantwoordelijk voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie

26.1 Kan uw vereniging zelf bepalen of andere organisaties gebruik maken van de accommodatie die u gebruikt?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Niet van toepassing

26.2 Heeft de vereniging inkomsten uit het gebruik van een kantine?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Alleen als bij vraag 26.0 iets is aangevinkt:

26. Is er een actuele meerjarenonderhoudsplanning aanwezig voor een of meer van de accommodaties?

- ☐ Ja, voor een of meer van de accommodaties
- ☐ Nee, voor geen van de accommodaties

MAATSCHAPPELIJKE ACTIVITEITEN, CONTACTEN MET BUURT

27. Sommige verenigingen hebben in hun sportaanbod extra aandacht voor bepaalde doelgroepen, zoals ouderen, mensen met een beperking, niet-westerse Hagenaars, kinderen of volwassenen met overgewicht.

Heeft uw vereniging specifiek voor die doelgroepen een vast sportaanbod opgesteld? Zo ja, voor welke doelgroepen?

Hier moet u denken aan een trainingsgroep of trainuur voor bepaalde doelgroepen.

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ouderen (55+) → vraag 29
- ☐ Mensen met een beperking → vraag 29
- ☐ Niet-westerse Hagenaars → vraag 29
- ☐ Kinderen met overgewicht → vraag 29
- ☐ Volwassenen met overgewicht → vraag 29
- ☐ Anders, namelijk:

→ vraag 29

- ☐ Geen aanbod voor bepaalde doelgroepen

Als v27 = 7

28. Zijn er plannen om een dergelijk sportaanbod de komende twee jaar te gaan verzorgen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

29. Organiseert uw vereniging andere activiteiten dan reguliere sportactiviteiten, gericht op niet-leden?

U moet hierbij bijvoorbeeld denken aan huiswerkbegeleiding, maaltijdvoorziening, kaartavonden, fysiotherapie.

- ☐ Ja → vraag 31
- ☐ Nee

Als v29 = 2

30. Zijn er plannen om deze activiteiten de komende twee jaar te organiseren?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Als V26.1 is 'ja'

31c. Maakt een (of meer) van onderstaande organisaties gebruik van de sport-, club- of kleedaccommodatie van uw vereniging?

- ☐ Andere sportverenigingen
- ☐ School (basis- of voorgezet onderwijs)
- ☐ Naschoolse opvang
- ☐ Jeugdorganisaties (scouting)
- ☐ Buurt-/wijk-/welzijnsorganisaties
- ☐ (Sport)fysiotherapeut/huisartsen/zorginstellingen
- ☐ Sportschool/fitnesscentrum
- ☐ Commerciële dienstverleners
- ☐ Anders, namelijk:

- ☐ Er maakt geen andere organisatie gebruik van onze accommodatie

31ab. Naast het contact dat u wellicht heeft met organisaties vanwege het gebruik van uw accommodatie, willen we graag weten of uw vereniging samenwerkt met onderstaande organisaties.

Kunt u aangeven of het om regelmatige samenwerking gaat (meer dan 5 keer per jaar) of incidentele samenwerking (5 keer per jaar of minder)?

	Meer dan 5 x p.j.	5 x p.j. of minder
Andere sportverenigingen	☐	☐
School (basis- of voorgezet onderwijs)	☐	☐
Naschoolse opvang	☐	☐
Jeugdorganisaties (scouting)	☐	☐
Buurt-/wijk-/welzijnsorganisaties	☐	☐
(Sport)fysiotherapeut/huisartsen/zorginstellingen	☐	☐
Sportschool/fitnesscentrum	☐	☐
Commerciële dienstverleners	☐	☐
Anders, namelijk:	☐	☐
Anders, namelijk:	☐	☐
Anders, namelijk:	☐	☐

- ☐ Geen samenwerking met één van bovenstaande organisaties

Als de vereniging regelmatig (meer dan 5 keer per jaar) samenwerkt met een organisatie uit vraag 31, deze vraag overslaan

32. Zijn er plannen om de komende twee jaar met een van deze organisaties regelmatig te gaan samenwerken (meer dan 5 keer per jaar)?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

33.0 Op welke terreinen ervaart u momenteel de meeste problemen voor uw vereniging?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ledenwerving en –behoud
- ☐ Werving en begeleiding van vrijwilligers
- ☐ Ontwikkelen van beleid
- ☐ Bestuur van de vereniging
- ☐ Wet- en regelgeving
- ☐ Beheer en onderhoud van de accommodatie
- ☐ Beheer van de financiën
- ☐ Maatschappelijke functie van de vereniging
- ☐ Anders, namelijk:

--

- ☐ Wij ervaren geen problemen

33. Op welke van de volgende terreinen heeft u voor uw vereniging behoefte aan ondersteuning? Als u hier iets aanvinkt, zal een medewerker van de gemeente Den Haag hierover contact met u opnemen.

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ondersteuning bij een fusie
- ☐ Ontwikkelen en begeleiden topsport
- ☐ Sportaanbod voor mensen met een beperking
- ☐ Sportaanbod voor volwassenen met overgewicht
- ☐ Sportaanbod voor senioren (55+)
- ☐ Anders, namelijk:

--

- ☐ Geen behoefte aan ondersteuning

Wanneer u de vragenlijst volledig heeft ingevuld, ontvangt u als dank een vergoeding van € 100,-. Dit bedrag kunt u besteden aan verschillende doelen ter versterking van de vereniging, zoals ondersteuning van vrijwilligers. Om dit bedrag over te kunnen maken aan uw vereniging hebben we uw rekeningnummer nodig. Kunt u dat hieronder invullen?

Rekeningnummer (IBAN)

--

Ten name van

--

Dit was de laatste vraag. Hartelijk bedankt voor uw tijd en medewerking!

WIJZIGINGEN IN DE VRAGENLIJST TEN OPZICHTE VAN 2012

Hieronder bespreken we de belangrijkste wijzigingen in de vragenlijst ten opzichte van de vragenlijst die we voor het onderzoek van 2012 gebruikt hebben. Deze wijzigingen hebben consequenties voor de uitkomsten van het onderzoek.

- Vraag 6 is anders gesteld: in 2012 vroegen we naar het aantal leden van het algemeen bestuur; in 2014 vroegen we of de functie van voorzitter, penningmeester én secretaris vervuld zijn in het algemeen bestuur. Dit is gedaan omdat **indicator 4** (en **voorwaarde 1**) aangescherpt zijn. De resulterende percentages voor deze indicator en voorwaarde zijn uiteraard anders dan in 2012.
- Vraag 16, over de beleidsplannen, is anders gesteld zodat deze vraag voor de respondenten duidelijker was. Het gaat om het c-gedeelte van de vraag, waarin gevraagd werd naar de uitvoering van de acties uit de beleidsplannen. Dit deel van de vraag is apart gesteld en naar voren gehaald. Dit heeft uiteindelijk invloed op het aantal verenigingen dat punten krijgt voor **indicator 9**.
- Na het onderzoek van 2012 en in de aanloop naar het onderzoek van 2014 bleek dat het wel of niet hebben van een eigen **accommodatie** moeilijk is vast te stellen. Het is van een aantal factoren afhankelijk, maar die gelden niet in alle situaties. In 2012 hebben we de indicatoren die betrekking hadden op de accommodatie alleen berekend voor verenigingen die aangaven dat ze een accommodatie hadden. Naar ons gevoel klopte dit vaak niet. Daarom houden we voor het bepalen van de accommodatie-indicatoren voor vitaliteit en maatschappelijke functie nu een andere selectie aan. De indicatoren voor vitaliteit die over de accommodatie gaan (**indicatoren 12, 13 en 14**), tellen alleen mee voor verenigingen die verantwoordelijk zijn voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie (vraag 26.0). **Indicator 4** over de accommodatie voor het bepalen van de maatschappelijke functie geldt alleen voor verenigingen die zeggenschap hebben over het medegebruik van de accommodatie die zij gebruiken (vraag 26.1). Dat de selectie van verenigingen anders is voor deze indicatoren, is van invloed op het aantal verenigingen dat punten krijgt voor deze indicatoren.
- Net als vraag 16 is vraag 31, over de contacten met andere organisaties en het medegebruik van de accommodatie door andere organisaties, anders gesteld aan de respondenten. De vraag is in tweeën gesplitst, het deel van de vraag over het medegebruik van de accommodatie is naar voren gehaald. Daardoor is met name dit deel van de vraag anders beantwoord dan voorgaande jaren en dat kan van invloed zijn op de scores op **indicator 4** voor de maatschappelijke functie.

Verder zijn er een aantal kleine wijzigingen doorgevoerd in de vragenlijst. De verwachting is dat die weinig invloed op de scoring van de indicatoren zullen hebben.

Vereniging X

Dit voorjaar heeft uw vereniging meegedaan aan de vitaliteitsscan van de Gemeente Den Haag. In totaal hebben 179 Haagse verenigingen de vragenlijst ingevuld. Op basis van de antwoorden die zij gaven, is de vitaliteit van de verenigingen vastgesteld en bepaald in hoeverre verenigingen maatschappelijke activiteiten ontplooiën. In dit rapport kunt u lezen hoe dit voor uw vereniging uitpakt. De informatie in dit rapport is gebaseerd op de gegevens die door uw vereniging zijn verstrekt. Omdat uw vereniging eerder ook al heeft meegedaan aan het onderzoek, maken we in dit rapport een vergelijking met de situatie van toen.

Vitaliteit

Om de vitaliteit van een vereniging te meten, hebben we naar een aantal aspecten gekeken:

- Leden (*ontwikkeling ledenaantal, ledenbinding*)
- Kader (*aantal commissies, bestuursleden, vrijwilligers, aanwezigheid functieprofielen en gevolgde cursussen*)
- Beleid en visie (*beleidsplannen, genomen acties uit beleidsplannen, nieuwe sporttak, uitbreidingsplannen*)
- Accommodatie (*meerjarenonderhoudsplanning, reserve voor onderhoud, accommodatiecommissie*)
- Financiën (*begroting, verplichtingen voldaan, financiële resultaat, eigen vermogen*)

Als een vereniging een minimaal aantal punten heeft op deze aspecten, noemen we het een vitale vereniging. Voor verenigingen die verantwoordelijk zijn voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie ligt dit minimum aantal punten hoger dan voor verenigingen zonder die verantwoordelijkheid.

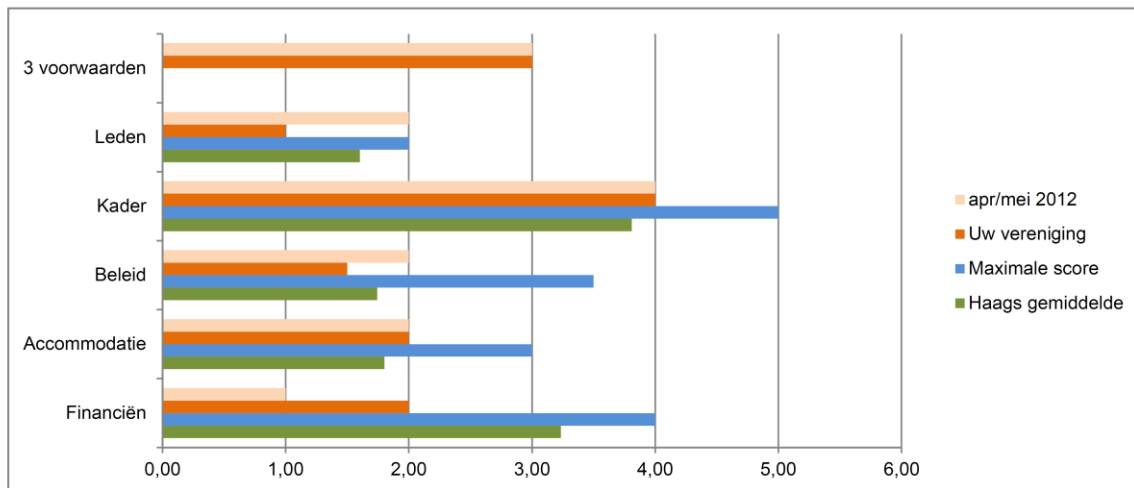
Behalve het vereiste aantal punten, voldoet een vitale vereniging aan de volgende voorwaarden:

- het algemeen bestuur bestaat minimaal uit een voorzitter, penningmeester en secretaris,
- er is een begroting aanwezig én
- de vereniging kon het laatste jaar aan alle financiële verplichtingen voldoen.

In de volgende figuur geven we weer hoe uw vereniging scoort op de voorwaarden en bovenstaande aspecten (oranje). Ter vergelijking hebben we het maximaal aantal punten weergegeven dat gescoord kon worden (blauw) en het gemiddelde van de Haagse verenigingen die mee hebben gedaan aan het onderzoek (groen). Van verenigingen die eerder ook mee hebben gedaan aan het onderzoek zijn de scores uit het vorige onderzoek ook meegenomen.

Uw vitaliteitscore is 10,5. Voor verenigingen die verantwoordelijk zijn voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie (zoals de uwe) is de minimumscore voor vitaliteit 12.

In de figuur kunt u zien op welke aspecten uw vereniging punten tekort komt en op welke aspecten uw vereniging hoger of lager scoort dan het Haags gemiddelde. Bovendien is te zien hoe de situatie de afgelopen tijd is veranderd.

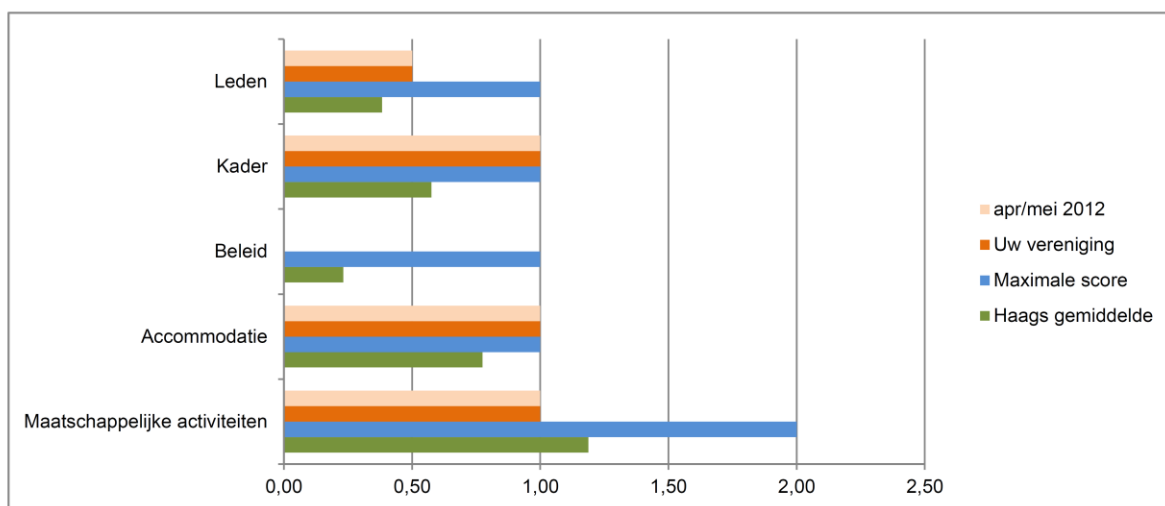
Conclusie: Vereniging X wordt niet als vitaal aangemerkt. Uw vereniging voldoet wel aan de drie gestelde voorwaarden. Uw vereniging heeft onvoldoende punten gehaald op de hierboven genoemde aspecten.

Maatschappelijke functie

Om inzicht te krijgen in de maatschappelijke functie van verenigingen, hebben we naar de volgende aspecten gekeken:

- Leden (*activiteiten voor niet-leden*)
- Kader (*iemand voor ontwikkeling maatschappelijke activiteiten*)
- Beleid en visie (*beleidsplan maatschappelijke functie*)
- Accommodatie (*accommodatie gebruikt door andere organisatie*)
- Maatschappelijke activiteiten (*aanbod specifieke doelgroepen, samenwerking met partners uit zorg, welzijn, onderwijs*)

In de figuur wordt weergegeven hoe uw vereniging scoort op deze aspecten. Ook hier is het maximum weergegeven en het gemiddelde van de verenigingen die aan het onderzoek hebben meegedaan.

Uw maatschappelijke score is 3,5. Het maximaal aantal punten dat verenigingen met zeggenschap over het medegebruik van de accommodatie (zoals de uwe) kunnen halen, is 6.

In de begeleidende brief bij dit rapport treft u meer informatie aan over hoe de gemeente omgaat met de uitkomsten van dit onderzoek.

Eind 2014 zal de algemene rapportage verschijnen met de algemene resultaten van alle verenigingen die mee hebben gedaan aan het onderzoek. U kunt dit rapport dan vinden op www.denhaag.nl.

BIJLAGE III DATAVERZAMELING, RESPONS EN REPRESENTATIEVITEIT

In april 2014 hebben alle 271 sportverenigingen⁹ in Den Haag via de mail een uitnodiging van de wethouder (toen nog wethouder Klein van Jeugd, Welzijn en Sport) gekregen om mee te doen aan het vitaliteitsonderzoek. In de mail stond een link naar de vragenlijst en een inlogcode, verenigingen hadden alleen de mogelijkheid om via internet de vragenlijst in te vullen.¹⁰ Van de 271 sportverenigingen die benaderd zijn, hebben er 179 de vragenlijst ingevuld, een respons van 66 procent. Het responspercentage ligt iets hoger dan in 2012, maar het absolute aantal verenigingen ligt lager, omdat we toen meer verenigingen hebben aangeschreven.¹¹ Van deze 179 verenigingen hebben er 134 verenigingen in 2012 ook meegedaan aan het onderzoek en 15 verenigingen in de 'tussenfase'.¹² 30 verenigingen doen dit jaar voor het eerst mee.

Net als in 2012 hebben we een aantal maatregelen genomen om de respons zo gunstig mogelijk te beïnvloeden. *Ten eerste* ontvingen de verenigingen die meededen aan het onderzoek een vergoeding van €100,-. *Ten tweede* is het voor verenigingen die gebruik willen maken van de ondersteuningsmogelijkheden die de gemeente biedt, bijvoorbeeld wanneer zij subsidie willen aanvragen, een voorwaarde dat zij de vragenlijst van het vitaliteitsonderzoek hebben ingevuld. *Ten derde* is een aantal verenigingen, waarmee de gemeente regelmatig contact heeft, door de afdeling Verenigingsondersteuning aangespoord om mee te doen met het onderzoek. *Ten vierde* ontvingen de verenigingen een terugkoppeling over het onderzoek in de vorm van een korte rapportage, waarin specifiek wordt ingegaan op de situatie van de betreffende vereniging. De scores van de vereniging worden vergeleken met de gemiddelde scores van de verenigingen die mee hebben gedaan aan het onderzoek en met de scores van de vereniging in 2012 (als de vereniging eerder tenminste heeft meegedaan aan het onderzoek). In [bijlage II](#) is een voorbeeld opgenomen van het soort rapportage dat de verenigingen inmiddels hebben ontvangen.

De informatie die de verenigingen hebben ingevuld, geeft de persoonlijke mening weer van diegene die de vragenlijst heeft ingevuld. Meestal was dit de secretaris of iemand anders van het bestuur. Binnen een vereniging verschillen de meningen natuurlijk ook over de stand van zaken bij de vereniging. Dit betekent dat de informatie die is verzameld een subjectieve inkleuring kan zijn van de stand van zaken. Daarnaast is de gemeente voor verenigingen geen neutrale partij die om informatie vraagt. Dit kan invloed hebben op de manier waarop de vragenlijst wordt ingevuld.

Twee derde van de Haagse sportverenigingen heeft meegedaan aan het onderzoek. Omdat we weinig weten over de verenigingen die niet meededen aan het onderzoek, is het moeilijk om iets over de representativiteit te zeggen. Globaal lijkt het er op dat de verenigingen waarmee de afdeling Verenigingsondersteuning regelmatig contact heeft wat vaker mee hebben gedaan aan het onderzoek. Maar hier zijn ook een paar opvallende uitzonderingen op. Wanneer we naar de sporttak kijken, valt het op dat met name verenigingen die aan vechtsport en/of zelfverdediging doen en biljartverenigingen relatief weinig meedoen aan het onderzoek. Ook verenigingen die denksport beoefenen en zwemverenigingen zijn wat slechter vertegenwoordigd in het onderzoek. Met bepaalde takken van sport, zoals bridge en biljart, heeft de afdeling Verenigingsondersteuning weinig contact. Dat verklaart de slechte respons onder deze sporttakken. Voor het overige is de vertegenwoordiging van de verschillende sporttakken in de respons vergelijkbaar met die in de totale groep verenigingen. Tot slot bestaat het vermoeden dat met name de meer vitale verenigingen hebben meegedaan aan het onderzoek. De verenigingen die in 2012 én in 2014 meededen aan het onderzoek, waren in 2012 vitaler dan de verenigingen die alleen in 2012 meededen. Kennelijk hebben de niet-vitale verenigingen er voor gekozen niet nog eens met het onderzoek mee te doen.

Dit rapport geeft dus vooral een beeld van hoe het ervoor staat met de meer actieve verenigingen waar de gemeente regelmatig contact mee heeft.

⁹ Het gaat om verenigingen die bij NOC*NSF zijn aangesloten en zonder commercieel oogmerk.

¹⁰ In 2012 heeft een 20 procent van de verenigingen de vragenlijst nog schriftelijk ingevuld.

¹¹ Het adressenbestand was toen minder goed op orde, waardoor we in 2012 ook commerciële organisaties, organisaties buiten Den Haag en organisaties die niet bij NOC*NSF waren aangesloten, hebben aangeschreven. Deze organisaties zijn destijds uiteraard uit de resultaten van het onderzoek verwijderd.

¹² In de periode tussen de metingen van 2012 en 2014 was er voor verenigingen ook nog een mogelijkheid om de vragenlijst in te vullen. Dit was noodzakelijk voor de verenigingen die in die periode ondersteuning van de gemeente wilden krijgen, maar in 2012 niet mee hadden gedaan aan het onderzoek. Van de verenigingen die nu hebben meegedaan, hadden er 15 al in deze tussenfase meegedaan aan het onderzoek.

BIJLAGE IV SCORINGSMETHODIEK VITALITEIT EN MAATSCHAPPELIJKE FUNCTIE

Hieronder staan de indicatoren en hoe die gebaseerd zijn op de antwoorden in de vragenlijst. Daarnaast staat het aantal punten dat een vereniging krijgt, afhankelijk van hun antwoord op de betreffende vragen. We gaan eerst in op de indicatoren voor vitaliteit en daarna op de indicatoren voor de brede maatschappelijke functie van een vereniging.

Indicatoren vitaliteit	Vragen in de vragenlijst	Punten
Leden		
1. Ledenaantal afgelopen 3 jaar stabiel (daling < 5%) of stijgend	V1 / V3 > 0,95 Stijging ledenaantal of gelijkblijvend ledenaantal (igv daling ledenaantal is dit minder dan 5% van het ledenaantal twee jaar geleden). V1-V3 > -5 Een absolute daling van minder dan 5 leden, telt als gelijkblijvend.	1
2. Onderneemt activiteiten voor ledenbinding	V5: drie of meer activiteiten aangekruist.	1
Kader		
3. Minimaal 2 commissies (minimaal 5 bij verenigingen > 300 leden)	V8: aantal commissies. Verenigingen met 300 leden of minder: minimaal 2 commissies. Verenigingen met meer dan 300 leden: minimaal 5 commissies.	1
4. Het algemeen bestuur bestaat minimaal uit een voorzitter, penningmeester en secretaris	V6 = Ja, alle drie	1
5. Voldoende vrijwilligers of een beheersbaar tekort (levert geen problemen op)	V10 = 'voldoende' en zo niet, V11 = 'beheersbaar'.	1
6. Beschreven functieprofielen bestuursfuncties (voorzitter, penningmeester en secretaris)	V15: 1 ^e , 2 ^e én 3 ^e antwoord aangekruist.	1
7. Cursussen / trainingen / informatiebijeenkomsten	V14: één of meer cursussen aangekruist.	1
Beleid en visie		
8. Beleidsplan aanwezig op minimaal twee terreinen, waaronder een algemeen beleidsplan	V16a: algemeen beleidsplan en een ander aanwezig. V16b: Verenigingen die geen beleidsplannen hebben, maar met minimaal 2 beleidsplannen bezig zijn, krijgen een halve punt. V16a: Een of meer beleidsplannen (maar niet perse een algemeen beleidsplan)	1 1/2 1/2
9. Acties uit minimaal twee beleidsplannen worden uitgevoerd	V16c: van minimaal 2 beleidsplannen zijn acties aangevinkt (aanwezige beleidsplannen of plannen waarmee men nog bezig is).	1
10. Afgelopen 2 jaar nieuwe sporttak of plannen voor nieuwe sporttak binnen 2 jaar	V17 = ja. Wanneer V18 = ja, krijgen verenigingen een halve punt.	1 1/2
11. Plannen om uit te breiden of de accommodatie aan te passen	V19 = ja.	1/2
Accommodatie		
12. Er is een meerjarenonderhoudsplanning	V26 = ja.	1
13. Er wordt gereserveerd voor onderhoud	V24: onderhoud accommodatie aangekruist.	1
14. Accommodatiecommissie aanwezig	V8: leden accommodatiecommissie.	1
Financiën		
15. Begroting aanwezig	V20 = ja.	1
16. Vereniging kan laatste 3 jaar aan alle verplichtingen voldoen	V21a, b en c = ja. Of V21a = onbekend en V21b en c = ja.	1
17. Het resultaat is de afgelopen 3 jaar nul of positief	V22a, b én c: nul of positief. Of V22a = onbekend en v22b en c: nul of positief.	1
18. Vereniging heeft eigen vermogen	V25 = ja.	1

Vitale verenigingen moeten ook nog aan een aantal voorwaarden voldoen:

- het algemeen bestuur moet minimaal bestaan uit een voorzitter, penningmeester en een secretaris,
- er is een begroting aanwezig en
- het laatste jaar kon de vereniging aan alle financiële verplichtingen voldoen.

De enige wijziging in de indicatoren ten opzichte van de vorige meting is indicator 4 (deze is hetzelfde als de eerste van de absolute voorwaarden):

- Het algemeen bestuur moet minimaal bestaan uit een voorzitter, penningmeester en een secretaris. Voorheen was het criterium: minimaal 3 bestuursleden, dat is nu dus aangescherpt.

Daarnaast hebben we het nu niet meer over verenigingen met en zonder eigen accommodatie, maar kijken we naar de verantwoordelijkheid voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie. Dit betekent dat de indicatoren 12, 13 en 14 op een andere selectie verenigingen betrekking hebben.

Verenigingen met verantwoordelijkheid voor het meerjarenonderhoud van een accommodatie kunnen maximaal 17,5 punten scoren. Wanneer zij aan bovenstaande voorwaarden voldoen én in totaal twaalf punten of meer hebben, noemen we de vereniging vitaal. Verenigingen zonder verantwoordelijkheid voor het onderhoud van een accommodatie kunnen maximaal 14,5 punten scoren. Zij moeten aan de drie voorwaarden voldoen en in totaal tien punten of meer hebben voor het label vitaal.

Indicatoren maatschappelijke functie	Vragen in de vragenlijst	Punten
Leden		
1. Organisatie van andere activiteiten dan reguliere sportactiviteiten gericht op nieuwe leden. Zo niet: concrete plannen voor activiteiten voor niet-leden	V29 = ja. Of V30 = ja.	1 1/2
Kader		
2. Iemand is bezig met de ontwikkeling van maatschappelijke activiteiten	V7 = ja.	1
Beleid en visie		
3. Beleidsplan aanwezig op maatschappelijke functie van de vereniging	V16: beleid over maatschappelijke functie aanwezig. Of V16: verenigingen zijn hiermee bezig.	1 1/2
Accommodatie		
4. Club/kleedaccommodatie wordt gebruikt door andere organisaties dan alleen de sportvereniging	V31c: een of meer aangekruist.	1
Maatschappelijke activiteiten en contacten in de buurt		
5. Aanbod voor specifieke doelgroepen (ouderen, beperking). Zo niet: concrete plannen hiervoor	V27: aanbod voor doelgroep aangekruist. Of V28 = ja.	1 1/2
6. Structurele samenwerking met één of meer partners uit zorg, welzijn of onderwijs (buiten het gebruik van de accommodatie). Zo niet: concrete plannen hiervoor óf oppervlakkige, incidentele contacten (buiten gebruik accommodatie)	V31ab: 1 ^o kolom aangekruist. Of V32 = ja. Of V31ab, 2 ^o kolom aangekruist.	1 1/2 1/2

Hier is een kleine wijziging ten opzichte van de vorige keer:

- Indicator 6: de incidentele contacten worden nu alleen meegeteld, afgezien van het contact dat er is over het delen van de accommodatie.

Daarnaast is ook hier niet meer het onderscheid tussen verenigingen met en zonder eigen accommodatie, maar gaat het om verenigingen met en zonder zeggenschap over het gebruik van hun accommodatie. Indicator 4 is dus aan een andere selectie verenigingen voorgelegd dan in 2012.

Verenigingen met zeggenschap over het medegebruik van de accommodatie kunnen hier maximaal zes punten scoren. Wanneer zij vier punten of meer hebben, gaan we er van uit dat ze een brede maatschappelijke functie hebben. Voor verenigingen zonder zeggenschap over het medegebruik van

de accommodatie geldt dat zij maximaal vijf punten kunnen halen. Wanneer zij drie of meer punten hebben, gaan we uit van een brede maatschappelijke functie bij deze verenigingen.

BIJLAGE V INDELING IN SPORTTAKKEN

In het rapport zijn de verenigingen ingedeeld naar sporttak die zij aanbieden. Hieronder is weergegeven hoe de sporten ingedeeld zijn in de verschillende sporttakken.

Badminton

Badminton

Beach, branding en watersporten

Beachsoccer
Beachvolleybal
Brandingsport
Surfen
Waterskiën
Watersport
Windsurfen
Zeilen
Roeien

Biljart

Biljarten
Poolbiljart
Snooker

Cricket

Cricket

Denksport

Bridge
Dammen
Schaken

Hockey

Hockey
IJshockey
Rolhockey

Jeu de Boules

Jeu de Boules
Boccia

Korfbal

Korfbal

Tennis

Tennis
Squash
Tafeltennis

Turnen en dans

Ritmische Sportgymnastiek
Trampolinespringen
Gymnastiek
Turnen
Danssport
Jazzdans

Voetbal

Voetbal
Futsal
Zaalvoetbal

Volleybal

Volleybal

Zelfverdediging/vechtsport

Aikido
Boksen
Capoeira
Jiu-jitsu
Judo
Karate
Kempo
Kendo
Kickboksen
Kungfu
Muy thai
Oosterse gevechtskunst
Pencak Silat
Taekwondo
Thaiboksen
Zelfverdediging
Krachtsport
Worstelen

Zwemmen

Duiken
Leszwemmen
Onderwaterhockey
Reddingszwemmen
Schoonspringen
Synchroonzwemmen
Waterpolo
Zwemmen

Overige balsporten

Basketbal
Handbal
Honkbal
Softbal
Rugby
Bowling
American football
Golf
Gaelic football
Hurling
Lacrosse
Kaatsen

Overige binnensporten

Darts
Kunstrijden
IJsdansen
Ballet
Schermen
Go
Zumba
Aerobics
Fitness

Overig

De rest